

KBT

Kompetansesenter for
brukererfaring og tjenesteutvikling

Evaluering av foreldrestøttetjenester i bydel Storhaug i Stavanger kommune

Rapport: 2/2019 Utgave 1

Skrevet av: Karl Johan Johansen, Annika Alexandersen,
Christina Kildal, Anne Plathe, Tora Benidicte Svare
Leinan, Britt Inger Johansen og Inger Lise Bakken

Evaluering av foreldrestøttetjenester i bydel Storhaug i Stavanger kommune

Rapport: 2/2019 Utgave 1

Skrevet av: En rekke medarbeidere ved KBT har deltatt i gjennomføringen av dette prosjektet. Prosjektleder og hovedansvarlig for skriving av rapporten har vært Karl Johan Johansen. Annika Alexandersen har deltatt i intervju av foreldre, samt bidratt med analyse og rapportskriving, Christina Kildal og Anne Plathe har deltatt i intervjuing av foreldre, Inger Lise Bakken har arbeidet med transkribering av intervjuene, Britt Inger Johansen har deltatt på fokusgruppeintervju og med skriving av rapport samt korrektur, Tora Benidicte Svare Leinan har deltatt på dialogmøter og skrevet referater samt arbeidet med korrektur av rapport.

Stiftelsen Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling (KBT)

Adresse: Kjøpmannsgata 33, 7011 Trondheim

Kontakt: post@kbtmidt.no

Elektronisk ISBN: 978-82-93532-16-3

Trykt ISBN: 978-82-93532-17-0

Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling (KBT)

Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling (KBT) arbeider for å bidra til bedre og mer effektive tjenester gjennom bruk av tjenestemottakernes erfaringer.

Senteret vektlegger å dokumentere tjenestemottakernes erfaringer med bruk av anerkjente forskningsmetoder innen evaluering og tjenesteutvikling.

Bruker Spør Bruker-metoden har blitt brukt i en rekke kommuner og foretak med tjenesteevaluering som formål. Se våre nettsider: <http://kbtmidt.no/>.

KBT arbeider for å styrke tjenestemottakeres/brukeres og tjenesteyteres kompetanse gjennom kurs og rådgivning om temaer som empowerment, recovery og brukerinvolvering i tjenesteutvikling og forskning. Vi driver med undervisning, medforskning og innovasjon. Vår misjon er å skape bedre tjenester gjennom å dokumentere og bruke tjenestemottakernes erfaringer som grunnlag for dialog mellom tjenesteytere og tjenestemottakere.

Senteret ble startet med utgangspunkt i brukermiljøer innen Mental Helse, og har eksistert siden 2006. KBT ble en selvstendig stiftelse desember 2011. KBT tilbyr brukerundersøkelser som løfter de mindre hørte stemmer frem fra brukersiden. KBT arrangerer dialogarenaer hvor ulike perspektiver møtes med formål å forbedre og utvikle tjenestene.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	5
INNLEDNING	7
Bakgrunn for evalueringen	7
Oppdraget til KBT	8
Uteseksjonen	10
Barneverntjenesten	11
Lenden skole og ressurscenter	13
METODE	15
Bruker Spør Bruker	15
Gjennomføring og utvalg	15
Fokusgruppeintervju	16
Surveyen	16
Grunnleggende forståelse	16
Etiske vurderinger knyttet til ulike metoder	17
Intervjuene	17
Survey	17
Metodiske utfordringer	17
RESULTATER FRA SURVEYEN	19
Fokusgrupper	19
Bakgrunnsvariabler	19
Kjennskap til veiledningsinstanser	20
Mottatt støtte fra	21
Behov for veiledning, råd eller støtte	23
Størst behov ift. alder	23
Ønsker tilbud om	24
Ønsker om vektlegging i tjenestene	25
Andre kommentarer	26
Oppsummering av surveyen	27
RESULTATER FRA INTERVJUER OG FOKUSGRUPPER	29
Presentasjon av sentrale funn	29
Uteseksjonen	29
Informasjon	29
Tilgjengelighet	31
Samordning og fleksibilitet	34
Nytte for relasjon til barna	36
Betydning av relasjon til støtteperson	37

Erfaringsutveksling	38
Kunnskap og erfaring	38
Konklusjon Uteseksjonen	39
Barnevernet	40
Informasjon	40
Samordning og fleksibilitet	45
Veiledning	48
Nytte for relasjon til barna	49
Betydning av relasjon til støtteperson	51
Erfaringsutveksling	53
Kunnskap og erfaring	54
Medvirkning	54
Konklusjon Barnevernet	56
Lenden skole og ressurscenter - Familieveiledningsteamet	57
Informasjon	57
Tilgjengelighet	58
Samordning og fleksibilitet	59
Nytte for relasjon til barna	60
Betydning av relasjon til støtteperson	62
Veiledning	63
Erfaringsutveksling	64
Kunnskap og erfaring	64
Konklusjon Familieveiledningsteamet ved Lenden	66
PPT	67
Foreldreinvolvering	68
Sykemelding og økonomi	70
Praktisk tilrettelegging	71
Samordning	73
Avslutning av støtten	75
Konklusjon andre	76
Oppsummering av de kvalitative intervjuene	76
Samordning av tjenester og kommunikasjon.	76
Oppsummering fra dialogmøtene	77
SAMLET OPPSUMMERING AV FUNN OG ANBEFALINGER	81
Forbedringsforslag fra foreldrene	84
Referanser	85
Vedlegg	86

Vedlegg 1- Intervjuskjema individuelle intervjuer	86
Vedlegg 2 - Intervjuguide - fokusgruppe	89
Vedlegg 3 - Tabell over hvor foreldre har mottatt støtte	90
Vedlegg 4 - Spørreskjema for survey	93

Sammendrag

Formål

Mål for undersøkelsen er å gjennomføre brukerundersøkelser blant foreldre med ulike behov og erfaringer av nåværende støtte og veiledningstilbud i Storhaug bydel for å finne ut hva som kan gjøres for å forbedre disse.

Problemstillinger

Hvilket behov har foreldrene for støtte og veiledning?

Hvilke støtte og veiledningstjenester har foreldrene kjennskap til?

Hvilke tjenester har de erfaring med og hvordan fungerer disse i dag?

Er tilbudet om støtte og veiledning i samsvar med foreldrenes behov?

Anvendt metode

- Survey på universelt nivå til foreldre i bydelen Storhaug.
- Intervju og fokusgruppe på indikativt nivå av foreldre som har benyttet eller benytter familiestøttetjenester.
- Dialogmøter med foreldre og tjenesteytere.

Iakttagelser og antagelser

Undersøkelsen har ikke gjennomført noen observasjonsstudier av hvordan tjenestene utøves og oppleves i konkrete situasjon. Imidlertid har vi dannet oss et bilde gjennom intervjuer. Foreldrene vi har intervjuet har i stor grad vært tilfreds med de tjenester de mottar, men der er noen frustrasjonsområder knyttet til ventetid, informasjon om relevante tilbud samt koordinering og samarbeid mellom tjenesteyterne. Her er det ulike grader mht. misnøye eller tilfredshet.

Resultater

Surveyen og intervjuene baserer seg på to forskjellige utvalg. Til sammen representere dette nærmere 90 foreldre/familier i Storhaug bydel.

Surveyen

Surveyen viser at foreldrene hadde mest kjennskap til de universelle tilbudene, som helsestasjon, barnehage, skole og lege. De mer "spesialiserte" tjenestene var det mindre kjennskap til. Dette var i hovedsak de samme tjenestene som de fleste foreldrene hadde mottatt støtte fra. Hele to tredjedeler av foreldrene hadde følt behov for veiledning. Behovet for veiledning var størst når barna var helt små og i tenårene. Individuell veiledning og støtte var

det behovet de fleste foreldrene uttrykte ønske om. Hjemmebesøk var det ikke så stort ønske om. Derimot var det flere som uttrykte ønske om et treffsted for foreldre og informasjon via internett, og evt. kunne chatte med fagfolk. Forøvrig kom det frem en rekke ønsker og forslag om tjenestetilbud samt kommentarer til tjenestene. Her vises det til omtale i rapporten.

Intervjuene

Det ble intervjuet foreldre med erfaring fra ulike tjenestetilbud både direkte og noen via telefon.

Erfaringen varierte selvsagt ut fra alder på barna, problemområder og hvem man hadde møtt i tjenestene. Informasjon og tilgjengelighet i en tidlig fase gikk igjen som et problem. Når man først hadde fått tjenestene, fungerte samarbeidet bedre. Flere ga uttrykk for at den økonomiske belastningen var problematisk når barna hadde store hjelpebehov som skulle ivaretas og man samtidig skulle fungere i jobb. Videre opplevde foreldrene overgangen fra ung mindreårig til ung myndig problematisk i forhold til samarbeid, spesielt relatert til rusproblematikk. Det ble uttrykt ønske om at Familieveiledningsteamet ved Lenden burde komme tidligere inn i bildet når problemene oppsto. Videre fremkom det en del kritikk mot ulike tjenestetilbud mht. samarbeid og kommunikasjon. Dette gjaldt både Uteseksjon, barnevern og PPT. Her vises det også til rapportens innhold.

Konklusjoner

Undersøkelsen viser at foreldrene erfarte mye god støtte innenfor hele tjenestespekteret, men at de også ga uttrykk for at det var betydelige forbedringsområder. Opplevelsen til foreldrene av tjenestetilbudet syntes også å være personavhengig i forhold til hvem de hadde møtt i tjenestene. Inntrykket er at det er en god del å hente på bedre holdninger og serviceinnstilling. Mer stabilitet og kontinuitet i tjenestene er en viktig del av dette bildet. En annen viktig del av forbedringspotensialet er å få bedre koordinering og samarbeid på tvers mellom tjenestene i de tilfeller hvor barna har et sammensatt hjelpebehov.

Ønske om bedre informasjon og kommunikasjon om hva de ulike hjelpetilbudene kan bidra med er også et generelt trekk som har kommet fram i undersøkelsen.

INNLEDNING

Regjeringen har i sin strategi for foreldrestøtte «Trygge foreldre – trygge barn (2018-2021) understreket viktigheten av at alle foreldre, som trenger det, får god informasjon og riktig hjelp. Målet er at alle som har omsorg for barn skal vite hvor de kan få hjelp når det er behov for det, og det skal være lett å finne frem til råd og veiledning. Målgruppen for strategien er alle foreldre med barn mellom 0-18 år og foreldre som venter barn.

Bakgrunn for evalueringen

Kommuneplanen for Stavanger 2014-2029 legger vekt på at trygge og attraktive oppvekstmiljø er en forutsetning for god oppvekst. Den sier videre at kommunen må legge vekt på tjenester som legger til rette for å gjøre foreldre tryggere i foreldrerollen. Strategi for folkehelse i Stavanger understreker også betydningen av barn og unges trygghet, medvirkning og gode oppvekstvilkår for å beskytte mot helsetrusler. Omfattende undersøkelser (Fafo, 2016) har påvist at foreldreveiledningsprogrammer gir god effekt, og at foreldrenes erfaring er positive. Tiltak som settes inn i tidlig alder for barnet har generelt sett betraktelig bedre effekt enn tiltak som settes inn på et senere tidspunkt i livet.

Målet for Stavanger kommune er kunne gi foreldrestøtte og veiledningstilbud til foreldre både på universelt (for alle), selektivt (for noen) og indikert nivå (for de få). Stavanger kommune har som mål å tilby et mangfoldig og differensiert tilbud til foreldre /foresatte som har behov for støtte og veiledning i foreldrerollen. Foreldrestøttene tiltak og veiledning er mange, og er organisert i flere virksomheter og tjenesteområder i kommunen. Disse virksomhetene og tjenestene skal hjelpe foreldrene med deres utfordringer eller bidra til at de blir henvist videre til det tilbudet i Stavanger kommune som er i samsvar med foreldrenes behov. Gjennom prosjektet «Rask hjelp og riktig støtte i foreldrerollen» ønsker en å vurdere behovet for tydeligere koordinering og samarbeidslinjer mellom familieveiledningstjenester. Prosjektet skal i første omgang knyttes spesielt opp mot «Områdesatsing i Storhaug bydel», og intensjonen er på sikt å implementere vellykkede tiltak i hele kommunen, jfr. plan for prosjektet “Rask hjelp og riktig støtte i foreldrerollen”.

Oppdraget til KBT

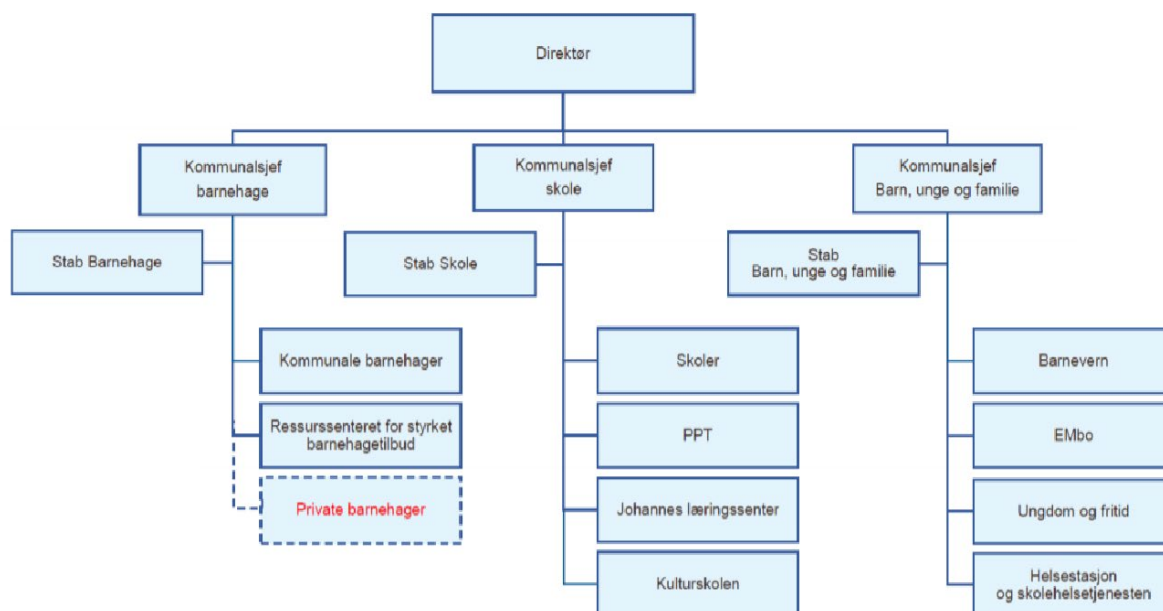
I tilknytning til prosjektet har KBT fått i oppdrag fra Stavanger kommune å gjennomføre brukerundersøkelser blant foreldre med varierte behov og erfaringer av nåværende støtte og veiledningstilbud til foreldre i Storhaug bydel. Storhaug ligger nordøst i Stavanger kommune, og hadde 1. januar 2017 et innbyggertall på 16 789. Bydelen består av delområdene Johannes, Nylund, Varden, Bergjeland og Øyane. Brukerundersøkelsene er basert på ulike metodiske tilnærminger. Den metodiske tilnærmingen har vært basert på 'Bruker Spør Bruker' supplert med en survey.

TJENESTER SOM YTER FAMILIESTØTTE

Stavanger kommune yter familiestøtte til familier gjennom ulike enheter i oppvekst- og utdanningstjenestene. I denne undersøkelsen har vi særlig fokusert på tre enheter,

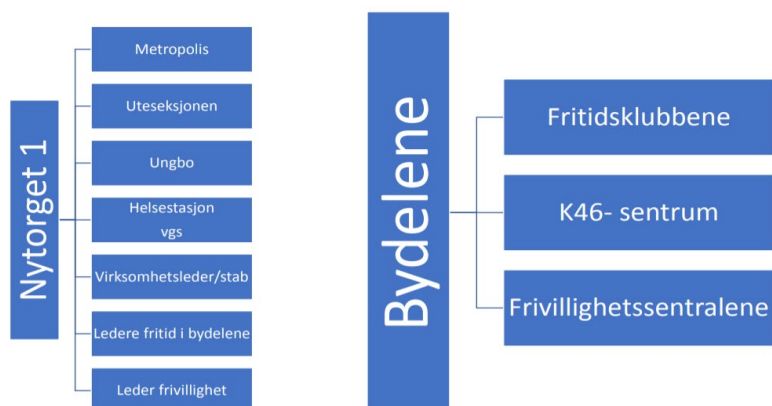
1) Uteseksjonen som er organisert under avdeling for “Barn, unge og familie”, “Ungdom og fritid”. 2) “Barnevernet” i samme avdeling og 3) “Lenden skole og ressurscenter” som er organisert under skoler, og her er også familieveiledningstemaet lokalisert.

Organisering oppvekst og utdanning

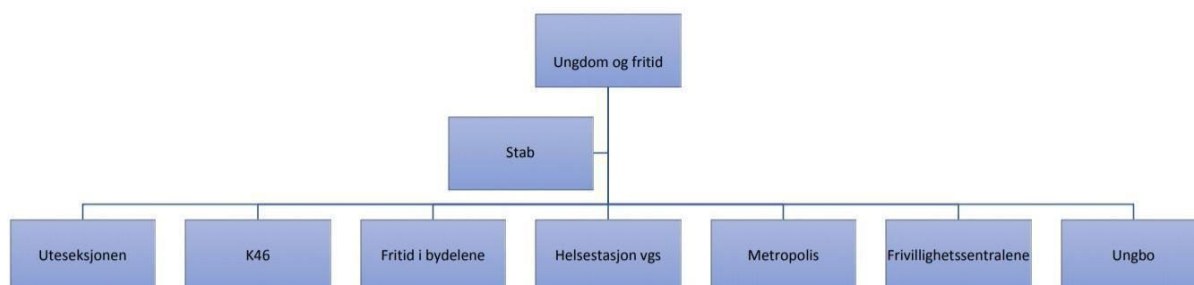
En del av tjenestene tilbyr både et sentralisert og bydels lokalisert tilbud. Dette gjelder blant annet Uteseksjonen.

Sentrale tjenester vs. tilbud i bydelene

Uteseksjonen

Uteseksjonen¹ er et frivillig hjelpetilbud til ungdom mellom 12 og 25 år og deres foreldre som bor eller oppholder seg i Stavanger. Uteseksjonen er organisert under virksomheten Ungdom og Fritid og har lokaler på Nytorget.

Uteseksjonen har 14 i 100 % stillinger som sosialkurator/oppøkende ungdomsarbeidere fordelt på to team, samt avdelingsleder i 100 % stilling. Uteseksjonen er organisert i to team, ett sentralt team og ett bydelsteam.

Uteseksjonen har som mål å avdekke symptomer på problemutvikling gjennom oppøkende sosialt arbeid og observasjoner i ungdomsmiljøer i sentrum og i bydelene. Den overordnede målsettingen er tidlig identifisering av negativ utvikling hos ungdom samt tidlig intervensjon.

Uteseksjonen er til stede på alle ungdomsskolene i Stavanger og Johannes læringscenter², i bydelene, i sentrum og ellers hvor ungdom ferdes. Gjennom oppøkende sosialt arbeid er Uteseksjonen mye i kontakt med ungdom, og har derfor kjennskap til hvordan det er å være ung i Stavanger.

Uteseksjonen er et lavterskeltilbud og tilbyr uforpliktende samtaler om ulike temaer som berører ungdom. Eksempler på dette kan være utfordringer med rus, konflikter med venner, mobbing, psykisk helse, hjemmesituasjon og relasjoner til foreldre og lignende. Tjenesten tilbyr samtaler, råd og veiledning til de unge og driver i tillegg oppøkende arbeid blant barn og unge i bydelene og i sentrum, på dag- og kveldstid.

¹ Informasjon hentet fra <https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/ungdom-og-fritid2/Uteseksjonen/>

² Senter for norskopplæring for fremmedspråklige. -

Uteseksjonen tilbyr individuelle samtaler, familiesamtaler og foreldresamtaler, samt at de tilbyr hjelp til å starte foreldrenettverk i tilfeller hvor det foreligger en felles bekymring rundt barna og deres omgangskrets.

De ansatte har en sosialfaglig utdanning. I sitt arbeid samarbeider de med andre instanser, så som ungdomsskolene, Johannes læringscenter, Godalen videregående skole, barnevern, NAV, SLT, K46, politiet og helsestasjonene, foruten at de ansatte deltar i tverrfaglige grupper

Uteseksjonen har en akuttjeneste med telefonnummer og har følgende åpningstider:

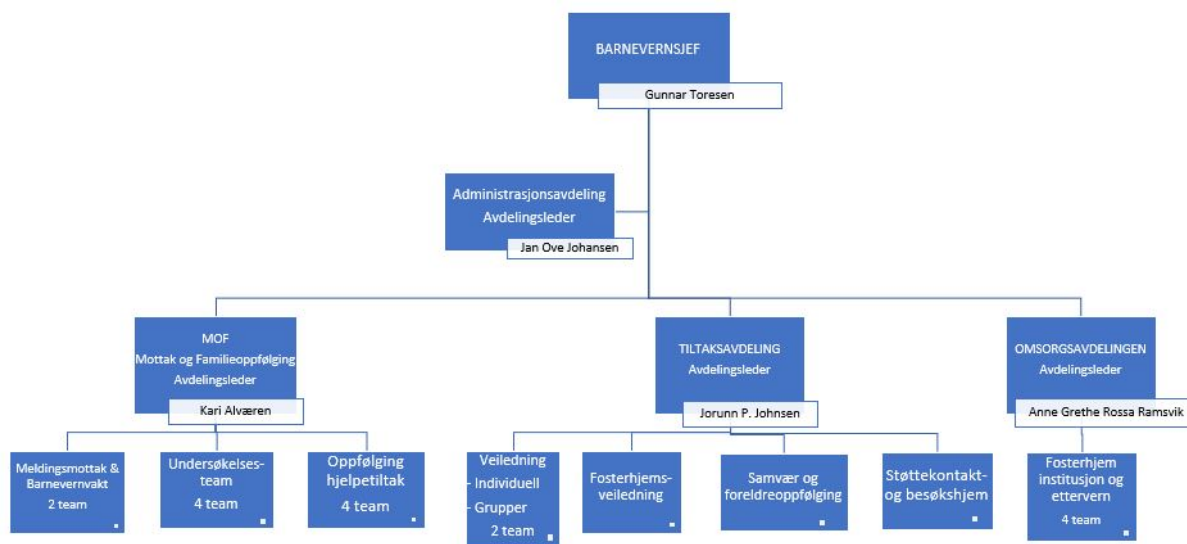
- Mandag: 08 -15
- Tirsdag, onsdag og torsdag: 08.00-22.30
- Fredag: 08.00-23.00

Barneverntjenesten

«Barneverntjenesten i Stavanger ønsker å være en åpen tjeneste der barn og foreldre opplever å bli møtt med respekt og å ha innflytelse». jfr. Kvalitetsplan for Barneverntjenesten i Stavanger 2019-2022.

Barneverntjenesten i Stavanger er organisert i 4 avdelinger, jfr. organisasjonskart på neste side.

Funksjonsbeskrivelse Barnevernsjenesten

Oppfølgingsarbeidet overfor familier er i prinsippet lagt til familieavdelingen. Evalueringer har imidlertid påpekt behov for mer samarbeid på tvers av avdelingene, og mange tror dette vil styrke den samlede barnevernkompetansen og oppfølgingen av brukerne. Fra juni 2019 har barneverntjenesten omorganisert slik at Mottaks- og Familieavdelingen er slått sammen til én avdeling (MOF).

For familier som får hjelp av barneverntjenesten, og som har behov for tiltak, er det også aktuelt å få hjelp av andre barnetjenester i kommunen; «det ytre Barnevernet». Målsettingen for oppfølging av barn og foreldre avklares og koordineres med alle involverte parter. I hht. barnevernloven § 3-2 pålegges barneverntjenesten å samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer. Når barneverntjenesten har tiltak overfor den enkelte «risikoutsatte ungdom», kan det være naturlig at kontaktpersonen i Barnevernet får en koordinatorrolle. I Norge er omsorg for og oppdragelse av barn³ foreldrenes rett og plikt. Barn har krav på omsorg, og dette er i første rekke foreldrenes ansvar. Foreldre kan likevel ha behov for hjelp til å ivareta dette ansvaret i kortere eller lengre perioder.

Barnevernet tar utgangspunkt i hva som er det beste for barnet, og noen ganger kan dette komme i konflikt med hva foreldrene synes.

Barnevernet skal gi barn, unge og familier hjelp og støtte når det er vanskelig hjemme eller barnet av andre grunner har behov for hjelp. Videre skal Barnevernet sikre at barn og unge som lever under forhold, som kan skade deres helse og utvikling, får hjelp og omsorg som de har rett til, og å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår.

Barnevernstjenestens arbeid er en blanding av støtte og kontroll. Den skal først og fremst gi hjelp og støtte slik at foreldrene selv skal kunne ivareta sitt omsorgsansvar. Slik hjelp og støtte kan gis i form av ulike hjelpetiltak i hjemmet, for eksempel råd og veiledning til familien, besøkshjem, støttekontakt og barnehageplass.

Dersom hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig for å ivareta barnets behov, har Barneverntjenesten et ansvar for å gripe inn. I henhold til barnevernloven (Lov av 17. juli 1992 nr. 100) har Barnevernet plikt til å gripe inn når:

³ Personer under 18 år

- Forhold i hjemmet gjør at barnet har et særlig behov for hjelpetiltak.
- Det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen som barnet får, eller alvorlige mangler ved den personlige kontakt og trygghet som barnet trenger etter alder og utvikling.
- Foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller særlig hjelpetrequende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring.
- Barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet.
- Det er overveiende sannsynlighet for at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadet fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.
- Barnet har alvorlige atferdsvansker som for eksempel viser seg i vedvarende eller gjentatt kriminalitet, vedvarende misbruk av rusmidler eller på annen måte.

Barnevernet har åpningstider fra mandag til fredag mellom kl. 08.00 og 15. I tillegg er Barnevernsvakten også åpen på hverdager til samme tid samt på søndag og torsdag kveld mellom kl. 18:00 - 02:00 og fredag og lørdag kveld kl. 18:00 - 03:00. Forøvrig besvares telefonen til beredskapsvakt også utenom disse åpningstidene..

Lenden skole og ressurscenter

Lenden skole og ressurscenter's hovedmålgruppe er grunnskoleelever fra 1. - 10. trinn med psykososiale vansker og/eller psykiske lidelser, og som av ulike årsaker ikke får tilstrekkelig utbytte av grunnskoleopplæringen. Lenden er organisert i to avdelinger med totalt åtte team, der hvert team har ulike spesialiserte oppdrag:

- **Ekstern bistand til hjemmeskolen:**
Lenden tilbyr støtte til skolen ut fra ulike innfallsvinkler. Bistand i akutte saker. Kartlegging, hjelp/støtte i utfordrende mobbesaker. Utvidet foreldresamarbeid.
- **Interne skoleplasser på ungdomstrinnet:**
Skoleteamet tilbyr interne skoleplasser for elever på ungdomstrinnet.
- **Endagstilbud:**
Lenden skole og ressurscenter har ulike endagstilbud.
- **Familieveiledning:**

Lenden skole og ressurscenter har et eget team som tilbyr familieveiledning i hjemmet. Teamet ligger under samme avdeling som de fire eksterne teamene, og det er dette teamet som er særlig relevant for denne evalueringen. Målet for familieveiledningen utarbeides i samarbeid med foresatte, men relateres hovedsakelig til foreldrerollen. Familieveiledning er en tjeneste, som det må søkes om ved det lokale helse og sosialkontoret.

Familieveiledningsteamet

Lenden skole og ressurscenter tilbyr familieveiledning i form av enkeltvedtak til familier der barnet har en psykiatrisk diagnose og sammensatt tilleggsproblematikk som utfordrer foreldrerollen. Familien må være motivert for veiledning og delaktige i arbeidet med barnet/ungdommen (0-19 år).

Familieveiledningsteamet ved Lenden skole og ressurscenter kartlegger ressurser, utfordringer og stressfaktorer sammen med familien. Eksempler på dette kan være: Hverdagsrutiner, samspill og atferd som utfordrer. Målet med veiledningen er å redusere stresserelementer og etablere gode rutiner som bedrer familiens hverdag. Foreldre er barnets viktigste ressurs. Familieveiledningsteamets hovedfokus er å bidra til å styrke foreldrene i foreldrerollen. Gjennom samarbeid og veiledning er målet at familien tar i bruk flere strategier som kan bidra til å redusere familiens belastninger. Veiledning gis direkte i hjemmet.

Behovet for veiledning kartlegges og vedtas hos de enkelte helse- og sosialdistrikt. Tiltaket gis i en avgrenset periode inntil 6 måneder. Familieveiledningsteamet vil ved behov samarbeide med andre aktuelle instanser, eksempelvis barnehage og skole.

METODE

I prosjektet har det blitt anvendt ulike metoder. Den overordnede tilnærmingen er basert på en kvalitativ tilnærming i henhold til «Bruker Spør Bruker». Det er gjennomført datainnsamling både ved hjelp av individuelle intervjuer, fokusgruppeintervjuer samt en survey og dialogmøter, jfr. intervjuguider og spørreskjema i vedlegg. Evalueringsmetoden ”Bruker Spør Bruker (BSB)” (www.brukererfaring.no) har blitt utviklet og gjennomført i norsk psykisk helsetjeneste siden 1998 (Bjørgen, D. and Westerlund, H. 2009). BSB brukes til å evaluere en tjeneste fra brukernes perspektiv.

Bruker Spør Bruker

Den såkalte «Bruker Spør Bruker» metodikken eller «designet» består av en rekke trinn:

1. Det utarbeides problemstillinger for evaluering i samarbeid med tjenesten og tjenesten legger til rette for undersøkelsen ved forankring i egen organisasjon og praktisk tilrettelegging inkludert rekruttering av deltakere.
2. Det gjennomføres fokusgruppe- og individuelle intervjuer med brukere om deres erfaringer med tjenesten.
3. Analysen av intervjuene presenteres i en prosessrapport som brukes i en dialogkonferanse hvor tjenesterepresentanter og brukere invitert av tjenesten møtes for å diskutere og validere de foreløpige funnene. Samtidig er dialogkonferansen en fortsettelse av datainnsamlingen ved at nye vinklinger og fokus som kommer frem innarbeides i sluttrapporten.
4. Sluttrapporten, som består av oppsummerende tekst og illustrerende sitater, er en omforent beskrivelse av hvordan tjenesten oppleves.

Det henvises her til (Bjørgen, Westerlund og Johansens 2008) detaljerte beskrivelse av Bruker Spør Bruker samt til Sharan B. Merriam (2009) beskrivelse av kvalitativ forskning mht. utvikling av design, datainnsamling, analyse og rapportskrivning.

I Bruker Spør Bruker blir resultatene fra intervjuer grunnlag for dialogbaserte møter, såkalte ”dialogmøter”. Dialogmøtene er et møte mellom tjenesteutøvere, brukere/pasienter og andre for å øke innsikten om hvordan tjenestene fungerer, og oppnå felles virkelighetsforståelse av styrker, svakheter og forbedringspotensial.

Gjennomføring og utvalg

Intervjuguide og spørsmål i surveyen er utviklet i dialog med tjenestene, med utgangspunkt i erfaringer fra tidligere prosjekter, som KBT har gjennomført, samt at det er tatt hensyn til å

ivareta noen av problemstillingene i prosjektet «Rask hjelp og riktig støtte i foreldrerollen», se forøvrig vedlegg.

Intervjuene ble gjennomført i tidsperioden 05.april til 19. juni i 2019. Det ble gjennomført ett fokusgruppeintervju og 13 individuelle intervju, med totalt 14 deltakere.

Rekrutteringen ble gjort gjennom fagpersoner tilhørende Barneverntjenesten, Uteseksjonen og Familieveiledningsteamet ved Lenden ressurscenter.

Egen brosjyre ble delt ut til aktuelle deltakere, og i brosjyren framkom informasjon om formål, metode, intervjuere og mulig tidspunkt for intervju.

Fokusgruppeintervju

Det er gjennomført ett fokusgruppeintervju med deltakere som hadde erfaring fra bruk av ulike tjenestetilbud. Intervjuet ble gjennomført i henhold til metodikken som Richard Krüger i sin tid var en av pionerne på (Krüger 1998, 2015).

Surveyen

Det er gjennomført en survey ved hjelp av et elektronisk spørreskjema. Dette ble formidlet til foreldre i Storhaug bydel som hadde barn i 10. klasse i 2017 samt til foreldre ved 4 skoler og en barnehage. Siden det i bydelen er mange foreldre med utenlandsk bakgrunn var spørsmålene i surveyen oversatt til 5 ulike språk utenom norsk. Til sammen fikk vi inn 75 svar på surveyen. I forhold til potensielle respondenter er dette et lite antall svar. Svarene gir likevel et grunnlag for å vurdere hvordan brukere av tjenestetilbudet opplever foreldrestøtte tjenestene.

Undersøkelsene omfatter ikke barn og unge, noe som ville vært en fordel når en skal vurdere hvordan tjenestene fungerer.

Grunnleggende forståelse

Til grunn for evalueringen ligger det en forforståelse om at god veiledning og støtte bidrar til mer selvhjulpne foreldre, til mindre stress og konflikter i familiene samt at foreldre får et bedre forhold til sine barn over tid (Frechtling 2007). Selv om dette høres rimelig ut, kan det likevel problematiseres i form av at det kan oppstå hjelpeavhengighet eller at foreldre kan føle seg overkjørt eller invadert når støttetjenestene intervensjoner. I gjennomføringen av evalueringen har vi forsøkt å ivareta begge disse perspektivene og ikke ta for gitt at det ene er mer sannsynlig enn det andre.

Etiske vurderinger knyttet til ulike metoder

Det er lagt vekt på å ivareta de etiske aspekter ved en slik evaluering (Leseth & Tellmann 2018, s. 143 til 151). Alle deltakerne i evalueringen var over 18 år. Deltakerne hadde erfaring med foreldreveiledning eller foreldrestøtte mottatt av en eller flere tjenester. I forkant av intervjuene fikk deltakerne informasjon om formålet med undersøkelsen; at deltakelsen var frivillig og samtykkebasert, om konfidensialitet og at de når som helst kunne trekke seg fra undersøkelsen.

Vi la vekt på foreldrenes behov i møte med tjenestene, ønske om veiledning og støtte. Fokuset var ikke på barnas diagnoser eller helseutfordringer, men var rettet mot foreldrenes opplevelser av å motta foreldreveiledning. Selv om man ikke aktivt etterspør materiale som omhandler barn, vil det alltid være en mulighet for at denne typen informasjon framkommer.

Intervjuene

Intervjuene ble gjennomført som individuelle intervjuer, men i et tilfelle som et intervju med et foreldrepar. Det ble lagt vekt på å styre unna kommunikasjon om barnas problemer og/eller diagnoser. Informantene ble innledningsvis gjort oppmerksom på at dette ikke var tema for intervjuet.

Survey

Surveyen er gjennomført med hjelp av "Survey Monkey's" internettbaserte programvare. Denne er satt opp slik at respondentene er anonyme og ikke kan spores. Spørreskjema ble utformet slik at spørsmålene ikke samlet inn sensitiv informasjon om helse- eller sosiale problemer, men fokuserte på tjenester og erfaringer med disse.

Metodiske utfordringer

I forbindelse med sensitive områder som foreldres behov for støtte til å oppfostre sine barn, er det ofte vanskelig å rekruttere personer som vil delta i undersøkelsen. For å ivareta foreldres rett til anonymitet rundt deres tjenestemottak, har rekruttering av informanter og respondenter blitt utført av ansatte i Stavanger kommune. Informanter ble spurt i forbindelse med

intervjuene om de kunne delta i fokusgruppe. Det har likevel vært spesielt utfordrende å rekruttere og sette sammen en fokusgruppe som kunne fungere. Koordineringsarbeidet med å finne tidspunkter for intervjuing har også vært omfattende.

Det har videre vært en utfordring å utforme instrumenter som kunne gi tilstrekkelig og pålitelig informasjon om det vi skulle undersøke. Vi måtte foreta en avveining mht. hvor mange spørsmål, og hva vi kunne spørre om, samt hvor mye vi skulle "grave" i informantenes erfaringer. Som nevnt, ble denne avveiningen gjort i forståelse med tjenestene. I forbindelse med intervjuene og fokusgruppen har vi kompensert dette med oppfølgingsspørsmål, mens for surveyen er dette ivaretatt gjennom også å ha noen åpne spørsmål.

I forbindelse med intervjuer hvor flere er respondenter, har det vært utfordrende å legge til rette for at alle skulle kunne snakke fritt; spesielt gjaldt dette når vi intervjuet foreldrepar.

Det kan også være utfordrende å skape en tilfredsstillende situasjon rundt innsamling av data. Vi har ivaretatt dette i prosjektet gjennom å spørre foreldrene om hvor de ønsket bli intervjuet og valgt lokaler som ivaretok deres ønsker om diskresjon, tilgjengelighet og ro. Ingen av foreldrene ønsket at vi skulle komme hjem til dem for å intervju dem.

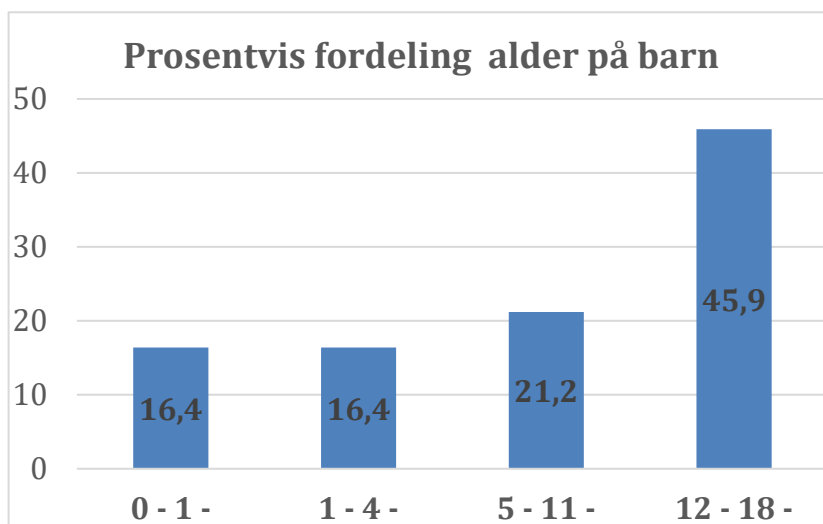
RESULTATER FRA SURVEYEN

Fokusgrupper

Fokusgruppen ble gjennomført i lokaler utenfor tjenestested og uten at det ble annonsert at det skulle foregå i en fokusgruppe. Så diskresjon ble godt ivaretatt. Deltakerne presenterte seg kun med fornavn for hverandre. Temaene og oppfølgingsspørsmålene fokuserte på erfaringer med tjenester fra Stavanger kommune og samspillet med disse. Deltakerne fikk mulighet til å føre en dialog med hverandre rundt de temaene som ble tatt opp og uten at moderator styrte dem for mye, slik at de fikk gode muligheter for å få frem sine erfaringer og oppfatninger samt respondere på andres.

Bakgrunnsvariabler

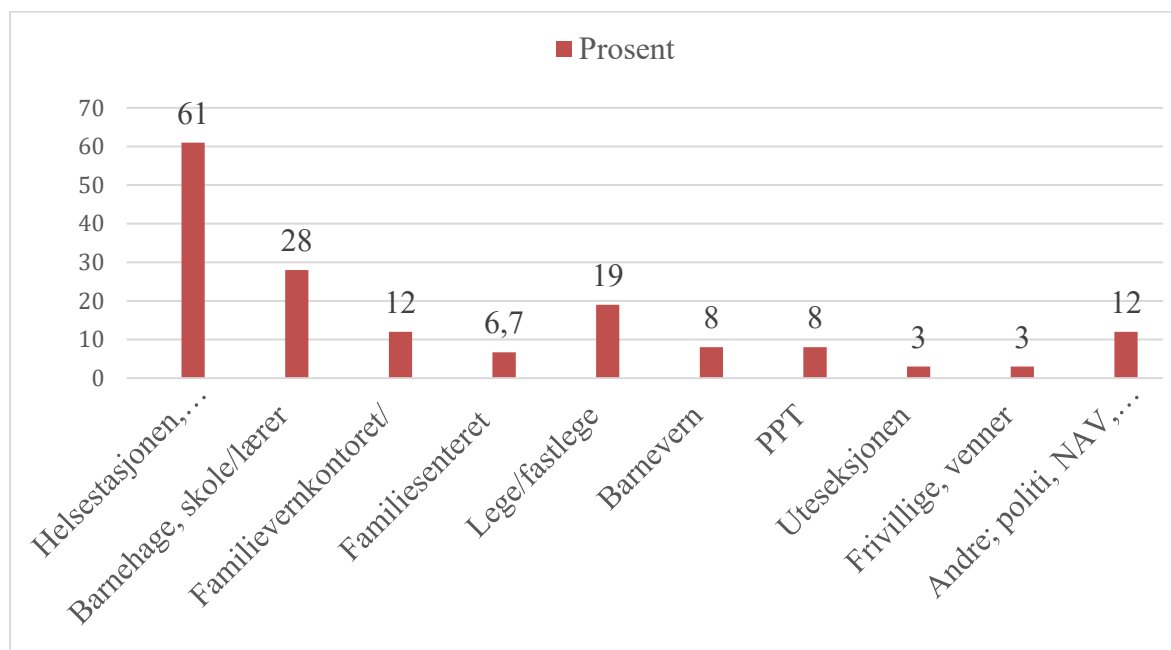
Som nevnt under metode rettet surveyen seg mot foreldre i Storhaug bydel som hadde barn i 10. klasse i 2017 samt til foreldre ved 4 skoler, en barnehage og en helsestasjon. Tilsammen fikk vi 75 svar på surveyen. Av disse var mer enn to tredjedeler mødre, dvs. 72,6 %. Det var 59 med norsk som førstespråk og 14 med annen språkbakgrunn og 3 som ikke hadde besvart dette. Flere av svaralternativene på de lukkede spørsmålene, var i liten grad besvart hos gruppen med annen språkbakgrunn. Dette gjaldt også de åpne svarene. De fleste hadde fra 1 til 2 barn, henholdsvis 37% og 35, 6 %. Til sammen oppga foreldrene, som besvarte spørsmålene, at de hadde 146 barn. Aldersfordelingen på disse er angitt i diagrammet nedenfor.

Som det framgår fordelte barna seg over hele aldersspekteret fra 0 til 18 år med en viss overvekt for aldersgruppen fra 12-18 år.

Kjennskap til veiledningsinstanser

Vi stilte spørsmål om hvilke steder de kjente til hvor man som forelder kunne få veiledning?

(Kvalitativt spørsmål med maskinell opptelling N=75)

Over 60 prosent av foreldrene hadde kjennskap til at helsestasjonen/helsesøster kunne gi foreldreveiledning. Mer enn en fjerdedel kjente til at barnehage, skole og lærere også kunne yte slik veiledning/service. Nesten 17 prosent var oppmerksom på at også familievernkontoret og familiesenteret kunne yte slik veiledning. Litt færre, ca. 19 prosent kjente til at lege/fastlege kunne gi slik veiledning.

Barnevern og PPT kom dårligere ut med bare 8 prosent og svært få, bare 3 prosent kjente til Uteseksjonen og frivillige. Det siste er ikke uventet med tanke hvilken foreldregruppe spørsmålene ble sendt til og hvilken aldersgruppe, dvs. barn som er i barnehage og barneskole. Litt flere, 12 prosent hadde kjennskap til NAV, BUP, politi og sykehus, men det framkommer ikke i tabellen hvilke av disse de hadde kjennskap til. Det vises forøvrig til resultater i grafen ovenfor. Blant de med annen språklig bakgrunn enn norsk var det i henhold til svarene svært liten kjennskap til støttetilbudet. Noen oppga likevel å ha kjennskap til jordmortjenester, helsestasjon, barnehage, skole og legetjenester.

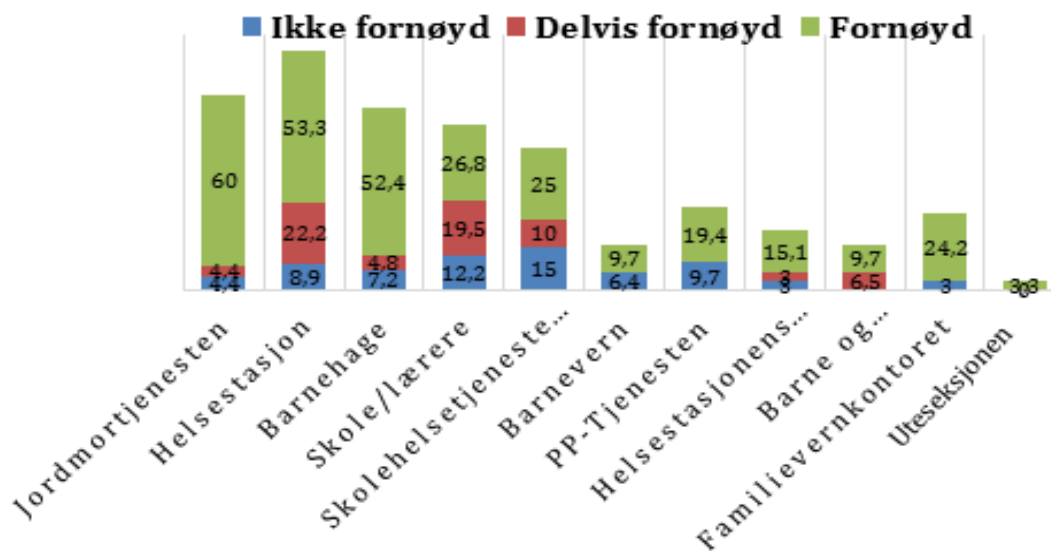
Mottatt støtte fra

Det ble også spurt om hvilke instanser foreldrene hadde mottatt støtte fra og hvor fornøyd de var med tjenestene. Svar fordelingen ble som angitt på neste side.

Mottatt støtte					
Tjenester	Ikke fornøyd	Delvis fornøyd	Fornøyd	Ikke benyttet	Antall
Jordmortjenesten	4,4	4,4	60	31,1	45
Helsestasjon	8,9	22,2	53,3	15,6	45
Barnehage	7,2	4,8	52,4	35,7	42
Skole (lærer e.l.)	12,2	19,5	26,8	41,5	41
Skolehelsetjeneste helsesykepl el.50	15	10	25	50	40
Barnevern	6,4		9,7	83,9	31
PP-Tjenesten	9,7		19,4	71	31
Helsestasjonens familiesenter	3	3	15,1	78,8	33
Barne- og ungdomspsykiatrien		6,5	9,7	83,9	31
Familievernkontoret	3		24,2	72,7	33
Uteseksjonen			3,3	96,7	30

Se forøvrig vedlegg 4, hvor tabellen med kommentarer er lagt ved i sin helhet

Vi har også valgt å fremstille dette grafisk, se nedenfor.

Som vi ser av grafen ovenfor, var noen tjenester benyttet mer enn andre. Noen tjenester var benyttet svært lite og noen var ikke benyttet i det hele tatt.

Av de tjenestene som var mest benyttet er det tre tjenester som utmerker seg i forhold til tilfredshet, det er jordmortjenesten, helsestasjonen og barnehagen. Det er også de tjenestene som er mest benyttet.

Blant de med annen språklig bakgrunn enn norsk, var det i hovedsak de samme tjenestene som hos de norskspråklige, som var oppgitt at de hadde benyttet, dvs. jordmortjeneste, helsestasjon, barnehage og skole. De var svært fornøyd med disse tjenestene. En av disse hadde erfaring med PPT og var lite fornøyd. Det vil si at det var det samme bildet som avspeilet seg i deres erfaringer. En person blant de fremmedspråklige hadde benyttet flyktningetjenesten og var svært fornøyd med denne.

De fleste som hadde benyttet Jordmortjenesten var enten fornøyd eller svært fornøyd (60%) og 4,4% var delvis fornøyd med tjenesten. Bare 4,4% var misfornøyd. 31,1% hadde ikke benyttet tjenesten. Ut fra disse tallene kan man slutte at Jordmortjenesten fungerer godt i de fleste tilfeller.

Også Helsestasjonen scorer høyt på tilfredshet. 53,3% er fornøyd eller svært fornøyd. 22,2% er delvis fornøyd. 8,9% er lite fornøyd, men ingen var direkte misfornøyd. Det finnes likevel et forbedringspotensial i forhold til de som ikke var 100 prosent fornøyd. 15,6% hadde ikke benyttet helsestasjonen.

Barnehagen scoret totalt sett litt lavere enn de foregående, men det var fortsatt over 50%, som var fornøyd eller svært fornøyd mens 4,8% var delvis fornøyd, . Det var dessuten en høyere andel som ikke hadde benyttet barnehage 35,7%. 7,2 % var lite fornøyd eller misfornøyd med tilbudet. Skole og lærere skåret lavere på tilfredshet enn de foregående, 26,8% var fornøyd eller svært fornøyd, mens 19,5% var delvis fornøyd. 12,2% var lite fornøyd eller misfornøyd, men de hadde også betydelig færre som hadde benyttet seg av tjenesten 41,5%.

Skolehelsetjenesten og helsesykepleie hadde også relativt sett fornøyde brukere, men bare 50% hadde benyttet seg av tjenesten. 35 prosent var fornøyd, svært fornøyd eller delvis fornøyd med tjenesten. 15% var ikke fornøyd.

Barnevernet var benyttet av 16,1 prosent. Av disse var 9,7% fornøyd eller svært fornøyd. Det var således en større andel brukere som var fornøyd med tilbudet enn ikke fornøyde brukere, som var på 6,4%. 83,9% hadde ikke benyttet tilbudet.

PP-tjenesten var benyttet av 29 prosent. Av disse var 19,4 % fornøyd eller svært fornøyd. 9,7% var ikke fornøyd. 71% hadde, som nevnt, ikke benyttet tjenesten.

Helsestasjonens familiesenter var benyttet av 21,2 prosent. Av disse var

15,1% svært fornøyd eller fornøyd, 3,1% var delvis fornøyd og 3% ikke fornøyd. Disse tallene viser en klar overvekt av fornøyde brukere av senteret.

Barne- og Ungdomspsykiatrien var benyttet av 16,2 % og alle disse var fornøyd med tilbudet i større eller mindre grad.

27,3 prosent av respondentene oppga at de hadde benyttet familievernkontoret. Av disse var 24,2% prosent fornøyd eller svært fornøyd med tilbudet. 3% var ikke fornøyd. Også her var det en klar overvekt av fornøyde brukere.

Av de som besvarte spørreskjemaet var det bare 3,3 prosent, som hadde benyttet Uteseksjonens tilbud, men de som hadde benyttet det oppga å være fornøyd med tilbudet.

Dette gir imidlertid ikke et riktig bilde av hvor stort antall det er som benytter Uteseksjonens tilbud og nytten Uteseksjonen har for brukerne, da direkte intervju med brukere av tjenesten gir et annet bilde.

Fam. gruppen Humlene Kvaleberg, KIA velferd (Mestring/Kompetanse), Homestart og A-senteret (Korus) var ikke benyttet i det hele tatt av de som fylte ut spørreskjemaet.

Under annet ble det tilføyd at noen er svært misfornøyd med rettssystemet og ATV⁴. Andre trekker fram at de er svært fornøyd med sosialarbeider på skolen.

Behov for veiledning, råd eller støtte

Foreldrene ble også spurt om de noen gang hadde følt behov for veiledning, råd eller støtte. Svarende er angitt i tabellen nedenfor.

Følt behov for veiledning, råd eller støtte som forelder

		Frekvens	Prosent	Valid Prosent	Kumulativ Prosent
Valid	Ja	49	65,3	67,1	67,1
	Nei	24	32,0	32,9	100,0
	Total	73	97,3	100,0	
Ubesvart		2	2,7		
Total		75	100,0		

Som det framgår, oppga nesten to tredjedeler at de hadde slike behov.

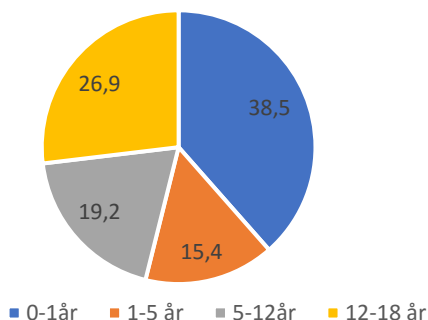
Størst behov ift. alder

Foreldres erfaringer i forhold behov for støtte, ble også kartlagt gjennom spørreundersøkelsen.

⁴ Alternativ Til Vold (ATV)

Det ble spurt om i hvilken alder til barnet har behovet vært størst? Vi har framstilt dette i et kakediagram nedenfor.

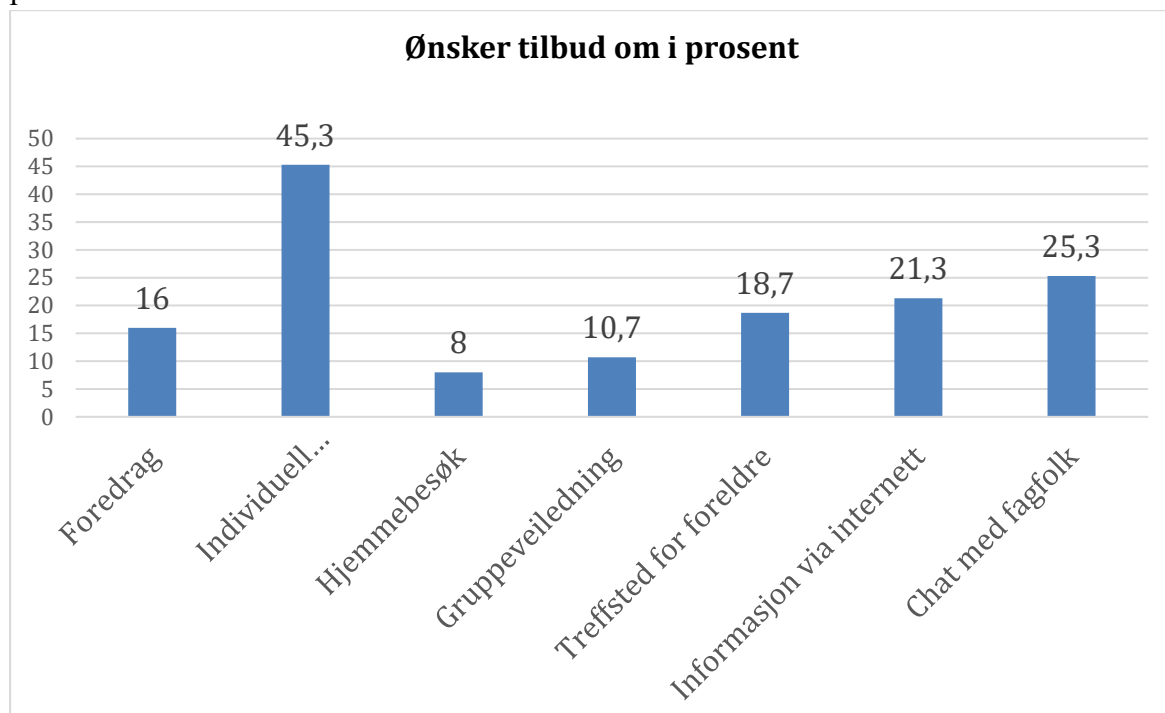
Alder til barnet ved størst behov i prosent

Som vi ser av diagrammet, er behovet for råd og veiledning størst for foreldre med barn i aldersgruppen 0-1 år med 38,5%, deretter i aldersgruppen 12-18 år med 26,9%. Aldersgruppen 5-12 år med 19,2% og 1-5 år med 15,4%. Når barnet blir myndig har foreldrene ingen myndighet over barnet og det er derfor ikke tatt med i spørreskjemaundersøkelsen, men er drøftet i rapporten dersom foreldrene har nevnt dette spesifikt i intervju. Av de med annen språkbakgrunn enn norsk, oppga 6 av 14, dvs. nesten halvparten, at de hadde behov for veiledning.

Ønsker tilbud om

Videre ble foreldrene spurt om hva de ønsket å ha tilbud om? Svarfordelingen er angitt i grafen på neste nedenfor.

Som det framgår av tabellen ovenfor, står tilbudet om individuell støtte og veiledning øverst på ønskelisten hos nesten halvparten av foreldrene, med 45,3 prosent. Deretter er chat med fagfolk nevnt med 25,3 prosent sammen med informasjon via Internett med 21,3 prosent.

Treffsted for foreldre scorer også relativt høyt med 18,7 prosent som en arena de kan møtes. Foredrag nevnes av 16 prosent og hjemmebesøk av 8 prosent. Av de med annen språklig bakgrunn enn norsk ble det uttrykt ønske om individuell veiledning og støtte, men noen av disse oppga også gruppeveiledning som et ønske.

Forslag om tilbud

Foreldrene ble også bedt om å komme med konkrete forslag om tilbud. Det kom fram en rekke forslag, som vi har listet opp nedenfor;

- Noen ønsket seg kurs om spedbarn og barn, som kan være til hjelp i foreldrerollen. De ønsket seg også mer kunnskap om hvordan man kan ivareta evnerike barn.
- Noen nevner ønske om mer kurs og info om; barneoppdragelse, mat, kontakt med barnet, helse og ha muligheten til å være i gruppe med andre foreldre.
- Videre foreslo de at foreldrerollen kunne være tema på klassens foreldremøte med kompetent veileder (ikke hele skolen, da blir det ikke dialog) Et annet tema kunne være hvordan man utøver grensesetting på en god måte «Det varme blikket»
- Hjelp og rådgivning til foreldre og barn når barnet ruser seg fra de er 12-16 år
- Det kom også forslag om at man kunne opprette en egen app for foreldre.
- Lavterskeltilbud gjerne chat hvor man også kan være anonym
- Lav terskel for kontakt/Lavterskel for samtale og råd
- Lavterskeltilbud helsestasjon både for foreldre til småbarn og store barn.
- Noen ønsket økonomisk hjelp og hjelp til å finne en jobb, spesielt aleneforeldre som også var eneste forsørger.
- Et tilbud som gir mer anledning for barna å snakke arabisk med andre

Av de med annen språklig bakgrunn enn norsk ble det foreslått informasjon via internett, og chat med veiledere. Videre ble det foreslått treffsted for foreldre og gruppeveiledning. Noen nevnte også hjemmebesøk, individuell støtte og veiledning.

Ønsker om vektlegging i tjenestene

Dette var et åpent spørsmål om hva foreldrene mente at tjenestene skulle legge vekt på i tjenesteytingen.

Nedenfor har vi listet opp de ønskene som kom frem om dette.

- Kommunen må ha som mål at foreldrene skal bli selvstendige og klare å ta avgjørelser som er til barnas beste
- Mer vekt på beskyttelse av svært sårbare familier som blir utsatt for vold.
- Det er et problem med konstant utskifting av saksbehandlere og dette er noe man bør vektlegge å få redusert.
- Her kom det fram ønsker om mer vekt på barn og unges rettigheter og foreldres plikter. Barnets beste burde vektlegges.

- Videre mer informasjon angående akseptabel sosial omgang, for både voksne og barn/ungdom.
- Foreldrene mente det var viktig med oppmuntring, ikke negativ kritikk.
- God info om ulike instanser på f.eks. foreldremøter, egne 10 minutter er lurt, at folk kan presentere seg og fortelle litt hver.
- Foreldres påvirkningsmulighet f.eks. i forbindelse med utsatt skolestart for nov/desemberbarn.
- Hjelp og rådgivning til foreldre og barn når barnet ruser seg.
- Dette er spesielt viktig i aldersgruppen 12-16 år.
- I denne sammenheng ytres det også ønske om økonomisk og praktisk støtte fra kommunen til å teste ungdommene jevnlig for narkotika før det er for sent, da disse testene må gjøres 1-3 ganger i uken og blir for kostbare for foreldrene med kr.350, pr. gang.
- Flere har nevnt at det er viktig med en lavterskel i tjenestetilbudene, dvs. at tjenestene er lett tilgjengelig uten henvisning, slik at man kan få rask hjelp og minimalt med ventetid. Videre at tilbudene gjøres generelle (f. eks normaliseres gjennom å stille på foreldremøter i klassen, være tilgjengelig på skolen).
- En bør bidra til et rimeligere tilbud for barn, slik at flere får råd til å delta. Flere kvinner kan da jobbe mere. Eventuelt kan mennene da jobbe litt mindre.
- Opplysning om tilbud som finnes, og gjerne tilby mer gjennom skolen, f.eks. gjennom foredrag- da oppleves terskelen lavere, utarbeid en brosjyre med de ulike instansene og når man kan benytte seg av hva. Legge ut foldere på helsestasjon, legekantor, skoler
- Styrke skolehverdagen til barna med økt helse og sosialfaglig team på skolene. De kan se hva som skjer i skolegården, eks mobbing, se barna og være støtte til alle barna og deres foreldre. Lærerne har ikke god nok helse- eller sosialfaglig kompetanse. De har nok med å få tid til det de skal lære fra seg.
- Støtt skolens ledelse slik at de tør å gå inn i situasjoner der unger har det tøft, før det er for seint.
- Alt for ofte blir henvisning til spesialisthelsetjenesten foreslått for tidlig.
- Samarbeid mellom skolen og foreldre
- Være på tilbudssiden der de ser noen trenger det - gjerne ta kontakt da de som virkelig har behov ofte ikke gjør det selv før det har gått langt
- Oppfølging på lavest mulig nivå, dvs. helsestasjon eller liknende.

Av de med annen språklig bakgrunn en norsk, var mer «vektlegging av gruppeveiledning» det eneste alternativet som ble pekt på.

Andre kommentarer

Foreldrene ble også gitt mulighet for å komme med andre kommentarer via en tekstboks i spørreskjemaet. Nedenfor er kommentarene listet opp punktvis:

- Bruk av tjenester bør komme tidligere
- Det virker som om kommunens sektortankegang fører til en fullstendig ansvarspulverisering hos skoleledelsen. De blir mer opptatt av å ha ryggdekning oppover enn å gjøre en god jobb på skolen. Dette gjør at man venter i det lengste med å sette i gang tiltak enten det er snakk om mobbing eller problemer i hjemmet.
- Skolen er feig når det kommer til å gå inn i familier som trenger hjelp og veiledning
- Er for lite fokus på foreldrene etter fødsel. Ingen spørsmål om det går bra med foreldre psykisk. Vet noen må fylle ut skjema, jeg har ikke fått noe skjema med mine to barn.

- Fantastisk support. I'm very grateful for the support.
- Flere voksne på skolen som kan være hjem/skole bindeledd (ikke kontaktlærer, men eks miljøterapeuter)
- Flott med en undersøkelse på dette! Stå på 😊
- I tillegg er det dårlig responstid og mye dårlig informasjon og kommunikasjon. Liten informasjon om aktuelle hjelpetiltak annet enn det du finner ut av selv.
- Lite info om hvordan håndtere vanskelige tenåringer på en god måte. Lite erfaringer deles, alle holder ting tett til brystet så alle tror alle har det helt fint. En skjerner ungdommen og sikkert seg selv. Det bør ikke være skambelagt at ens ungdom søker spenning. Hva bør en følge med på, og hvordan kan man best håndtere dette, er erfaringer som bør deles.
- Veldig dårlig kompetanse og konstant utskiftning av saksbehandlere.
- Dårlig økonomisk forståelse for at saker går til retten, som er en stor belastning for den utsatte omsorgsperson.
- Mange får lite oppfølging.

Forøvrig kom det også inn en beskrivelse i surveyen av hvordan noen hadde opplevd kontakten med Barnevernet. Denne er gjengitt nedenfor.

«Jeg fikk råd fra en ansatt i Barnevernet til å benytte Barnevernet som veiledningstjeneste når mitt barn ble ungdom og prøve drikking og røyking i liten grad, men det var feil instans. De sa de drev kartlegging, ikke veiledning. Alt der ble blåst opp, tenk prøvd alkohol i en alder av 12.5 år. Jeg ble skremt av deres reaksjon. Jeg takket nei til videre hjelp da deres anbefaling var å holde mitt barn inne, et tiltak som ikke støttes av noe lovverk jeg har hørt om. Jeg tok selv grep, var tett på og ting landet kjente etterpå hvor slitsom alt hadde vært. Vet om andre foreldre i samme situasjon som sykmeldte seg for å klare å takle lignende situasjon. Barnevernet iverksatte full granskning, uten å informere meg om hvilke trinn de tenkte ta for seg. Hele vårt nærmiljø ble involvert, noe hverken mitt barn eller jeg satte pris på. Det var heller ikke nødvendig, jeg stoppet alt etterhvert som jeg fikk summet meg. Sak da henlagt- sak skulle aldri vært opprettet! Jeg bad kun om hjelp i form av veiledning». (Hentet fra Surveyen)

Oppsummering av surveyen

I surveyen blir det avdekket hvilken kjennskap foreldrene hadde til støtte og veiledningsinstanser og hvilke erfaringer de hadde hatt og hvor fornøyd de var med de ulike tjenestene.

Surveyen viser at foreldrene hadde mest kjennskap til de universelle tilbudene, som helsestasjon, barnehage, skole og lege. De mer "spesialiserte" tjenestene var det mindre kjennskap til. Dette var i hovedsak de samme tjenestene som de fleste foreldrene hadde mottatt støtte fra. I og med at surveyen hadde en bred universell innretning var det naturlig de universelle tilbudene fikk høyest skår og at de spesialiserte tilbudene kom mer i bakgrunnen.

Surveyen avdekket forøvrig at det var et stort behov for støtte og veiledning til foreldrene, spesielt når barna er små og i tenårene. Hele to tredjedeler av foreldrene hadde følt behov for veiledning og støtte.

Det fremkom videre en rekke ønsker og forslag om tjenester. Individuell veiledning og støtte var det tilbudet de fleste foreldrene uttrykte ønske om. Hjemmebesøk var det ikke så stort ønske om. Derimot var det flere som uttrykte ønske om et treffsted for foreldre og informasjons via internett, og evt. kunne chatte med fagfolk.

Det ble også sendt spørreskjema til foreldre med en annen språklig bakgrunn enn norsk. Svarene fra disse samsvarte i stor grad med de som hadde norsk som språklig bakgrunn. De var jevnt over veldig fornøyd med tjenestene de hadde mottatt, men skilte seg ut mht. at de hadde langt mindre oversikt over det totale tilbudet av foreldrestøttetjenester. Noen av dem hadde ønske om veiledning i grupper. Flere oppga også et behov for økonomisk støtte. Det fremkom ikke i materialet hva som var grunnen til dette behovet.

RESULTATER FRA INTERVJUER OG FOKUSGRUPPER

Presentasjon av sentrale funn

Flertallet av deltakerne hadde kontakt med flere instanser samtidig, selv om det i ulike instanser også finnes fellestrekk

Fellestrekk:

- Utfordringer med økonomi/støtteordninger, sykemeldinger
- Utfordringer med samhandling mellom tjenester, f.eks. taushetsplikt og informasjonsflyt
- Forskjell mellom ulike kulturelle tilhørigheter og bakgrunn f.eks. i forhold til foreldreinvolvering. Foreldre med ikke norsk bakgrunn var ikke så vant med at fedrene involverte seg.
- Flere opplevde at hjelpetilbudene burde vært på plass tidligere når problemer oppstod
- I de fleste tilfellene har foreldrene vært nødt til å være "på», dvs. være pådrivere i sin egen sak, eller barnets sak mht. koordinering og framdrift.
- Liten informasjon om hvilke tilbud/tjenester som finnes i kommunen, f.eks. COS-kurs eller annen form for veiledning

Uteseksjonen

Informasjon

Det var ulikt blant deltakerne hvordan de kom i kontakt med Uteseksjonen første gang. Noen av deltakerne hadde ungdommer som hadde fått informasjon om Uteseksjonens tilbud på skolen eller via ungdomsklubber eller andre arenaer der ungdom ferdes.

Intervjuer: Hvordan fikk dere vite at dere kunne få støtte?

Deltaker: Det visste vi vel egentlig ikke. Barnet mitt gikk til en ungdomsklubb og begynte å snakke med noen fra Uteseksjonen. Så ble jeg spurt om jeg ville komme dit for å ha samtaler med barnet mitt. (TI5-.3)

Kontakten med Uteseksjonen ble dermed etablert via foreldrenes barn som allerede benyttet seg av et eller flere tilbud som Uteseksjonen kunne gi. Selv om foreldrene var innforstått med at tenåringen deres gikk til en fritidsklubb der ansatte fra Uteseksjonen jobbet, eller til samtaler, visste de ikke at det fantes et tilbud for foreldre.

“Barnet mitt gikk jo på en ungdomsklubb på fritiden, og jeg hadde ikke noen rolle der. Jeg visste at barnet gikk dit, og at hen⁵ hadde samtaler med personer fra Uteseksjonen. Men jeg visste ikke at det fantes noe tilbud for foreldre og barn. Jeg trodde bare at en ansatt fra Uteseksjonen hadde et ekstra godt forhold til barnet mitt. Etter en vanskelig situasjon der legevakta ble involvert, fikk jeg tilbud om å komme til samtaler. Det var ikke noe jeg visste om på forhånd.” (TI 5-3)

I et av intervjuene ble det trukket frem at foreldrene hadde satt pris på om de hadde fått informasjon tidligere om samtaletilbud eller veiledningstilbud for foresatte, slik at de kunne vært mer involvert fra begynnelsen.

Dette kom også fram under fokusgruppeintervju og ble formulert slik:

M2: Ja, jeg vil jo si det at mitt barn tok jo selv kontakt med Uteseksjonen

M2: Fordi at der var det ei helsesøster, eh.. Men jeg fikk jo ikke noen beskjed fra Uteseksjonen at barnet mitt var på vei til å bli rusmisbruker

M2: Eh.. og det måtte jeg finne ut selv og så ta kontakt. Og da var hen jo, da var hen jo rundt om 15-16 år, eh.. Og det synes jeg er litt merkelig at det ikke er noen som gir beskjed, alt skal være taushetsbelagt og moren skal finne ut alt og så, og så må du nesten, du må nesten ha skriftlig tillatelse fra barnet ditt for at noen skal fortelle deg noe. Eh.. her snakker vi om et liv

M2: Eh.. og og den her, den her taushetsbelagte informasjonen den kan faktisk drepe et menneske. (F1-1)

Som det framgår av sitater medvirker den mangelfulle kommunikasjonen mellom Uteseksjonen og foreldre til en betydelig frustrasjon.

I andre tilfeller var det andre instanser som politiet eller Barneverntjenesten som formidlet informasjon om Uteseksjonens tilbud til foreldre og ungdom. En deltaker, som ble intervjuet, hadde søkt seg frem til informasjon på egenhånd.

Intervjuer: Hvordan fikk dere vite at dere kunne få støtte?

Deltaker: Jeg lette meg frem til støtten på nettet og så ringte jeg Uteseksjonen. (II-1)

Uteseksjonen får ros for et informasjonstilbud de har for fremmedspråklige. En deltaker benyttet seg av et gruppetilbud for fremmedspråklige, og var svært fornøyd med at de var så flinke til å gi informasjon om hvilke støttetilbud som fantes i nærområdet.

Intervjuer: Så Uteseksjonen tilbyr litt aktivitet og informasjon?

⁵ «Hen» er brukt som en felles benevnelse for å anonymisere

Deltager: Alt, ja... informasjon om alt i kommunen. Og hvis man lurer på noe, for eksempel hvis man får et brev fra NAV eller andre og man ikke forstår hva som står i det, kan Uteseksjonen hjelpe. (TI-8)

Generelt sett opplevde deltakerne som hadde kontakt med Uteseksjonen at de visste lite om hva de kunne tilby i forkant av det første møtet med dem, men når kontakten var etablert syntes foreldrene at Uteseksjonen var flinke til å informere. Det gjaldt både tilbudene de kunne tilby, men også om andre støtte- og hjelpetilbud som finnes i kommunehelsetjenesten og i spesialisthelsetjenesten.

“Jeg hadde ikke hørt om BUP⁶ før barnet mitt begynte å snakke med en ansatt på Uteseksjonen. Det er sånn vi fikk informasjon om hvor det går an å få hjelp. Det var ingen lærere på skolen eller noen som informerte om noe.” (TI5-8)

Ut fra de svarene vi har fått synes det som om informasjonen om tilbudet er noe tilfeldig. På den annen side virker det som om det er enkelt å få informasjon, når det er behov for dette. Det er vel generelt slik at informasjon om tilbud fra Uteseksjonen er noe som man ikke tar til seg før man er i en situasjon hvor det er behov for hjelp fra dem. En annen side er at foreldrene gjerne ønsker rask informasjon når Uteseksjonen har innledet samtaler med barna deres fordi de er bekymret for situasjonen og evt. om tjenesten har etablert en “sak”.

Tilgjengelighet

Ifølge en av deltakerne er Uteseksjonen til stede der ungdom ferdes. De er blant annet på ungdomsklubber eller de er synlig i bymiljøet i Stavanger eller Storhaug bydel. Dette trekkes frem som positivt, da det å være synlige og tilgjengelige gir mulighet for hjelp, jfr. uttalelsen nedenfor.

*Intervjuer: Hvem fikk dere støtte av første gangen?
Deltager: Det begynte vel med at barnet min gikk på en ungdomsklubb også begynte hen å snakke med en som jobbet i Uteseksjonen. (TI5-2)*

Noen var veldig tilfreds med tilbudet fra Uteseksjonen, og at de la til rette for at foreldre kunne få snakke sammen om utfordringer de hadde felles.

*Intervjuer: Vil du fortelle litt mer om tilbudet i Uteseksjonen? Hva synes du har fungert godt der?
Deltager: Å, ja, det var veldig bra. Veldig bra. Fungerer fint. Fordi vi snakker sammen i nesten to - tre timer. Vi snakker sammen og forteller hverandre hva som har skjedd*

⁶ Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk

siden forrige gang, hva som er bra og hva som ikke er bra. Noen ganger inviterer Uteseksjonen andre, for eksempel NAV. Da får vi informasjon om hva NAV gjør, hva er bra og hva er ikke bra. (TI-8)

På den annen side var det ikke alle som fikk så tett oppfølging, noe som også kan være hensiktsmessig avhengig av den enkeltes situasjon og behovet for intervensjon.

For eksempel var det enkelte familier som hadde en lavere oppfølgingsfrekvens;

Deltager: Ja, vi møter en gang i måneden, eller sånn...

Intervjuer: Ja.

Deltager: Eller annen hver måned. Ja. (TI-8)

Dette virker ikke som så veldig tett oppfølging om det er reelle behov for støtte.

For flere deltakere opplevdes det utfordrende når barna deres fylte atten år. Støttetilbud til foreldrene opphørte i det barna ble myndige, og foreldrene erfarte at det var problematisk på flere områder. Særlig i tilfeller der det var kompliserte og langvarige forløp, og der deltakerne fremdeles hadde et behov for støttesamtaler.

Deltaker: Etter ungdommen min ble atten år, så sluttet vel egentlig alle tilbudene om samtaler. Jeg føler det var en litt brå slutt, for selv om en person blir atten år, så betyr det ikke at problemstillingen eller psykiske problemer bare fikser seg selv. For min del gikk det greit, men for andre foreldre så synes jeg at det er en ganske brutal måte. Både for barnet og for de voksne. (TI5-7)

Det oppfattes som lite fleksibelt om støtten avsluttes brått ved 18 års grense. Hvordan dette praktiseres kan være behov for å diskutere nærmere.

Men noen var mer kritisk til tilbudet fra Uteseksjonen, og mente de ikke klarte å etablere gode nok relasjoner til barna.

Intervjuer: Hvis vi snakker litt om Uteseksjonen – hva er det som har fungert bra der?

Deltager: Der har vi vel vært lite i kontakt, for jeg vet at når de kom på banen, så var det vel kanskje litt, jeg vet ikke om det var seint, men de opplevde i hvert fall at våre barn ikke var interesserte. Så de kom ikke i posisjon til dem i skoletiden. Og ikke utenfor. Og så var de med på et par av de møtene vi hadde med en annen instans. (TI-15)

Fra noen ble det også fremhevet at overgangen fra umyndig til myndig kunne være en utfordring for samarbeidet, og oppleves som frustrerende sett fra foreldrenes ståsted.

Intervjuer: Hva er det som har fungert bra i forhold til Uteseksjonen da?

Deltaker: Det som har fungert bra det er jo det at før barnet ble 18 år, så var det jo en åpen dialog.

Deltaker: Med en gang barnet mitt ble 18 år så stengtes jo alle dører

Deltaker: og da sitter du der som forelder så vet du ingenting.

Deltaker: Og det er en ganske fortvilt situasjon for å si det på den måten. Men det som har vært veldig positivt her er at jeg har forlangt møter hele veien for å få informasjon om hva som skjer med barnet mitt. Jeg har sagt til hen at det er viktig at vi får greie på hva det er som skjer hvis vi skal være med å hjelpe deg. (I1-6)

Det ble lagt vekt på å avdekke om foreldrene fikk støtte når de trengte det mest, og her var det flere positive tilbakemeldinger, men også noen mer kritiske.

Intervjuer: Synes du at du fikk støtte da du trengte det?

Deltaker: Jeg vil jo si, det spørres jo hva du mener. I helheten nei, for vi skulle jo ha trengt det mye tidligere, men når jeg først har kommet inn i samtaler med BUP og med Uteseksjonen, så synes jeg jo det.

Intervjuer: Ja. Og hvordan er det nå, per dags dato da?

Deltaker: Ja, det går mye bedre. Ungdommen går jo og snakker ennå med en på Uteseksjonen. Jeg tror det er, på en måte, den beste hjelpen, uavhengig, altså, hen har jo vært gjennom flere instanser her, men jeg synes absolutt samtalene hen har med Uteseksjonen er de som har vært mest effektive. (TI-8)

Personalet opplevdes som kompetente, og foreldrene ønsket et tettere samarbeid med personalet over lengre tid, og gjerne fra en tidligere fase av problemutviklingen.

Deltaker: Jeg tror Uteseksjonen er flinke, altså flinke folk, men jeg tror de må på banen før de kom på banen med våre barn, så det er på en måte litt forbi at det har noen effekt. Jeg tenker kanskje at de er bedre på forebygging, jeg vet ikke.

Deltaker: Men vi fikk jo noen gode råd og sånt, som foreldre, altså, men da ble det jo en annen instans da, som på en måte overtok den biten, hvis man skal si det på den måten. (TI-15)

Uteseksjonens sitt tjenestetilbud synes å være lett tilgjengelig og fungerer godt i forhold til den primære målgruppen 13-18 år. For de som etter hvert blir over 18 år og fremdeles har behov for samtaler med Uteseksjonen er det indikasjoner på at tilbudet ikke dekker behovene. Slik det kom fram under fokusgruppeintervju

“Eh.. men så skjer det jo noe da når hen blir 18 år, da er det jo ingenting som blir fortalt, ikke en gang at hen er innlagt på psyki(?) og der sitter du hjemme og aner ingen verdens ting og du får ikke greie på noen verdens ting, ikke av politiet, ikke av Barnevernet, ikke fra det kommunale støtteapparatet, ingen verdens ting” (FI-2)

Fra et foreldreståsted er dette illustrerende på hvordan tilliten i samarbeidet blir satt på prøve. Spesielt siden problemene ikke forsvinner med en gitt aldersgrense, og heller ikke det ansvar og engasjement foreldre har for sine barn.

Samordning og fleksibilitet

Deltakerne forteller at Uteseksjonen er tilgjengelig for å tilby støtte når foreldrene har behov for det. Det kunne være å ta seg tid til en telefonsamtale fra en forelder som trengte noen å snakke med, eller avtale et møte i nær fremtid. En deltaker beskrev hvordan han krevde støtte, og ble møtt på dette.

Deltaker: Ja, altså, jeg krevde jo støtte, jeg krevde jo at Uteseksjonen og Barnevernet hørte på oss. Jeg maste jo mere på dem enn de maste på meg for å si det på den måten
Intervjuer: Synes du at dere fikk støtte når dere trengte det?
 (II-10)

Ifølge deltakerne, prøver Uteseksjonen å tilrettelegge så langt det lar seg gjøre for at det skal være mulig for foreldrene å komme til støttesamtaler. Åpningstid til kl 22.30 tre dager i uka, gjør det enklere for foreldrene å få det til å passe inn i hverdagen.

“Jeg opplevde at ting ble tilrettelagt. Jeg gikk til samtaler etter arbeidstid, så det var ikke noe vanskelig for meg å komme til samtalenene.” (TI-10)

Flertallet av deltakerne som hadde hatt eller fremdeles har kontakt med Uteseksjonen foretrakk å komme til lokalene der Uteseksjonen holder til. Dette ble begrunnet med at det var godt å komme bort hjemmefra, og at Uteseksjonens lokaler ble erfart som mer nøytrale enn ens eget hjem. En deltaker beskrev det slik:

“Jeg syntes det var greiere å bytte stue å komme dit. For når du gikk derfra, så var problemene igjen i rommet. Ofte, hvis de kommer hjem til folk, så ligger problemet igjen når de går.” (TI-10)

En deltaker hadde erfaringer med at samordning mellom de ulike tjenestene var utfordrende, og selv om de ulike tjenestene visste om hverandre, var det ikke ensbetydende med et godt samarbeid mellom de ulike instansene. Uteseksjonen fikk ros av deltakeren for å ha strukket seg langt, og for å ha prøvd å opprette et samarbeid med skole og barne- og ungdomspsykiatrien. At kommunikasjonen mellom Uteseksjonen, skole og spesialisthelsetjenesten var utfordrende, gjorde kvaliteten på det totale tilbudet dårligere.

Uteseksjonen ble her trukket frem som den parten som hadde ytet mest for å få til et velfungerende samarbeid.

“Det har påvirket alt veldig mye. Altså, sånn negativt. Det er jo en sammenheng mellom for eksempel psykiske helseutfordringer og skoleproblemer, sant? Hvis du ikke får den mestringen og hjelpen du trenger, så kan det forverre situasjonen. Det gjorde at ting tok lengre tid, at ting ble et stressmoment på grunn av at disse etatene ikke snakket sammen. Nå var jo Uteseksjonen med på møtene, så de prøvde jo hele veien. Men det var jo på en måte BUP og PPT og lærerne det har vært størst problem mellom da. Som ikke kommuniserte sammen. Så der var det helt elendig.” (TI-12)

En deltaker vektla viktigheten i at både foreldre og barn kunne få støtte samtidig, men at støttesamtalene ikke nødvendigvis trengte å være sammen. Deltakeren beskrev at behovene til foreldre og barn kunne være ulike, og at det var helt essensielt for deltakeren å kunne ha en arena der vedkommende kunne snakke ut om sine tanker, bekymringer og følelser knyttet til foreldrerollen.

“Vi gikk hver for oss. Fordi du har foreldrenes perspektiv, også har du barnets perspektiv. Det er ikke alltid et barn trenger å høre foreldrenes perspektiv. Og omvendt, sant? For det har noe med å bearbeide ting med deg selv, kanskje. Altså, når du er foreldre som har et barn som har det litt vanskelig, så har jo du og et behov for å uttrykke redsel og frykt og alle de tingene der, på en måte.” (TI-9)

Uteseksjonen skårer høyt hos de fleste deltakerne vi foreløpig har intervjuet, både med hensyn til tilgjengelighet, kommunikasjon og fleksibilitet, men det var også noen som var mindre fornøyd. I intervjuene kom det fram kritiske synspunkter på hvordan kommunikasjonen mellom etatene fungerte. Uteseksjonen var nevnt, som en som prøvde å få til et samarbeid, men at BUP og PPT kunne være et hinder. NAV virker å være en instans som er nyttig i forbindelse med økonomiske problemer.

Intervjuer: Hvordan tror du at tjenesten har hjulpet, eller hvordan betydning har tjenesten hatt i forhold til hvordan forholdet med barna dine har utviklet seg?

Deltaker: Det går helt fint. Hvis det... det går bra. De er aktive, de har tilbud fra, for eksempel når de trenger hjelp, leksehjelp, for eksempel, når de trenger... alltid ute, og... men de, for eksempel fotball og når de reiser og det, det er mange ting som er veldig fine.

Intervjuer: Ja. Så vil du si da, at det at de har fått aktiviteter å gå til, på grunn av tjenestene, at det har hjulpet på ditt forhold med dine barn?”

Deltaker: Mmm. (TI-26)

Deltakerne ga også uttrykk for at Uteseksjonen strakte seg langt for å møte foreldrenes behov. Blant annet med utvidet åpningstid slik at det skulle være mulig for foreldrene å møtes etter arbeidstid.

Nytte for relasjon til barna

Dette var et sentralt spørsmål i intervjuet. Det kom fram at Uteseksjonen for noen var en positiv faktor for foreldrenes relasjon til barna, og at Uteseksjonen for sin del var i stand til å etablere en trygg relasjon som bidro til gode samtaler.

“Jeg opplever at forholdet til barnet mitt er mye bedre. Det har jo litt med at barnet mitt hadde det vanskelig, og da er det ikke alltid lett å ha et sunt og godt forhold. Så jeg opplever at det er mye, mye bedre, og det er mye takket være den ansatte på Uteseksjonen som barnet mitt har snakket med. Hun er den eneste som barnet mitt har klart å åpne seg til og har hatt en trygghet med.” (TI-13)

Denne tilbakemeldingen er selvsagt veldig positiv, og viser hvilken positiv innvirkning Uteseksjonen kan ha i forhold til barna når kjemien stemmer og de får brukt sin relasjonskompetanse. Utfordringen kan bli å få trappet ned og avsluttet saken på en hensiktsmessig måte.

Intervjuer: Får du noe tilbud i dag da?

Deltager: Nei, altså, jeg gikk jo i samtaler med en på Uteseksjonen, men så flyttet vi jo, Men å gå fra en situasjon ...det dabbet på en måte mer og mer av. Og ting ble jo bedre og bedre for barnet mitt. Og forholdet vårt løste seg, på en måte. Så vi har ikke hatt noe behov for noe i dag. Men hen går fremdeles til samtaler på DPS. (TI-6)

Å gå fra en situasjon med tilrettelegging, støtte og tett oppfølging til en nedtrapping med redusert oppfølging, kan også slå negativt ut, i hvert fall på kort sikt.

Intervjuer: Så du tenker det at hvis du ikke har fått så mye støtte fra NAV, så hadde det vært enklere?

Deltager: Det der blir sånn hypotesespørsmål fordi at i sommer, unnskyld uttrykket, da holdt det på å gå rett til helvete da.

Intervjuer: Mm

Deltager: Da ga vi den friheten som Uteseksjonen ba oss gi barnet vårt og det endte med at vi reiste på ferie og vi kom hjem og der lå hen hjemme fullstendig dødsruset.

Intervjuer: Ja

Deltager: Og liksom ja så det er både positive og negative sider her altså, men nå er jo prosessen da sånn at barnet vårt har jo fått denne leiligheten, og har fått en pause fra utdanningen sin. (II-9)

Når man skal vurdere innsatsen av støtte, er nytten denne har hatt for barna og de unge, helt avgjørende for hvordan man skal vurdere hensiktsmessigheten. I intervjuene fremkom det

således både positive og negative erfaringer. Noen foreldre mente de hadde fått et viktig bidrag til å bedre relasjonen, mens det også kom fram eksempler på at dette ikke hadde fungert særlig godt.

Betydning av relasjon til støtteperson

Å ha en god relasjon til en eller flere støttepersoner på Uteseksjonen blir trukket frem som særdeles viktig av alle deltakerne. Deltakerne opplevde det som trygt og stabilt å ha en eller et fåtalls faste personer å snakke med, og fremhever den gode relasjonen som essensielt i å få til et samarbeid.

“Forholdet mitt til støttepersonen på Uteseksjonen har betydd veldig mye. Jeg vet at personen barnet mitt snakker med, er den eneste som barnet mitt føler seg trygg på. Jeg har satt stor pris på at hun har vært en del av barnet mitt sitt liv, for hun har vært der i mange år og hatt tett oppfølging. Jeg tror hun har involvert seg mer enn hva som er normalt. Hun har strukket seg langt.” (I-15)

Deltakerne forteller at dersom barnets relasjon til støttepersonen eller støttepersonene er bra, påvirker dette også foreldrenes relasjon til samme person eller instans. Dette er uavhengig av hvorvidt det er enighet i tiltak som blir gjort.

“Uteseksjonen har involvert seg ekstra. De har gått den ekstra lengden for å hjelpe til, og de har vist mitt barn at de har lyst til hjelpe. Det har gitt barnet mitt en trygghet, og det har gitt oss foreldre en trygghet på at det er hjelp å få.” (TI-13)

Vissheten om at det er noen der som stiller opp når ting er utfordrende og vanskelig er av stor betydning for opplevelse av trygghet i hverdagen. Dette er for så vidt noe som generelt gjelder ulike hjelpetilbud

Deltaker: Jeg har et godt forhold til Uteseksjonen, selv om vi ikke er enige i alt. Men det å vite at barnet mitt har noen å komme til, noen som hen kan ta kontakt med, snakke med og få hjelp hos, det er det viktigste for meg. Når barnet mitt ikke klarer å komme hjem til oss, så har barnet en plass her. Jeg har sagt til Uteseksjonen at de aldri må gi opp barnet mitt. (II-5)

En god dialog er positivt for relasjonene, både mellom ungdommene og tjenesteutøverne og mellom ungdommene og foreldrene. Foreldrene får derigjennom også en bedre relasjon til hjelpeapparatet.

“Uteseksjonen har jeg hatt en dialog med hele veien, mens, mens vårt barn har gått her til samtale.” (II-5)

Men å bygge gode relasjoner krever stabilitet og kontinuitet, noe som i en del tilfeller har vært krevende å få til av ulike årsaker. Det krever også konstruktive og tillitsvekkende møter med åpne dialoger mellom de som er avhengig av at relasjonene fungerer.

Erfaringsutveksling

Som foreldre har man også viktige erfaringer å bidra med. Det ble lagt vekt på at man måtte møtes med fagpersonene som en likeverdig part og akseptere hverandre, selv om man kan ha forskjellige oppfatninger av situasjonen.

Problemene kan være veldig sammensatte og derfor kan det være nødvendig å prøve ut ulike løsninger. Man kan ikke alltid vite hva som blir resultatet før man har prøvd det ut, siden det er så mange forhold som spiller inn.

Deltaker: Kanskje prøve å si sånn at du er en fagperson og jeg er meg, også tenker vi av og til litt forskjellig og så skal vi prøve å samle det og så skal vi prøve å møtes rundt dette her, så må man akseptere hverandre for det.

Deltaker: Jeg tror at selv om du ikke er enig i alt, sant, så kan du liksom høre likevel, og så kan du ta det okay.

Deltaker: Prøve med det, og hvis ikke det går så gjør vi det på min måte, eller omvendt.” (I1-14)

Å oppleve verdighet og likeverdighet synes å være av uvurderlig betydning for at foreldre skal kunne oppleve støtten fra tjenestene positivt. I undersøkelsen er det avdekket at noen foreldre var frustrerte over samarbeidet og at dette hadde sammenheng med måten de ble møtt på. De mente at enkelte i hjelpeapparatet ikke var i stand til å sette seg inn i deres situasjon fordi de hadde for lite erfaringer.

Kunnskap og erfaring

Alle deltakerne som hadde hatt kontakt med Uteseksjonen ønsket mer faktakunnskap og generell informasjon om hvordan systemet fungerer. Med systemet menes her alle hjelpeinstanser i primær- og sekundærhelsetjenesten, samt øvrige støtte- og hjelpetilbud, som frivillige organisasjoner. Dette handlet ikke nødvendigvis om hvorvidt Uteseksjonen var flink til å videreformidle kunnskap, men om deltakernes behov for kunnskap om hvor man kan henvende seg.

“Det tok mange år før vi visste hvor vi skulle gå, det tok lang tid. Selv den dag i dag vet jeg ikke om alle plasser hvor vi kan henvende oss på en måte. Så det er jo mangel på informasjon.” (TI-18)

En utfordring som ble trukket frem i intervjuene er når barnet blir 16 år, og regnes som helserettlig myndig. Dersom barnet ikke lengre ønsket foreldrenes involvering i behandling og støtte etter fylt 16 år, utfordret det informasjonsflyten mellom tjenestested og foresatte. Det ble fremmet et ønske om mer faktakunnskap om dette og veiledning som omhandlet hvordan foreldre fremdeles kunne være en støtte for barna sine selv om foreldreinvolvering ikke lengre var ønsket.

“Det er kanskje et drømmescenario, men jeg skulle ønske at når det kommer til psykiske problemer, at man kunne hatt mer innblikk i behandling og oppfølging selv når barna har fylt 16 år. Det kan være tøffe prosesser å være i alene, og mange velger ut foreldrene i den prosessen. Ikke nødvendigvis at vi som foreldre har innsyn i medisinsk journal, men at det finnes tilbud hvor foreldrene blir involvert.” (TI-17)

Selv om noen foreldre mente de hadde kunnskap om hva som var regelverket mht. innsyn i saken til deres egne barn, var andre usikre på hva som egentlig var reglene. Det var lite forståelse for at de ikke fikk vite hva som var situasjonen. De mente dette hindret dem i å bidra og kunne følge opp sine egne barn.

På den annen side forsto de at det kan være en vanskelig balansegang mellom å ivareta barnas integritet som individ og gi foreldrene tilstrekkelig innsyn til å kunne hjelpe til med problemene barna/ungdommene sto i.

Konklusjon Uteseksjonen

Det kom inn både positive og negative tilbakemeldinger fra foreldrene når det gjaldt Uteseksjonen.

Mange av foreldrene fremhevet god samhandlingskompetanse, at de ble tatt på alvor og at de var tilgjengelig og imøtekomende.

Det ble spesielt fremhevet at det var utvidet åpningstid noe som gjorde at foreldrene kunne ta kontakt når det var behov for samtale eller når situasjonen var kritisk.

Det ble også påpekt at de var flink til å få kontakt med barna og at det ledet til en bedre kommunikasjon mellom foreldre og barn.

På den annen side var det også noen foreldre som erfarte det motsatte, at de ikke ble tatt på alvor når de meldte bekymring for sitt barn, og at det derfor ofte var for sent når Utekontakten satte i verk tiltak. Et annet problem som ble nevnt var overgangen fra umyndig til myndig

ungdom. Da hadde ikke foreldrene lenger rett til innsyn i saken og følte de ble satt på sidelinjen. Dette førte til mye frustrasjon blant foreldrene

Barnevernet

Generelt er det en usikkerhet hos foreldre mht. den hjelpen som Barnevernet kan bidra med. Mange foreldre er engstelig for hva som blir konsekvensen av å involvere Barnevernet i forhold til egne barn.

Informasjon

Informasjon om Barnevernet er viktig for å bygge tillit. Dette innebærer både hva Barnevernet selv kan bidra med og hvilke andre instanser som det er aktuelt for Barnevernet å samarbeide med og eventuelt innhente informasjon fra.

“Jeg tenker at det er ikke et menneske i dette landet som ikke tenker at hvis du skal gå å melde fra om noe, noe som har med redsel for ungene... så er det vel familien du tar kontakt med, eller Barnevernet, eller begge deler?” (T113-12)

Alle deltakerne som hadde vært i kontakt med Barnevernet visste om Barneverntjenesten i forkant av at det ble opprettet en kontakt. Dette var uavhengig av om det var foreldrene selv som tok kontakt med tjenesten eller om det var andre instanser som meldte inn bekymring for barnet eller ungdommen. Eksempler på slike instanser kan være politi, skole eller barnehage. Bekymringsmeldingen trengte ikke å handle om forhold hjemme, men kunne omhandle barnet eller ungdommens atferd i samfunnet, rusproblematikk eller utfordringer i skolesituasjon.

“Det var en lærer som meldte inn til Barnevernet for hun ville få forgang på ting.” (15-4)

I noen tilfeller ble det meldt inn til Barneverntjenesten for å få forgang i prosessen med å opprette et hjelpetilbud eller kontakt med andre tjenester, for eksempel Barne- og Ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) eller Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT).

Intervjuer: Hvordan fikk du vite at du kunne kontakte Barnevernet?

Deltaker: Jeg visste jo at Barnevernet fantes, men visste egentlig ikke mye om hvordan de jobbet og hva de gjorde. (T110-1)

Selv om Barneverntjenesten var godt kjent blant deltakerne, var det likevel uklart hva tjenesten kunne tilby av støtte, hjelp og veiledning for foreldre. Dette opplevdes krevende, særlig i startfasen. Noen deltakere hadde hørt negative historier om Barnevernet, og det ble

derfor ekstra viktig å få god og tilpasset informasjon. For flere deltakere ble møtet med Barnevernet en positiv erfaring.

Intervjuer: Da du tok kontakt, hadde du noen spesielle forventninger til hva du skulle få ut av tjenesten?

Deltaker: Nei... jeg hadde egentlig hørt mest skrekkhistorier, egentlig. Om at barna ble tatt fra deg, og... sånne typer ting. Så jeg var egentlig litt redd i starten, men det hadde jeg jo egentlig ingen grunn til å være.

Intervjuer: Nei. Ble du motbevist på dem, den frykten når du kom i kontakt med dem, eller?

Deltaker: Ja, de sto jo veldig på min side. (TI10-2)

Flere av deltakerne fortalte at de første samtaleene ofte gikk til å kartlegge situasjonen, og hadde forståelse av hvorfor dette ble gjort, men etterlyste likevel mer informasjon og kunnskap om hva Barnevernet kunne tilby. Informasjon som ble etterspurt var informasjon om saksgang, innhenting av informasjon, mulige tiltak som kunne bli gjort, veiledning og støtte.

“Jeg opplevde ikke at jeg fikk nok informasjon. Jeg spurte hvordan saksgangen var, om de innhentet informasjon, og så gjorde de jo ikke det. Det ble ikke så mye mer før senere. Nå går vi begge foreldrene til veiledningssamtaler hver for oss, med Barnevernet, én gang i uka foreløpig. De har vært kjempefine.” (TI-11)

Da kontakten med Barneverntjenesten var etablert, var det ulike erfaringer hos deltakerne når det gjaldt hvorvidt informasjonen de fikk var til tilstrekkelig. Noen deltakere erfarte at de måtte være veldig “på” for å få den informasjonen de hadde behov for, selv etter en langvarig kontakt med tjenesten. Dette kunne oppleves som en ekstra belastning for foreldrene. Det ble videre beskrevet hvordan de ofte måtte lete seg fram til, eller etterspørre, informasjon i stor grad.

“Jeg opplever at man må være veldig på selv. Jeg tenker at man ikke får noe gratis hvis man ikke kjører på litt selv, det gjør jeg. Jeg har tenkt noen ganger, at hvis man er tafatt eller ikke har ork og energi eller syk selv, for den saks skyld, så vet jeg ikke hva vi hadde fått.” (TI-20)

I fokusgruppeintervju framkom det at det kunne være problematisk å få informasjon og oppfølging etter den første fasen.

M: Ja. Sant, etter den første fasen så var det vanskelig å få noe mer informasjon

M: Ja, i hvert fall for min sin side så var det det, du måtte begynne å google litt og grave litt og ja, støtte seg litt i fastlegen og, men eh.. Som sagt, som jeg sa i tidlig fase, vi fikk ikke noe sånn pakke.., her har du en pakke, det har du krav på, det her må du vite og så videre, eller støtteordninger økonomiske ting, det var ikke noe der egentlig. (FI-1)

Andre deltakere var tilfreds med informasjonen som ble gitt, og snakket om hvordan de erfarte at Barnevernet var på tilbudssiden.

Generelt sett mente mange at det var lav terskel for å komme i kontakt med Barnevernet, og at det var mindre 'skummelt' enn forventet. Noen etterlyste mer informasjon både i forkant, og om saksgangen. Andre fremhevet at saker, som i utgangspunktet så ut til å møte forståelse, ble henlagt i ettertid, og at dette kunne føre til mistillit mot Barnevernet.

Utsagnet nedenfor er et annet eksempel som kom fram i intervjuene på hvordan kommunikasjonen ikke har fungert, og hvordan dette har bidratt til å utvikle og forsterke et problem. For å få fram konteksten har vi valgt å ta med et lengre sitat.

Deltaker: Jeg ringte Barnevernet for et par år siden og ba om hjelp, jeg tror det var vinteren det samme året, og så fikk jeg brev om avslag et par måneder senere. Bekymringen min gikk på at ungdommen min var mye alene hos den andre forelderen, ruset seg når det ikke var voksne der og så kom jo vennene dit ikke sant. Så det ble jo et problem for de andre familiene, for vennegjengen søkte dit når huset var tomt. I papirene til Barnevernet sto det at den foresatte som har hovedomsorgen var borte 1 til 2 netter, ikke ofte. Men den våren der var det blant annet et tidsrom på mange uker der den foresatte var borte. Sånne ting ringte jeg om og fortalte Barnevernet, og ba dem om å skrive det ned i tilfelle det skulle bli noe på et senere tidspunkt. Så har jeg i alle fall sagt ifra, og det er Barnevernet som ikke har fulgt opp og ikke mangel på min bekymring. Jeg var kjempebekymret, skolen var kjempebekymret og spesialisthelsetjenesten var kjempebekymret. Alle rundt mente det var et stort problem som var på vei til å vokse seg veldig stort, og som i dag er blitt veldig stort. Men Barnevernet, de mente at her trenger vi ikke å se videre på saken. Og nå, i ettertid, så hadde de ikke mulighet til å ikke gå videre med det, fordi politiet ble involvert og meldte inn til Barnevernet ... ja, altså det er en stor suppe. (TI-9)

I utsagnet ovenfor forteller respondenten om bekymringer, som ble tatt opp med Barnevernet, men saken ble likevel henlagt etter kort tid, til tross for at både skole og spesialisthelsetjeneste også uttrykte bekymring i tillegg til den ene forelderen.

Det vanskelig å vite hva som er årsaken til at denne saken ikke ble prioritert, ettersom vi bare har utsagn fra en forelder, men det synes som om de ikke har undersøkt saken grundig nok for å få verifisert opplysningene i bekymringsmeldingen før de henla saken. Det kan jo også hende at det er et resultat av dårlig kommunikasjon mellom de ulike etatene, som nevnt i tidligere kommentarer. Her bør Barnevernet gripe fatt i egne rutiner spesielt med tanke på det negative utfall denne saken fikk.

Som det kommer frem av utsagnene ovenfor, har det vært både positive og negative erfaringer i kontakten med Barnevernet.

De fleste oppgir et positivt første møte med Barnevernet og at Barnevernet var på tilbudssiden og at det var mindre skremmende enn forventet. Når det gjaldt videre saksgang følte mange at de måtte stå på veldig for å få informasjon og få fortgang i sakene. Det var også en skuffelse for de som opplevde at sakene ble henlagt til tross for at Barnevernet ga inntrykk av å støtte saken de la fram.

Tilgjengelighet

Det første møtet med Barnevernet blir understreket å være av stor betydning for hvordan tilbudet oppleves

“K: Nei, jeg tror vel egentlig at jeg har sagt, altså, som jeg sa i stad, at man blir tatt på alvor første gangen. Eller at terskelen er lav, og at det kanskje opplyses godt nok utad hvor er et greit sted å ringe første gangen, hvis man har en bekymring. Og det er klart at det første møtet man har med et barnevern, hvis det er instansen, det blir jo veldig viktig hvem som sitter i en sånn jobb og skal ta imot første gangen. Sånn at det ikke blir skummelt. Jeg føler jeg synes jo det var ganske sterkt å melde bekymring for mitt eget barn. Fordi at da har jeg jo samtidig innrømmet at vi ikke fungerer i foreldrerollen, sant? Eller det føles i hvert fall sånn. Selv om det er en del ytre faktorer. Og da, når det da bare blir henlagt, så er det ikke ok”. (TI-26)

Vissheten om at Barnevernet alltid kan kontaktes uavhengig om man er tilknyttet et støtte - eller veiledningstilbud, gir trygghet for enkelte deltakere. Foreldre som tidligere har vært i kontakt med Barneverntjenesten og som har avsluttet kontakten, opplever at tjenesten er tilgjengelig og at det ikke er høy terskel for å ta kontakt, eller for å få noen å snakke med. I sitatet nedenfor kommer det fram et eksempel på at dette fungerte bra fra et foreldre synspunkt.

“Barnevernet ga slipp på oss, for de så at vi ikke hadde behov for hjelpen og det er andre som virkelig trenger den. Jeg tenker at jeg ikke unødig skal gå til Barnevernet når jeg ikke trenger det. Vi ble enige om at kontakten skulle avsluttes, og jeg var med og påvirket det. Hvis jeg trenger hjelp fra dem igjen ringer jeg. Det er noe jeg kommer til å gjøre hvis jeg ser at ungdommen min er veldig utfordrende.” (III-22)

Foreldrene som jevnlig mottok et veilednings- og støttetilbud, erfarte at de fikk støtte raskt når behovet var der. Behovene var ulike, men handlet i stor grad om muligheten til å drøfte ulike utfordringer de møtte i hverdagen. Faste møtepunkter blir trukket frem som positivt.

“Nå er det et system med faste ukentlige møter og sånne ting, så nå fungerer det.” (TI-

17)

Men der noen deltakere opplevde det som enkelt og uproblematisk å få hjelp og støtte, beskrev andre deltakere en annen erfaring:

“Jeg syntes det var vanskelig og tidkrevende å få hjelp, fordi jeg ikke fikk hjelp da jeg ønsket det. Og når kontakten ble avsluttet, fikk vi jo ingenting. Det er jo et system som skal gå sin gang, så saker som er innom politiet skal diskuteres, det skal settes opp møter, og så skal det evalueres. Det er en tung prosess. Sånne ting kan aldri gå fort nok, tenker jeg. Hvis man får hjelp før ting smeller, så har man mer tid. Men når man venter til det er krise, så har man ikke den tiden på seg.” (TI-17)

En deltaker fortalte om store utfordringer når det gjaldt tilgjengelighet og mulighet for å få støtte på kvelder, i helger og i ferier.

“Jeg var ute og lette etter barnet mitt hver natt i perioder. Jeg måtte sykemelde meg, for jeg hadde så vondt og var så redd. Da opplevde jeg ingen støtte fra Barnevernet for alle var på ferie.” (TI13-13)

Dette gjaldt spesielt for foreldre med ungdom som strevde med rusproblematikk eller hadde utfordrende atferd, og særlig i de tilfeller der foreldrene ble avvist av politiet grunnet ungdommens alder. En deltaker beskrev hvordan han ble henvist til barnevernsvaktas åpningstid når han tok kontakt etter stengetid, og erfarte ikke å bli møtt i det som var en krisesituasjon.

“Vi som trenger Barnevernet opplever at de ikke alltid er der. Fordi de har stengt mellom da og da. Hva er det for et aktivt barnevern, ikke sant? Når ting har vært akutt og jeg har ringt barnevernvakta, så har jeg fått beskjed om at det ikke er noen der før klokken xx, og jeg har behov for dem nå. Hva søren er det for en barnevernvakt hvis det ikke er noen vakt der i det hele tatt?” (TI13-19)

I noen tilfeller opplevde en deltaker at Barnevernet hadde strukket seg litt utenfor ordinær åpningstid for å lete etter en ungdom som hadde stukket av, og dette ble verdsatt av deltakeren. Likevel ble det etterspurt mer ressurser for å kunne bistå foreldre som har barn eller ungdom med rusproblematikk, særlig på natt, i helger og ferier. Det handlet ikke nødvendigvis om et behov for at tjenesten skulle lete etter ungdommer som ikke kom hjem, men om foreldres ønske om å ha noen å snakke med når situasjonen ble ekstra vanskelig.

“Jeg synes ikke alt fungerer som det skal. Jeg har følt meg veldig sånn overlatt til meg selv på mange områder. Samtidig så har jeg fått hjelp, god hjelp til noen ting.” (TI13-14)

Det er delte meninger om tilgjengeligheten i Barnevernet. Noen er svært fornøyd med tilgjengeligheten, mens andre føler at det er mye som ikke fungerer. Spesielt henvises det til altfor korte åpningstider og for få ansatte, samt problemer med å få tak i personale når kriser oppstår. Det er særlig helgene som kan være problematisk, når ungdommene er ute på fest og foreldre må ut og lete etter dem. Det er tungt for mange ikke å ha noen å snakke med når man er redd for hva som eventuelt kan ha tilstøtt barna/ungdommen.

Samordning og fleksibilitet

De fleste deltakerne foretrakk at veiledning og støtte foregikk i andre lokaler enn deres eget hjem. Det var flere årsaker til dette, blant annet opplevde de et større prestasjonspress for hvordan det så ut på hjemmebane eller til egen prestasjon, og at det opplevdes mer invaderende i privatlivet. Deltakere som fikk foreldreveiledning i situasjoner som opplevdes utfordrende, for eksempel påkledningssituasjoner, viste forståelse for at enkelte ganger var det likevel nødvendig at veiledningen foregikk i hjemmet.

“Jeg syntes det var best at støtten foregikk på kontoret. Hjemme var det bare jeg og veilederen fra Barnevernet. Når hun kom på besøk, så ble det litt ekstra press. Eller ... jeg følte at jeg måtte prestere veldig godt og bruke alt jeg hadde lært meg og sånt. Veldig stressende situasjon.” (T110-11)

Andre deltakere opplevde at det var mer “alvorlig” dersom samtalene ble flyttet ut av hjemmet og til et kontor. En deltaker beskrev det slik:

“Jeg foretrekker å møtes på kontoret deres, for jeg synes at når jeg er hjemme så blir det annerledes. Barna mine er hjemme og de tar det ikke så alvorlig der, men hvis du kommer til et annet sted, så blir det straks mer alvorlig. I forbindelse med Barnevernet, så var det litt mer ... ja, at dette var ikke kjekt. Men når du er hjemme så er du litt mer avslappet, og barnet mitt tar det ikke på alvor. Hen bryr seg ikke engang.” (I11-16)

En deltaker syntes det var utfordrende å komme til Barnevernets kontorer, særlig når kontakten med Barnevernet i hovedsak handlet om en forelders behov for støttesamtaler eller foreldreveiledning fremfor barnets utfordringer.

“Jeg synes at det var ubehagelig å sitte på venteværelset, for man vet jo ikke hva andre tenker. Barnet vårt hadde jo ikke blitt utsatt for noe, det var jo meg som hadde

det. Så jeg tenker at det hadde vært fint om man kunne kommet rett inn når man skulle komme.” (T110-11)

Det er knyttet et stigma til å få støtte fra Barnevernet. Ofte knyttet til at man ikke er i stand til å ta hånd om barna sine eller at man har mishandlet dem. Som beskrevet i sitatet over, handlet det mye om frykten for hva andre kunne tro om hvorfor man var der. Tanken på hva andre kunne tenke, om hvorfor man var tilknyttet Barnevernet, økte terskelen for å komme til samtaler.

De fleste deltakerne erfarte ikke at samordning mellom tjenestene fungerte optimalt. Dette gjaldt i hovedsak foreldre som hadde samarbeid med flere instanser samtidig, og mottok flere støtte- og hjelpetilbud.

“Det er en del instanser inn i bildet her da, og det er veldig viktig at de kommuniserer sammen. I den grad de har mulighet til det da, slik at informasjonen blir noenlunde samkjørt. Slik at man ikke trekker i hver sin retning.” (I4-6)

Den største utfordringen ble beskrevet som manglende kommunikasjon mellom tjenestene, der foreldrene selv måtte være koordinator for å sikre at informasjonsflyten gikk som den skulle. Dette ble beskrevet som en ekstra belastning. Samtidig ble det vist forståelse for at taushetsplikten noen ganger kunne være til hinder for informasjonsflyten.

“Jeg har ikke inntrykk av at de forskjellige tjenestene vet nok om hverandre. Fordi man kan som foreldre være i kontakt med et tilbud som Barneverntjenesten ikke kjenner til, og det synes jeg er ganske sjokkerende. Og så synes jeg at hele systemet kan bli bedre, at det kan være kontakt mellom de ulike enhetene. Sånn som i vårt tilfelle der vi er involvert med politi og barnevern, så forventer man kanskje som forelder at instansene snakker sammen. At man ikke skal være koordinator selv. Men det er ofte ingen automatikk i det.” (T1-19)

Men det framkom også positive opplevelser når det gjaldt samarbeid mellom Barneverntjenesten og andre instanser. De positive erfaringene handlet om at Barnevernet hadde gjort en god jobb da de innhentet opplysninger hos forskjellige instanser.

“Barnet mitt har skolevegring og var hjemme i ukesvis, da har skolen plikt til å melde Barnevernet. Da måtte vi inn å ha møte, og det var et veldig bra møte. De lagde en rapport, hvor de hentet informasjon av alle, hos lege, skole, alle, og sammenfattet det i en veldig bra rapport og de fikk med seg alt. Det var imponerende. Men de henla jo saken da. Også var de imøtekommende, hvis vi trengte Barnevernet. Men de har ikke noen myndighet eller noe de kan bidra med, så lenge vi har kontakt med så mange andre offentlige instanser.” (I5-6)

Viktigheten i å inkludere alle, også barna i veiledning- og møtesammenheng dersom det lot seg gjøre, ble vektlagt. Dette var det positive erfaringer med, særlig når barnet hadde utfordringer med å kommunisere med foreldrene om hvordan situasjonen lå an. Ved å tilby både foreldre og barn ulike veiledere og samtalepartnere, og samtidig samkjøre dette slik at det var en god dialog og et samarbeid, følte deltakeren at hun også fikk støtte i foreldrerollen.

“Jeg synes det er fint når ungene blir inkludert i møtesammenheng. Synes det er godt at Barnevernet har fokus på det. Synes det er godt at ... når det er ønskelig, så kan vi finne en veileder som kan snakke med ungdommene, når de for eksempel synes at foreldrene er teite. De tingene er viktige. Og samtidig kjenne at jeg har støtte i ryggen.” (TII3-13)

Sitatet viser, som naturlig er, at foreldre også er opptatt av å inkludere barna i problemløsningene og få fram deres perspektiver, slik at håndteringen av situasjonen, som angår dem, ikke skjer over hodet på dem, men at de gis mulighet for innflytelse. På den annen siden er noen også opptatt av at Barnevernet viser vilje til å gripe inn når problemene med barna blir for store.

“Deltaker: Jeg synes ikke det holder. Betyr det da at det bare er de som har lyst til å ta imot hjelp som skal få? På hvilket tidspunkt blir man påtvunget hjelp når ting ikke fungerer? Betyr det at barnet mitt bare skal sose rundt Jeg vet ikke. Men det var det de sa da, og jeg fikk jo en følelse av at siden barnet mitt snart er myndig, så hvis Barnevernet bare lukker øynene litt og håper at hen blir atten, så slapp de. For da er det et annet system som trer i kraft. Så den følelsen kjenner jeg flere voksne som har. Jeg skjønner jo at det selvsagt er vanskelig å hjelpe en tenåring, men de har jo krav på hjelp frem til de fyller atten. Så man kan ikke snu seg etter de fyller fjorten år, da kan man like godt sette grensen der.” (TI-11)

Slik vi vurderer utsagnet ovenfor og tidligere utsagn, synes noen foreldre at Barnevernet er for avventende med å sette i verk tiltak når barnet når en viss alder. De etterlyser større krav til ungdommene og mener at det ikke bare skal være opp til ungdommen om det er behov for hjelp eller tiltak. I noen tilfeller mener de at tiltak settes i verk altfor sent, slik at problemene får lov til å utvikle seg for lenge.

Når det gjelder samordning og fleksibilitet, var det delte oppfatninger av hvordan dette fungerte. Mange mente at det ikke fungerte optimalt. Det ble etterlyst bedre kommunikasjon mellom de ulike tjenestene, og påpekt at foreldrene selv måtte fungere som koordinatører. De syntes ikke de ulike instansene hadde nok kunnskap om hverandre. Det ble også påpekt

viktigheten av å inkludere barna i veiledningssamtaler, særlig i tilfeller hvor barna hadde vanskeligheter med å kommunisere direkte med foreldrene.

Det var likevel noen som var svært fornøyd med hvordan tjenesten fungerte både når det gjaldt samordning og hjelp til kontakt med ulike hjelpeinstanser.

Veiledning

Et foreldreveiledningstilbud, COS-kurs⁷, ble fremhevet som veldig viktig. De deltakerne som hadde mottatt dette veiledningstilbudet, fremsnakk det som særdeles positivt og viktig for å få støtte og trygghet i foreldrerollen. Det ble fremmet et ønske om at denne typen foreldreveiledning burde bli tilbudt alle foreldre allerede på helsestasjonen, uavhengig av om man var tilknyttet et hjelpe- og støttetilbud

“Så det er jo litt viktig at man ikke lyver i foreldrerollen, men at man ... ja, har, er på samme bølgelengde i forhold til oppdragelse og hvordan man gjør ting, og grensesetting, og hvordan man snakker til barnet, og sånne ting. Og det føler jeg jo at vi har fått til ved hjelp av COS- kurset da.” (T110-12)

En deltaker fortalte at hun hadde hatt stor nytte av veiledning i konkrete situasjoner. Selv om det tidligere i rapporten ble beskrevet som utfordrende å få støttepersonene hjem, ble det i denne sammenhengen beskrevet som positivt at veilederen/støttepersonen kunne komme hjem, filme en gitt situasjon og så kunne situasjonen videre drøftes på et kontor hos Barneverntjenesten.

“Veilederen var hjemme og filmet situasjonen, så kom jeg til kontoret hennes, der så vi videoen. Da fikk jeg reflektere litt over hva jeg kunne gjøre annerledes i situasjonene, og så underviste hun litt. Vi hadde også samtaler om forskjellige ting. Jeg synes det fungerte veldig bra.” (T110-11)

Videre ble veiledning knyttet opp mot grensesetting, og støtte for å bli trygg på dette trukket frem som viktig. En deltaker fortalte hvordan veilederen i Barnevernet bidro til at hun ble tryggere i foreldrerollen, og styrket til å stå i situasjoner som kunne oppleves utfordrende.

“Jeg hadde grenser, i forhold til at barnet mitt måtte pusse tenner, legge seg til fast tid, ikke kunne se på tv hele dagen og sånt. Men det var flere ting der jeg ga meg veldig lett for å unngå hyling og skriking, og jeg fikk en følelse av panikk. Jeg har lært veldig mye av veiledningen.” (T110-17)

⁷ Cos - Circle of Security eller Trygghets sirkelen, veiledningsprogram for foreldre.

Tidsperspektivet i veiledning ble vektlagt. En deltaker fortalte hvordan de hadde fått et veiledningstilbud som varte i 3 uker hos Barneverntjenesten, men opplevde at tiden som ble satt av til dette var for snever til at det var noen nytteverdi i det. Deltakeren beskrev at på en tre ukers periode rakk man ikke å bli kjent med personen som skulle veilede, eller få en relasjon.

Samme deltaker beskrev hvordan de som foreldre på et senere tidspunkt hadde fått tilbud om en annen type veiledning, som gikk over lengre tid. Dette ble bedre mottatt av både deltaker og den andre foresatte, og de opplevde at Barneverntjenesten her prøvde å finne løsninger for å få tilbudet til å fungere. Det var riktignok i startfasen, men deltakeren hadde et godt inntrykk av tilbudet så langt.

“Det er en person på tiltaksavdelingen på Barnevernet som har veiledningssamtale med oss foreldre. Jeg opplever det som bra, også fordi samarbeidet mellom oss foreldre periodevis har vært variabelt. Men nå får vi den samme informasjonen, så i stedet for at jeg må lese meg opp og videreformidle til den andre foresatte, eller omvendt, så får vi samme informasjon. Det synes jeg er bra. Den veiledningen vi mottar nå går over flere måneder, og så evalueres det i etterkant. Den personen som skal veilede oss, vil også prøve å få til en relasjon med barnet vårt.” (TI-12-13)

Barnevernets veiledningstilbud ble fremhevet som veldig viktig, og spesielt ble COS-kurset fremhevet. Imidlertid var det noen som mente at tidsperspektivet på 3 uker var for kort til å få en god relasjon til veilederne i Barnevernet. Synet på kvaliteten endret seg da det etterhvert ble holdt lengre kurs over flere måneder.

Nytte for relasjon til barna

De ulike deltakerne beskriver store forskjeller i veilednings- og støttetilbudet de har mottatt. Det er videre ulike meninger om tilbudet har hatt betydning for å bedre relasjonen mellom foreldre og barn. Det ser ut til at det har sammenheng med bakgrunnen til hvorfor kontakten med Barneverntjenesten ble etablert.

En deltaker mente at relasjonen med barnet ikke var en utfordring, og at det derfor ikke ble riktig å fokusere på å styrke forholdet mellom foreldre og barn når årsaken til kontakt med tjenesten handlet om noe helt annet.

“Hun skulle prøve å styrke forholdet til meg og barnet mitt, hvis det var det det gikk på, men det var jo ikke det det gikk på. Vi har jo et godt forhold. Men det var det, på en måte, hun skulle prøve på. Høres ikke det ut som om det er riktig.” (TI13-6)

Deltakerne, som hadde mottatt foreldreveiledning via COS-kurs, eller annen situasjonsbetinget veiledning, fortalte at tilbudet hadde hatt stor positiv betydning for relasjonen mellom foreldre og barn. Gjennom foreldreveiledning har de foresatte blitt mer utrustet i foreldrerollen og bedre til å møte barnets behov. Foreldre som mottok denne formen for veiledning, hadde barn som var i barnehage- eller barneskolealder.

“Forholdet mitt til barnet mitt er mye bedre enn det var før. For det har vært fint før, men jeg føler at jeg kjenner barnet mitt mye bedre nå. Jeg vet at jeg har blitt mer observant på barnet, hva det prøver å uttrykke, og vet mer om hvordan jeg skal møte barnet og de behovene hen har. Det har gjort at vi har fått et mye nærmere forhold. Jeg tror at det tilbudet jeg har mottatt har hatt stor betydning for forholdet vårt.” (T110-16)

Andre deltakere som var kommet i kontakt med tjenesten grunnet rusutfordringer, eller atferdsproblematikk hos ungdom, opplevde ikke nødvendigvis at veiledning fra tjenesten hadde betydning for deres relasjon til barnet. Det var ikke ensbetydende med at støttetilbudet de mottok ikke var godt nok, men kunne handle om andre ting, for eksempel alder på barnet eller utfordringene de sto i.

“Jeg synes det er vanskelig å si noe om tjenesten har påvirket forholdet til barnet mitt. Barnet mitt synes jo at alle rundt er idioter, og mener selv ikke at hen trenger hjelp fra noen. Hen vil bare ruse seg og gå på skole, så hen kan godt si at vi ødelegger livet hen har når vi prøver å ta tak i det.” (T1-22)

I slike situasjoner kan det på kort sikt være problematisk å vurdere virkningen av støttetilbudet, noe som må ses i et lengre perspektiv, jfr sitatet nedenfor.

I: Mmm. Er det noe som har fungert mindre godt?

M: Det må jo være ... det å få ... mitt barn på bedre spor. Men det har vel, forventningene der er jo at hen på en måte må, må ta det innover seg selv. Og at det, den kontakten jeg skal ha er mest til min, for at jeg skal kunne, kanskje, håndtere ting annerledes. Eller lære mer. Det har ikke vært så mye direkte på barnet, i og med at hen ikke har villet samarbeide. (I4-1)

I noen tilfeller er det viktig med foreldrestøtte for at foreldrene skal kunne stå i situasjonen og så må en være i stand til å se at effekten for barnet vil komme etter hvert. Spesielt når det dreier om uenighet og konflikt med barnet blir det viktig med veiledning til foreldre, så de ikke trår feil.

“M: Jo, det fungerer bra, egentlig, på den måten at det er greit for meg å få noen å sparre med rundt de tingene som vi strever med hjemme. Også at de kommer med forslag til hvordan vi kan gå videre og da. Ja.” (I4-2)

De fleste oppga å ha nytte av veiledningen i større eller mindre grad, men det tok tid å opparbeide en god relasjon til hjelpeapparatet/veilederne. Det ble også nevnt at tidsperspektivet/lengden på kursene var viktig for kvaliteten på veiledningen. Noen nevnte også at forholdet mellom foreldrene ble bedre fordi de mottok samme informasjon. Der det var en aktuell problemstilling mente foreldrene at kursene styrket dem i foreldrerollen og at forholdet til barna ble bedre.

Foreldre til ungdom med rus- og atferdsproblemer hadde mindre utbytte av veiledningen fordi ungdommene ikke innså at de hadde et problem. De var også kritisk til at Barneverntjenesten ikke tok foreldrenes bekymring i forhold til rusproblemer alvorlig nok.

Betydning av relasjon til støtteperson

Å ha en god relasjon til en eller flere støttepersoner, blir trukket frem som det viktigste for å få et samarbeid til å fungere godt over tid. Dersom relasjonen blir god, bidrar det til gode veiledningssamtaler. For flere deltakere var Barneverntjenesten knyttet opp mot redsel, og en god relasjon med veileder eller støtteperson, kunne bidra til at redselen forsvant.

“Jeg tror det er viktig at de ser mennesket og ser behovene. Ser hva man trenger hjelp til, og hva man kan bli bedre på. Også tror jeg det aller viktigste er å få den gode relasjonen. For at den som kommer dit skal klare å åpne seg og fortelle om ting. Jeg tror at Barnevernet er knyttet til litt redsel. Det er mange som er redde når man kommer dit, redd for å si noe feil, og ... jeg tror det er viktig å skape en trygghet for den som kommer dit, for at de skal kunne fortelle.” (TI10-5, s.20)

Deltakerne beskrev hvordan den gode relasjonen var betydningsfull på mange måter. Blant annet bidro den til å gjøre deltakerne trygg på at de kunne fortelle om ulike utfordringer og situasjoner de sto i, uten å frykte å bli dømt, eller stemplet av tjenesten. Dersom relasjonen til veileder eller støtteperson var god, ville dette også påvirke hvordan foreldrene så på tilbudet som helhet etter at det var avsluttet.

“Forholdet mitt til de ulike støttepersonene har betydd veldig mye. Jeg følte at de likte meg godt, og det var gjensidig. Det var nesten litt trist å avslutte det samarbeidet, for det var godt å komme dit å ha noen å snakke med. Det var også motiverende, og jeg fikk bekreftelse på at jeg gjorde noe riktig. Så ja, jeg syntes det var et veldig bra samarbeid og fikk en god relasjon til de jeg var i kontakt med. Jeg følte meg trygg på at jeg kunne fortelle ting og var ikke redd for at hun skulle dømme meg.” (TI10-17)

Å være en empatisk person, lyttende, faglig flinke og engasjerte i jobben sin, ble beskrevet som egenskaper hos en støtteperson som ble verdsatt av deltakerne. Videre ble viktigheten i å være løsningsorientert vektlagt. Å være engasjert i arbeidet, kunne handle om at de ga det “lille ekstra”, ga av seg selv og viste at de virkelig ønsket å hjelpe. Det var viktig for deltakerne at de følte seg forstått, hørt og tatt på alvor.

“Det er viktig for meg at man føler seg forstått, blir ivaretatt og møtt på det man trenger, der man er. Og at man føler at de har et ønske om å hjelpe og et ønske om å finne en løsning, snarere enn at man blir sett på som et problem.” (TI-24)

Dersom det ble erfart at en veileder ikke var engasjert i jobben sin, førte det til at samarbeidet mellom partene stoppet litt opp. Deltakerne var samstemte i hvordan en støtteperson *ikke* burde opptre og hva de ønsket at en støtteperson *ikke* skulle gjøre.

“Jeg vil ikke at en støtteperson skal snakke over hodet på deg. Og jeg vil ikke at det skal være en person som snakker mer enn man lytter. Jeg vil ikke at det skal være mennesker som tror han vet ekstremt mye mer enn meg om mitt barn som jeg lever med.” (TI13-.25)

Deltakerne ønsket også at en støtteperson skulle ta seg tid, og ikke la stress i arbeidshverdag eller annet påvirke samtalene. Det fremkom i intervjuene at det ofte kunne oppleves vanskelig å komme til Barnevernet, og at tematikken som ble brakt opp i de ulike samtalene kunne være utfordrende å snakke om.

“Jeg tror at hvis man kommer til Barnevernet, så kan man være stresset og kanskje redd. Det er kanskje vanskelig å snakke og tunge samtaler. Så at man viser at man har god tid, ikke stresser.” (TI10-18)

Omtrent samtlige deltakere la vekt på at støttepersonene måtte ta seg god tid under samtalene, samt vise empati. Dette mente de var viktig fordi mange hadde en form for angst i forkant når de skulle til samtale med Barnevernet. De oppga også at det var viktig at støttepersonen lyttet til hva som ble sagt, og ikke snakket over hodet på den foresatte, og at man ble møtt med forståelse, og ikke dømt. Det kom videre fram at det var viktig at støttepersonen viste engasjement, og ikke inntok en ovenfra og ned holdning, samt at de ikke burde gi inntrykk av å ha mer kunnskap om barnet/ungdommen enn forelderen selv.

Dette mente de fordi det var vanskelig nok i seg selv å komme til Barnevernet og be om råd og veiledning, og at det var viktig for å kunne få til en god dialog.

Erfaringsutveksling

Ingen av informantene i intervjuene hadde erfaring med å være i gruppetilbud eller lignende med foreldre i lignende situasjoner. Det var ulikt hvorvidt de ønsket dette. Dersom det skulle være aktuelt, måtte det være en arena for erfaringsutveksling i regi av tjenesteapparatet.

“Det er ikke noe hyggelig dersom de ansatte er for mye forståsegpåer. Det er lettere for min del å stole på en person som har egenerfaring, som har opplevd egne ting, kanskje relatert til det man står i eller føler på kroppen.” (TI-24)

Erfaringsutveksling mellom veileder og foreldre ble derimot trukket frem som utelukkende positivt, og kunne skape en god relasjon og trygghet.

“Hun veilederen jeg hadde, hun fortalte om seg selv, hvor hun hadde jobbet tidligere, og så fortalte hun litt om utfordringer med sine egne barn. Det var kanskje med på å normalisere situasjonen litt, og fikk meg til å forstå at det ikke er noen som er perfekte som foreldre. At alle har utfordringer og det er nye utfordringer i forskjellige aldre som barna kommer i. Jeg tror det var med på å skape en god relasjon og trygghet, og gjorde at jeg klarte å åpne meg mer.” (TI10-17)

Ved at veileder delte erfaringer med det å være foreldre, bidro det til å normalisere situasjonen. De fleste foreldre opplever foreldrerollen utfordrende i perioder, uavhengig av om man er i kontakt med et hjelpe- og støttetilbud.

“Veilederen var flink til å dele av egne erfaringer, fortalte litt om seg selv, sånn at det ikke bare ble en helt allmenn person som jeg satt og snakket med. For det er jo veldig såre temaer man snakker om. Det at hun delte av egne erfaringer gjorde at jeg følte meg trygg.” (TI10-7)

Oppsummert må det vel sies at foreldrene syntes det var positivt at veilederen delte av erfaringer med egne barn. Det skapte større likeverdighet mellom veileder og foresatte og bidro til å normalisere situasjonen.

Derimot var det ingen av informantene som hadde erfaring med erfaringsutveksling i grupper med andre foreldre. Det var derfor ulikt hvorvidt de ønsket dette. Det måtte i tilfelle være i regi av tjenesteapparatet.

Kunnskap og erfaring

Foreldrene ble også konkret spurt om det var noe de mente som hadde fungert godt. Hva med holdninger, kunnskap, fleksibilitet mv.? Dette for å balansere det kritiske perspektivet. I enhver evaluering er det lett for at det kan bli en for sterk vektlegging av å trekke fram forhold man er misfornøyd med. Foreldrene sa i denne settingen at:

M: Ja, jeg opplever egentlig alle ting som gode, men altså, kunnskap er jo, har jeg inntrykk av at de som vi har vært i kontakt har mye kunnskap og erfaring om de problemstillingene. (I4-1)

Og videre:

Deltaker: Ja, det er egentlig, jeg opplever at vedkommende jeg vært i kontakt med da, at de skjønner hva det går i. Det virker som om de har erfaring med barn og ungdom i samme alder, og som har noenlunde tilsvarende utfordringer. (I4-5)

Foreldrene la vekt på at de ønsket at Barnevernet skulle være i forkant av problemene, slik at ikke barnas problemer fikk utvikle seg for langt.

Videre virket det ut fra de svarene som ble gitt, som om deltakerne synes at kompetansen hos Barnevernet er god, bl.a. fordi de har erfaring med lignende problematikk fra andre tilfeller i tillegg til god fagkunnskap.

Medvirkning

Foreldrene ble spurt om hvordan de oppfattet at støttepersonene la til rette for medvirkning, noe noen av foreldrene syntes var viktig at Barneverntjenesten fulgte opp. Dersom samarbeidet mellom foreldre og tjenesten skal være velfungerende, ønsker deltakerne at det legges til rette for medvirkning.

“Når du er en familie som ber om hjelp fra Barneverntjenesten, så skal vi jo ha rett til å ytre ønsker om hvordan vi vil ha hjelpen og hvorfor. De må forholde seg til at det er foreldrene som kjenner ungene best. De kan ikke bare hive masse hjelp, som ikke fungerer, over hodet på en når foreldrene står der og tenker at noe annet kunne være godt for barnet.” (T113-23)

Medvirkning handler her om å få muligheten til å si noe om hvilket tilbud man ønsker for seg selv eller sitt/sine barn, og bli møtt på dette så langt det lar seg gjøre. Det er ikke ønskelig at tjenesten har forhåndsbestemt “hva som er det beste” for de det gjelder.

“Jeg synes at Barnevernet skal gjøre sitt ytterste for å høre på foreldrene som vil det beste for sine barn og som kjenner dem godt. Jeg ønsker at Barnevernet skal være tydeligere for de som ikke tør å spørre for mye eller ikke vet hva de skal spørre om. De

vet gjerne ikke hva de har krav på av tjenester, hjelp og behov. Jeg har sett begge sider.” (T113-23)

For å kunne medvirke eller kunne si noe om hva man har behov for, eller ønsker av tjenesten, forutsetter det at man har en viss kunnskap om hvilket tilbud som finnes. Det forutsetter også at tjenesten evner å gi god og tydelig informasjon om rettigheter og mulige hjelpetilbud.

Eksempelvis er måten det jobbes på beskrevet i sitatet nedenfor.

“Vi hadde evalueringsmøter underveis. Midtevaluering, sluttevaluering ... Da fortalte veilederen min til en annen kontaktperson hva vi hadde jobbet med, hva som hadde fungert i forhold til de forskjellige målsettingene. Og så kom jeg med innspill om hva jeg opplevde fungerte, og hva jeg følte at vi kunne jobbe mer med, snakke mer om. Jeg synes det fungerte bra.” (T110-15)

Evalueringsmøter underveis i forløpet, blir i intervjuene beskrevet som gode måter å sikre medvirkning. Her får deltakerne mulighet til å si noe om hvordan de opplever tilbudet de mottar, samt komme med positive eller negative tilbakemeldinger.

“Jeg var veldig bekymret for mitt eget barn, så jeg ringte Barnevernet. Jeg spurte om hva som skjer dersom jeg melder bekymring på barnet mitt, som på det tidspunktet hadde delt bosted. Jeg spurte om de da går videre og innhenter informasjon hos far og barn, eller om Barnevernet henter inn informasjon fra andre instanser som vi samarbeidet med i forbindelse med rus og skole. De svarte at de skulle hente opplysninger hos alle. Men det gjorde de ikke. De intervjuet bare far og barn, og så ble saken henlagt.” (T1-1-2)

En deltaker opplevde seg verken møtt eller forstått da hun tok kontakt med Barnevernet første gang, og meldte bekymring angående sitt eget barn. Deltakeren beskrev hvordan den andre forelderen til barnet ikke erfarte samme bekymring som henne, og ønsket at tjenesten skulle innhente informasjon hos andre instanser som allerede var involvert for å følge opp barnet. I samtaler ble deltakeren lovet at informasjon fra andre parter blir innhentet, og deltakeren opplevde seg derfor møtt på dette ønsket. Da saken senere ble henlagt på bakgrunn av en samtale med den andre forelderen, opplevde deltakeren seg verken møtt eller forstått. Det ble fremhevet som viktig at bekymring fra foreldre burde bli tatt på alvor, selv om bekymringen kun involverte den ene forelderen.

“Jeg var i kontakt med barnevernvakta flere ganger, men det skjedde ingenting før det ble skikkelig ille. Jeg synes det er brutalt at de spør barnet på 16 år, som strever med rus, om hen har et rusproblem, barnet benekter det og så lar de saken ligge uten å innhente opplysninger fra andre steder. Jeg var utrolig misfornøyd med Barnevernet etter første møte.” (T1-1-2)

I dette tilfelle mente foreldre forelder barnet var trukket med på en lite hensiktsmessig måte.

“Forklaringen jeg fikk var at barnet ikke ønsket hjelp, men det var ingen som prøvde. Barnevernet påsto at rusproblemet ikke fantes, men barnet tuklet jo med urinprøvene. Hele systemet rundt var klar over situasjonen, men siden far og barn mente at alt gikk bra, slo Barnevernet seg til ro med det. Så her er det forbedringspotensialer.” (TI-1-2)

I denne situasjonen måtte forelder selv ta kontakt med tjenesten flere ganger før Barnevernet opprettet sak. Den foresattes bekymring ble ikke tatt på alvor.

I forhold til de foresattes medvirkning virker det å være litt både og. På den ene side blir de hørt og ting blir satt i system, men når det dreier seg om tilfeller hvor det er bekymring for atferd og rusproblematikk, kan det virke som Barnevernet slår seg til ro med utsagnet fra den ene forelder eller barnet om at det ikke er noen problemer.

Det ble således ikke satt i verk tiltak selv om den andre forelder meldte om bekymring for ungdommens forhold til rusmidler. Dette skjedde til tross for at flere instanser var involvert som BUPA og K46. Dette fremstår som et eksempel på kritikkverdig saksbehandling fra Barnevernets side.

Konklusjon Barnevernet

De fleste foreldrene i undersøkelsen hadde hørt om Barnevernet, men visste lite om hva Barnevernet kunne tilby. For mange satt det langt inne å kontakte Barnevernet og man forbandt det at man ikke dugde som forelder hvis man måtte kontakte Barnevernet. Imidlertid opplevde mange møtet med Barnevernet som positivt, og med et genuint ønske om å hjelpe.

Vi fikk et inntrykk av at det var avhengig av hvilken person foreldrene kom i kontakt med, hvor fornøyd de var med tjenesten.

Noen mente at barnevernsmedarbeiderne satt på mye kunnskap, men andre nevnte at de møtte en ovenfra og ned holdning i møte med Barnevernet.

Spesielt i forhold til bekymringsmeldinger om rusmisbruk var noen foreldre misfornøyd med at de ikke ble tatt på alvor og etterlyste handling hvis man kontaktet Barnevernet, slik at ikke sakene havnet/ble lagt vekk i en skuff.

De etterlyste også bedre og mer synlig informasjon om hvilke tjenester Barnevernet kunne bidra med, samt bedre innsyn i prosedyrer og saksgang

Lenden skole og ressurscenter - Familieveiledningsteamet

Informasjon

Deltakerne beskrev hvordan Familieveiledningsteamet ved Lenden skole og ressurscenter i de fleste tilfellene ble koblet på etter at de hadde mottatt andre tilbud fra ulike instanser. Det fremkom i intervjuene at Lenden først ble presentert som et hjelpetilbud etter at svært mange andre tiltak var prøvd. Mange deltakere visste ikke om tilbudet før etter lang tid i systemet, og mente det var informert for lite om dette..

“Først fikk vi støtte fra PPT, de var tidlig inne. Etter PPT var det en lege, så BUPA. Og så har det gått sin gang. Så var det Lenden. Så det har gått fra A til Å, for å si det sånn. Gjennom alt. Hele systemet». (I5-1)

Alle som hadde vært i kontakt med Familieveiledningsteamet ved Lenden, opplevde det som et nyttig og godt hjelpetilbud, og ytret ønske om at tilbudet var presentert tidligere. Dersom Familieveiledningsteamet ved Lenden hadde kommet inn på et tidligere tidspunkt, kunne det tatt kortere tid før fordi utfordringene hadde blitt enklere.

“Vi skulle ønske at Lenden var inne i bildet fra begynnelsen av, når alt startet. Hadde de vært inne fra start, så hadde ting vært mye bedre». (I12-13)

I de tilfeller der deltakerne hadde negative erfaringer med andre hjelpetilbud og instanser, medførte det at de var skeptiske til Lenden i begynnelsen når kontakten ble etablert.

“Jeg var veldig skeptisk når vi kom til Lenden, og det sa jeg også. Og jeg sa at nå har vi vært gjennom mye og jeg har jo mine tvil om at dere kan hjelpe oss. Men de har styrket oss i foreldrerollen i alle fall.” (I12-19)

Når årsaken til kontakten med Familieveiledningsteamet ved Lenden skole og ressurscenter handlet om utfordringer knyttet opp mot ulike diagnoser, etterspurte deltakerne mer konkret informasjon om dette og hvordan de som foreldre kunne nyttiggjøre seg dette tilbudet.

“Jeg sa til familieveiledningsteamet ved Lenden, første gang vi skulle ha møte med dem, så burde de gjerne ha fortalt oss litt foreldre litt om hva autismediagnosen er, for de vet jo dette, sant? De jobber med det hver dag. Tenkt litt, forklart litt. Det er mitt tips til dem. For vi kom liksom inn der, og så var det tjo og hei med en gang. Vi kan jo gå på kurs selv, men i og med at vi kom inn i Lenden-systemet og skulle være der i mange måneder, så kunne de godt fortalt litt mer i dybden.” (I5-8)

Alle deltakerne som hadde vært i kontakt med Familieveiledningsteamet ved Lenden ga uttrykk for at de skulle ønske at tilbudet hadde blitt presentert tidligere i prosessen, og at

dersom de hadde fått tilstrekkelig informasjon om dette tilbudet tidligere, hadde kanskje ikke utredningen tatt så lang tid.

De etterlyste også bedre informasjon i forkant av tilbudet når det omsider ble presentert, slik at de var bedre orientert om hva dette gikk ut på. Det er rimelig at denne informasjonen bør formidles via andre instanser enn Lenden. Etersom Helse- og sosialkontoret er den instans som treffer vedtak om tilbudet, bør de ha et særskilt ansvar for å informere foreldrene om denne tjenesten. Skole, barnehage og legekantor bør også kunne informere om tilbudet

Tilgjengelighet

Flere av informantene gav uttrykk for at Familieveiledningsteamet ved Lenden var en instans med god tilgjengelighet. Når kontakten med dem var opprettet, synes de foresatte at Lenden fulgte opp støtten til dem og barnet.

“Det som er så fint med Lenden er at de er veldig på tilbudssiden, og de er tilgjengelig hele tiden. Jeg har ingenting negativt å si. Lenden gjør en god jobb, og nå som de har fått ballen med å få barnet tilbake på skolen, så føler jeg at presset mot skolen blir større. For skolen må faktisk prestere. Det forventes. Lenden skal hjelpe og guide skolen, så skolen kan ikke slippe, for å si det sånn.” (I5-8)

Lenden fremstår dermed som tilgjengelig for de foresattes ønsker og behov, og dersom det oppstår situasjoner eller spørsmål, er det enkelt for deltakerne å ta kontakt.

I: Synes du det er enklere nå, å be om hjelp eller veiledning eller støtte når dere har behov for det?

M: Ja, helt klart. Men gjerne så har vi jo alle instansene rundt oss, så for meg så er det bare å ta en telefon, også får jeg enten time hos psykolog selv, altså, vi har foreldre, vi har snakket mye med psykolog, for å, bare det å sitte og snakke, sånn som vi gjør nå, det har jeg gjort hos Lenden nå i mange måneder, bare for å få ut, tømt ut, all frustrasjonen, sant? Ja. (I5-8)

Når deltakerne omsider ble oppmerksom på det tilbudet som eksisterte ved Familieveiledningsteamet ved Lenden og fikk prøvd det ut, ga de uttrykk for at tilbudet var lett tilgjengelig og at det var lett å få hjelp og støtte ved behov.

Samordning og fleksibilitet

Deltakerne ga uttrykk for at det meste av veiledningen fra Lenden foregikk i hjemmet, men at de av og til måtte møte opp på et kontor. En av deltakerne hadde ønske om at veiledningen burde vært gitt på et kontor, mens en syntes at det var greit at det foregikk i hjemmet, men var usikker på hva hun foretrakk ettersom det var situasjonsavhengig.

“M: Nei, altså, vi visste jo, når vi var med Lenden, så visste vi jo at det skulle skje stort sett hjemme hos oss. Og ellers, å møte opp på forskjellige kontor, det er jo ... for vår del ganske nære, men... ja, vi har vært i så mange sånne møter at vi var jo selvfølgelig lei av det. Men jeg tror ikke det er så mye som kunne ha blitt gjort annerledes i forhold til hvor det var hen.

I: Nei. Er det noen plass dere foretrekker av dem?

M: Jeg foretrekker på et kontor, altså, vekk fra hjemmet.” (I6-5)

Selv om det var tilbud om veiledning i hjemmet, virker det som de fleste av foreldrene ønsker veiledning utenom hjemmet. Foreldrene ble spurt om hvordan veiledning i hjemmet fungerte. Det var litt delte oppfatninger og det framkom svar som:

I: De var hjemme hos dere, ja. Mmm. Hvordan fungerte det da, synes du? Å ha det hjemme?

K: Jo, i begynnelsen var det jo litt skremmende, men ... nei, det gikk greit etter hvert. Ja. Det fungerte greit. (I12-8)

K: Nei, nå var jo Lenden, de var jo hjemme hos oss, det var greit. Det var to damer som var veldig omgjengelige, som vi følte oss trygge på, så det var helt greit det. Mmm.

I: Hvor synes du det er aller best at den støtten foregår hen?

K: Det kommer litt an på, faktisk. Ja. Det er litt vanskelig å svare på. Ja.

I: Tenker du at det har en betydning –

K: Hvis jeg tenker på at hen skal være med, så er det nok det beste at det er hjemme. Men ... ja ... det ... ja. Tenker jeg. (I12-14)

På spørsmål om hvordan samarbeidet med tjenestene hadde fungert, og hvor det var mest hensiktsmessig å ta møtene var det også varierende svar. Se nedenfor;

I: Hvordan har du opplevd det samarbeidet?

K: Ja, både og. Det har nok vært litt forskjellig. Noen ganger så har de gjerne hatt en tettere dialog, men andre ganger ikke. Men Lenden, de jobber jo for seg. Så de har jo gjerne ikke hatt sånn tett dialog med PPT eller skolen. Men ... ja, det er litt vanskelig å svare på igjen. (I12-15)

Og videre

I: De her, det høres ut som om dere har vært, eller dere er i kontakt med mange forskjellige instanser. Hvor foregår de samtalene eller møtene?

M: Samtalene har jo foregått både hos Lenden og hjemme hos oss. Det har vært en fin kombinasjon, sånn sett. (15-9)

I: Kunne dere, eller kunne du, foretrukket at det foregikk et annet sted?

M: Nei, det er helt perfekt som det er. Har ikke noe å si på det, altså.

I: Har du noen tanker om det kunne vært annerledes om det hadde vært ... hvor synes du selv at det er best at de samtalene foregår?

M: Det beste er jo at de foregår ut av huset. (15-9)

Og når det gjaldt tidspunkt for møtene ...

I: Hm. Er det noe som de her ulike tjenestene kan gjøre for at ting skal bli mer praktisk for dere? Da tenker jeg på: kunne ha møter på kveldstid, eller hjemmebesøk, eller –

M: Igjen, så har vi, det er jo sånn som Lenden, vi har folk (?) nå, og de har vært på kveldstid i ... ja, så de, veldig bra. (15-9)

Det generelle funnet er at deltakerne stort sett var fornøyd når det gjaldt fleksibilitet og samordning av tilbudet ved Familieveiledningsteamet ved Lenden, og at Lenden la vekt på å være støttespiller for foreldrene.

Nytte for relasjon til barna

Når det gjaldt relasjonen foreldrene hadde til barna etter at de hadde vært i kontakt med Lenden, virket foreldrene usikker på i hvilken grad dette hadde hatt en direkte innvirkning.

I: Har, neste spørsmål, handler litt om det her med, altså, hvordan har den relasjonen utviklet seg over tid, og har de her tilbudene, for eksempel Lenden, eller PPT, eller ... altså, har de bidratt, hatt noen betydning i forhold til relasjonen?

K: Nei, jeg synes ikke det, tenker ikke det. (16-9)

Noen mente altså at tjenestene fra Familieveiledningsteamet ved Lenden og PPT hadde hatt liten betydning for foreldres relasjon til barna sine. Det kan se ut som om dette var relatert spesielt til PPT.

I: Er det noe dere synes har fungert mindre godt med den veiledningsbiten, eller det tilbudet?

M: Jeg etterlyste vel noen ganger mer, gjorde vel, etterlyste mer kontakt, eller mer involvering med ungene. Mmm. Ja, for de hadde jo litt samtaler med dem, også hadde vi vel, husker ikke, vi hadde litt sammen med alle.

K: Mmm. Vi var mest oss foreldre da.

M: Ja, det var vel litt det jeg savnet. Som jeg kjente på der og da, at de –

I: Hadde involvert –

M: At barna kunne vært med, men det ... det er ikke sikkert det er sånn de skal jobbe.

Men det var det jeg kjente, i hvert fall. (I6-3-4)

«K: Ja ... altså, de hjalp jo ikke barnet direkte, for hen var jo ikke så mye med på møtene. Men de hjalp jo oss i måten vi håndterte hen på, og ... vi fikk en bekreftelse om det var rett eller galt det vi gjorde, og ... ja, litt sånn. Ja. Så hadde vi jo grafer som vi fylte ut for hver gang vi hadde veiledningstime». (I12, -7)

Men selv om noen av informantene var usikre på den direkte nytte de hadde hatt av tilbudet fra Familieveiledningsteamet ved Lenden, var andre tydelig på at dette hadde vært nyttig og bidratt til å bedre relasjonen til barna, jfr. sitatene nedenfor.

«I: Hvordan ... hvordan opplever du at forholdet til barnet ditt er i dag?

M: Nå er det veldig mye bedre. For nå har vi ikke noen stress ... stressrelaterte (?), mer eller mindre. Har jo utbrudd, men før hadde hen det jo hver dag. Så ... ja. Så blir det jo spennende etter hvert nå, å få barnet inn i skolen. Hva som skjer. Og som jeg har forstått så er det jo ikke noe annet tilbud ... det er noe som heter sånn stolt-avdeling som de har». (I5-12)

Det vil være nødvendig å se utviklingen av relasjonen over tid, da man ikke kan forvente at støttetiltakene gir en umiddelbar virkning. Derfor er det også viktig å ha stabilitet i hjelpen.

«I: Nei. En må jo prøve seg fram. Du nevnte at du synes at forholdet har blitt bedre, hvordan synes du at det har utviklet seg over tid?

M: Altså, hen ble jo eldre og, så hen er jo mer bevisst over sine egne følelser og tanker og hva hen uttrykker. Hen er tolv år. (?) seks, syv, åtte år, sant, så det er jo et barn og, så de er jo ikke så flinke til å uttrykke seg.

I: Nei.

M: Så det har jo blitt bedre. Hen klarer å snakke litt om følelsene sine. Så jeg føler at det går rett vei, jeg, men igjen, alle stressfaktorene til barnet er jo fjernet». (I5-13)

Det å ha personer med faglig bakgrunn rundt seg bidrar også til å skape trygghet, og avlaste foreldrene når de står midt i problemene.

«I: Har Lenden eller BUP eller noen av de her da, hatt noen betydning for relasjonen deres?

M: Ja, det vil jeg si. Både de psykologene på BUPA er jo ekstremt flinke, imøtekommende, jobber med sånne saker hele tiden. De legger jo trykk på oss og, at ... sitter jo i møter og lesser utav meg, sant, så sier de: nå må du stoppe opp litt, sant? Kanskje du skal – så de guider jo litt. Det er jo litt jobben til Lenden og, sant? Også si at nå må du sette foten i bakken litt, også må du tenke litt hvorfor sånn og hvorfor sånn.

I: Mmm. Så dere får veiledning?

M: Ja, og riktig, altså, for meg ... det er litt sånn at du går i hverdagene, så... sånn, sant.

I: Få litt perspektiv, kanskje?

M: Riktig. Ja. Så nå, nå er det jo sånn at vi er ikke alene. Du har følelsen av at du har masse folk rundt deg, så den støtten, det er veldig viktig. Senke skuldrene litt. Vi og blir

jo stresset. Men kan jo snakke litt, gjerne om det med, utfordring med systemet med sykemelding og sånt». (15-13)

Ikke minst kan det være utfordrende å vite hvordan man kan korrigere barna på en hensiktsmessig måte.

I: Vi har kommet til ... synes du det er greit å korrigere når... når barnet gjør noe som ikke passer, eller vil noe som ikke passer? Det er egentlig et litt sånn rart spørsmål, men i forhold til foreldrerollen og oppdragelsen og sånt –

M: Klart vi korrigerer, så godt vi kan. Men når du har et barn med autisme, så er det vanskelig å korrigere. For hen har satt seg ut at han skal ha den sjokoladen. Og du sier nei. Jo. Nei. Jo. Nei. Kan holde på sånn, jeg har holdt på sånn i to timer, jeg. Til slutt så ender det opp i at hen finner i kniven, også skal drepe meg. På grunn av en sjokolade. Sant? Sånn er det. Og da må du gi. Og det er som Lenden og sier: du må velge de kampene du vil ta.

I: Ja.

M: Ofte så har det vært kamper om når du skal legge deg, sant? Så skal du opp klokken seks dagen etterpå og gå på jobb. Så er du ikke i seng før klokken ett, halv to, og du er helt, jeg er svett. Må sitte opp, holde barnet fast. Det har jo vært snakk om i media om at ... legge de i stropper på psykiatrisk. Og jeg skjønner veldig godt. Jeg har sittet selv på mitt barn en halvtime og holdt hen i bakken, og hen har spyttet meg i fjeset. Sant? Bitt (? 0:38:31) skulle hoppe fra balkongen, på grunn av en sånn filleting. Hva skal vi gjøre? Det er jo krise.

I: Det høres ut som om at Lenden da kan være ok til å, ja –

M: Ja.

I: - velge kamper med omhu». (15-16)

Flertallet av personene vi har intervjuet har gitt uttrykk for at de er veldig fornøyd med Familieveiledningsteamet ved Lenden. De fremhever at Lenden veileder foreldre i ulike situasjoner, som igjen er positivt for relasjonen med barna. Flere gir imidlertid uttrykk for at de savner at barna er mer involvert i det arbeidet som gjøres, da veiledningen generelt handler om hvordan foreldrene skal håndtere barna eller håndtere de ulike situasjonene.

Betydning av relasjon til støtteperson

Relasjonen til de som skal støtte foreldrene vil også framstå som viktig for at foreldrene skal kunne håndtere situasjonen og ha en brukbar livskvalitet.

I: Hva har forholdet, eller relasjonen til de ulike støttepersonene betydd for dere?

K: Det har jo vært alfa og omega, å ha en god relasjon til de som, på en måte, du skal ha litt kontakt med, og som på en måte skal inn i ... inn i familien. Ja, på den ene eller den andre måten. Hvis du ikke har en god relasjon til dem, så får du ikke til mye samarbeid i det hele tatt. Vi har vært borti det og, og det ble avsluttet ganske raskt. (16-10)

Det er viktig med en åpen dialog og tillitsfull relasjon.

I: Hvis du skal trekke fram en person som har vært viktig for deg i den her prosessen, vil du si litt om hva hun eller han gjorde som var veldig bra?

K: Nei, det er jo disse her to damene som vi hadde i Lenden. Nei, det var jo det å styrke oss som foreldre, og gi oss rett veiledning. Ja. De var direkte. Så ja ... men det trengs. Så ... ja, det ... mmm. (I12-20)

K: Altså, du er jo veldig sårbar som foreldre, når du sitter der, og du har vært gjennom dette her i mange år, så er det tøft. Ja. Så å treffe rette personene da, er veldig viktig. Ja. At du har en god dialog. Mmm. Ja. (I12-20)

Hva som bidro til en god dialog, var likevel ikke så enkelt å få svar på.

I: Vil du utdype litt hva du tenker er viktige faktorer for å få til en god dialog?

K: Ja ... vanskelig, hehe, å utdype helt ... ja, nei, jeg vet ikke, det er vel litt mer det at du, det kunne jo vært andre personer, men jeg tenker: de vet hvordan de skal jobbe, hvilken måte de jobber på, så... ja, som egentlig bare traff oss, som var bra, så... jeg klarer ikke helt å sette fingeren på. (I12-20)

I: Hva har forholdet, og da, støttepersoner, så mener vi jo de som jobber i Lenden og ulike plasser da, hva har relasjonen til de betydd?

M: Det har vel betydd alt. Uten dem så har vi ikke klart det.

I: Nei.

Intervjuene avdekket at ikke alle instanser opplevdes som like konstruktive.

M: Og det, de er både psykologer for oss, samtaleterapi, holdt jeg på å si. Lager jo en ukeplan, dagsplan, vi snakker mye om diagnoseopplevelser, vet du. Så.. relasjonene, de er veldig bra.

M: Ja, særlig Lenden. Uten de så tror jeg ikke vi hadde klart det. Hadde ikke kommet videre, liksom, du hadde stått i stampe mellom skolen og PPT, og ikke kommet videre. Når Lenden er inne, da er fokus et helt annet. (I5-16-17)

Når det gjelder relasjonene til støttepersoner, var respondentene entydig enige i at den har vært god i forhold til Lenden. De uttrykker at de ikke hadde klart å komme seg videre uten den hjelpen de har fått fra Familieveiledningsteamet ved Lenden.

Veiledning

I intervjuene kom det fram at veiledningen kunne være krevende og at foreldrene hadde behov for konkret veiledning underveis i situasjoner de opplevde, men at dette ikke var så enkelt å få.

«K: Jeg synes kanskje jeg kunne fått litt mer, men det går ikke så mye på oss, men det går mer på skole da, at det de kunne godt vært frigjort litt mer for å veilede skolen.

Ansatte, folk som skal jobbe tett med ungene, ja, den type jobb da. Fordi vi får, vi får jo ikke sånn kjempeveiledning vi heller da. Kanskje det og hadde vært noe. PPT driver jo ikke med veiledning i utgangspunktet. De veileder jo litt på skolene. Men ikke sånn ... kunne godt vært enda mer av det. Litt mer sånn her og nå-situasjon og veiledning når ting skjer. Ja. Det har vi savnet litt opp gjennom, sånn generelt, å ha litt sånne her og nå-veiledninger. For en ting er å snakke om det, men når du er i situasjonene, så er det ikke like lett å hente inn det som har blitt snakket om tidligere». (16-10).

En av respondentene uttrykte ønske om mer veiledning av andre instanser de var i kontakt med og nevner skolen som et eksempel. De følte at den veiledning skolen fikk av PPT ikke var tilstrekkelig og egnet for deres barn. Foreldrene hadde vært inne i en prosess hvor de forsøkte å finne frem til et adekvat tilbud for barnet sitt. I denne sammenheng hadde også PPT vært inne i bildet med veiledning. De hadde imidlertid opplevd at denne veiledningen hadde vært lite relevant og ikke hadde hatt noen positiv effekt på skoletilbudet.

Erfaringsutveksling

Foreldrene opplevde at veiledere fra Familieveiledningsteamet ved Lenden hadde viktig kompetanse og erfaring, som de kunne bidra med og at de var flink til å involvere foreldrene og barna.

«M: Helt klart. Så, nei, Lenden og hun, de ... fantastisk jobb.

I: Er det noe spesielt du vil trekke fram da, som de har gjort som er bra? Du har jo egentlig snakket ganske mye om hva de har tilbudt, men er det noe utover det som du vil trekke fram?

M: Det er jo, egentlig så er det jo bare de gode samtalene. Egentlig. Jeg har jo snakket med så mange folk og så mange instanser og hatt så mye møter, og jeg føler jo meg litt sånn lett etterpå. Så det er jo sånne psykologitimer, liksom. Også er det jo den kompetansen de sitter på. De har holdt på med det i flere år. Og vet hvilket steg vi skal begynne med, hvilket steg vi skal avslutte med. Også har de oss involvert hele tiden, og at mitt barn og er involvert i samtalene. Og de scoret ut på sånn skjema og, hvor vi har hen og hva vi synes og ... ja». (15-18)

Respondenten trekker fram “de gode samtalene” med fagpersoner fra Familieveiledningsteamet ved Lenden, som en viktig bit i erfaringsutvekslingen, samt psykologtimer, og det at de deler av sin egen kompetanse.

Kunnskap og erfaring

Foreldrene opplevde at Familieveiledningsteamet ved Lenden sto på deres side i større grad enn andre instanser.

I: Hva var det som er spesielt bra med Lenden, da?

K: Nei, det var nok litt det at vi trengte jo og litt råd og veiledning i forhold til foreldrerollen, hvordan vi skulle takle dette her. De var litt mer på vårt lag i forhold til hva skolen var. For skolen, de var jo mer på det at de ville ha barnet vårt tilbake igjen i skolen. Mens vi prøvde å fortelle at: men, hen må jo først bli frisk. Også kan vi ta skolebiten etterpå. Og det støttet jo Lenden oss i. Så ... ja. De så litt mer det da. Så ... ja, nei, jeg føler vi ble, fikk mer støtte der. Ja. Jeg vet ikke hvor mye jeg skal si, egentlig. Ja. (I12-6)

Å få lært konkrete teknikker i hvordan de skulle takle situasjoner med barna opplevdes som veldig nyttig og som god hjelp.

K: Ja ... nei, det er liksom hele prosessen. Vi lærte også ... ja, vi lærte oss forskjellige teknikker og ... ja. Ja. Følte oss ivaretatt, rett og slett. Mmm. (I12-7)

Å få støtte i hvordan man skulle best kunne legge fram saken sin overfor skolen var også noe foreldrene trakk fram som positivt ved Familieveiledningsteamet ved Lenden.

K: Nei, gjerne ikke helt. Vi falt litt ut forbi, og da fikk vi jo støtte i at vi måtte komme mer på banen, for det var jo mye skolesnakk og hvordan vi skulle få hen tilbake igjen til skolen. Mens vi slet jo med et barn som hadde det veldig vondt. Og hovedproblemet var jo ikke å gå på skolen, men hen selv, hvordan hen hadde det. Og det var jo da vi fikk støtte fra Lenden, at vi måtte fortelle det, legge det på bordet, sånn at skolen kunne forstå dette her mer. (I12-16)

Det ble påpekt at støtten fra Familieveiledningsteamet ved Lenden bidro til å styrke dem som foreldre, myndiggjøre dem.

I: Vi var jo litt inne på det i sted, på det med innflytelse, men vil du fortelle litt om hvordan du har opplevd medvirkning fra deres side innpå de her ulike tjenestene?

K: I starten så følte jeg at vi ikke hadde så mye medvirkning. Ja, ja, det ble jo det når vi var på skolen og måtte sitte på skolen fra morgen til hen sluttet. Men der hadde vi jo jevnlig møter om forskjellige ting, hvordan ... ja, hvordan vi kunne gjøre sånn at hen fikk en bra dag på skolen - som ikke alltid ble ivaretatt. Ja. Men det var jo helt, nå tar jeg opp Lenden igjen, det var jo helt til de kom inn i bildet at vi fikk den støtten da, til sånne ting. (I12-16)

Et annet positivt trekk som ble trukket fram var at de ble styrket i foreldrerollen;

I: På hvilken måte har de personene dere har vært i kontakt med lagt til rette for at dere skulle kunne medvirke?

K: Nei, de har vel styrket oss som foreldre. At det vi gjør er riktig, bare litt justeringer her og der, så ... ja. Så det, det har vel gjort at vi har kommet mer på bane, og ... ja.

I: Ja.

K: Mmm. For det er jo litt vanskelig å vite, hva gjør vi rett eller galt, eller ... ja. Så ja. (I12-16)

Personene fra Familieveiledningsteamet ved Lenden ble også opplevd som noen man kunne få snakket med om situasjonen man stod oppe i.

I: Også var det ... Lenden. Hva er det som dere tenker har fungert godt med dem?

K: Først og fremst ... først og fremst en tømmekanal. Å ha noen å dele utfordringene med, da. Det var veldig godt å bare kunne snakke og fortelle om alt til en, på en måte, nøytral part da, som og selvfølgelig hadde som rolle å veilede. De var veldig gode på å gi oss tilbakemeldinger på det vi gjorde. Ja. Det er vel, var vel det. Men det og går mye på person. Veldig kjekke damer. Utrolig flinke folk som ... som hadde, som veiledet oss da. (I6-3)

M: ... så Lenden er jo inne, var inne hos oss, skal lage en plan, daglig plan, nesten timeplan for (navn), hvordan ting skal være. Veldig bra. Flinker folk. Lyttende. Skolen Lenden var inne nå og gjør det de kan. De driver med opplæring, kursing mot læreren som skal ha barnet vårt. (I5-7)

Foreldrene ga uttrykk for at Familieveiledningsteamet ved Lenden ivaretok medvirkning gjennom dialog med dem.

«I: Er det noen måte de, Lenden eller helse- og sosialkontoret eller noen av de andre, legger til rette for at dere får medvirke i de her prosessene da?

M: Ja, vi har en dialog hele tiden. Så vi får ... og det er jo og, selvfølgelig, så må jo vi foreldre og skånes, sant? Vi har nok stress. Så vi må, vi har ganske, at det vi sier og sånt, det tar de hensyn til, sant? Og prøver å finne en ordning. Vi har jo levd med hen i så mange år, sant, så vi vet jo hva som funker etter hvert. Så» (I5-11)

Det var mye positivt som ble formidlet om Lenden fra foreldrene. De opplevde seg forstått og godt ivaretatt, samt at Familieveiledningsteamet ved Lenden hadde god kompetanse å bidra med i samarbeidet.

Konklusjon Familieveiledningsteamet ved Lenden

Det var flere foreldre som gav uttrykk om at de kjente for lite tilbudet som Familieveiledningsteamet ved Lenden kunne gi. Det synes derfor som informasjonen ikke var tilstrekkelig.

Det ble også gitt uttrykk at Familieveiledningsteamet ved Lenden kom for sent inn i saker hvor det var behov for bistand, men at den hjelpen de kunne bidra med opplevde foreldrene som god. Kompetansen hos de ansatte opplevdes også som god. Mange av foreldrene, som har vært i kontakt med Familieveiledningsteamet ved Lenden, opplevde tilbudet som svært positivt og nyttig, og ga uttrykk for at de hadde ønsket kjennskap til Lenden tidligere. Dette antydte at mange flere foreldre ville hatt nytte av å bli informert om hva dette tilbudet går ut på mye tidligere i prosessen, slik at de fikk mulighet til å vurdere relevansen i tilbudet. Samarbeidet med Familieveiledningsteamet ved Lenden og andre instanser i kommunen bør derfor bedres, øvrige ansatte i kommunen bør således få bedre informasjon om Lendens relevans slik at det formidles til brukerne. Den generelle informasjonen om Lenden bør derfor bli bedre.

Andre sentrale områder

PPT

Generelt sett kom det fram ganske mye informasjon om PPT i de ulike intervjuene. Vi har derfor også valgt å ta dette med i rapporten. Inntrykket var at foreldrene ikke var så tilfreds med den støtten som PPT bidro med.

K: Men vi var i hvert fall veldig fornøyd med hun ... hun som hadde, hun saksbehandleren da. Det heter vel ikke det. Men det var hun som hadde saken vår da, og som utredet. Hun hadde vi vel til begge barna. Så hun, vi var veldig fornøyd med henne personlig da. Sånn PPT-systemet, sånn generelt sett, kan jeg ikke si ... jeg vet ikke. Det var vel, vi hadde vel verken noen forventninger eller noe til det, vi bare gjorde det vi skulle, vi. Ja. Så det fungerte vel sånn som det skulle, tenker jeg. (I6-3)

M: Det var, vi så jo allerede i, før, altså, hen kunne krype at det var et eller annet spesielt. Hen kom inn i barnehagen, var der et par år, også var det de som anbefalte å skulle få inn PPT allerede i barnehagen. Så hen ble fulgt opp litt ekstra der. Og det gikk for så vidt greit.

Andre var mer direkte og mente at PPT hadde sviktet.

M: Ja, i barnehagen så var det veldig bra. Da følte vi at vi fikk den ... altså, de hadde jo litt sånn spesialplan for barnet vårt og fulgte hen ekstra opp og sånt. I barnehagen. Men hjemme så har hen hatt, visste jo ikke, hadde jo ikke noen diagnose på hen, så hverdagen hjemme var jo stress. Men i barnehagen og de som hadde hen der, de fikk litt ekstra støtte, fulgte hen opp på en annen måte. Vi hadde ikke noen diagnose da. Visste vi ikke heller, trodde vi heller ikke at hen hadde, sant? Trodde det var, holdt på å si, et normalt barn, med litt utagerende og litt høyt aktivitetsnivå. Så ... så det var bra. Helt til hen begynte på skolen da. Så sviktet PPT. (I5-2)

Foreldrene følte ikke at de fikk tilfredsstillende informasjon om hva PPT kunne bidra med;

I: Opplever dere at dere fikk tilstrekkelig informasjon om det tilbudet som PPT kunne gi?

M: Nei.

I: Nei. Kan du si litt om det?

M: Nei, vi fikk vel ikke noen sånn informasjon i den grad. Utenom at PPT skulle, hadde noen spesialpedagoger som gikk inn og tilrettela for hen i barnehagen. Og hen fikk en IOP, en individuell opplæringsplan, og ble kartlagt litt ekstra. Det var det. (I5-2)

Vi spurte også direkte om hva som hadde fungert godt med PPT.

I: Hvis vi tar PPT først, hva er det som har fungert godt? Du nevnte at det fungerte godt på, i barnehagen?

M: Ja, men da hadde vi ikke noen forutsetninger for å mene hva som var godt og ikke godt.

I: Ja.

M: Jeg så at de hadde en plan for ting, de fulgte hen opp litt ekstra. Vi var til møter, de viste en plan, (? 0:07:50) hen og i forhold til opplæringsplan da, det med språk og tegning, form og farge, holdt jeg på å si. Og ja, vi visste jo ikke mer hva de skulle bidra med. (I5-4)

Som det framgår opplevdes støtte fra PPT som lite relevant, og vanskelig å forholde seg til.

M: og holder fast i de røde trådene og skriver gode rapporter etter møter og så videre. Så er det store forskjeller hvem du treffer i døra. Når det gjelder PPT så har jeg jo bare negative ting å si om de, de har ikke bidratt med noen ting positivt, de skal støtte opp om oss og skolen, det har jo vært tre-fire-fem forskjellige personer i løpet av de to-tre årene, sant. Så det er litt sånn, hvilken instans du er innom, hvilken person du treffer i døra. (FI-4)

Ventetid generelt

Foreldrene var opptatt av at hjelpen ofte ble satt inn for sent.

*M: Ja, altså, akkurat med hen ... hen yngste kunne jo ha blitt tatt tak i tidligere.
M: Det hadde vært en fordel med hen yngste, at hen på en måte, at det hadde vært satt i gang noe fra første skoledag. (I6-4)*

Fra foreldrenes synsvinkel var støttetiltakene vanskelig tilgjengelig, og med alt for lang ventetid, spesielt hvis det hastet å få hjelp.

K: For eksempel ventetid på utredning, sant? Da er det jo tre til fire måneders ventetid fra de sender henvisningen til de tar kontakt med deg. Det er jo altfor lang tid. Hvis det er noe som haster, så er det jo, kan det jo være ganske kritisk med de månedene. Og det har jo med at det er så lange køer. Det er så mange barn som trenger hjelp. Og igjen, det er ikke godt nok tilbud, det er ikke nok folk der ute som kan ta imot disse ungene og starte prosessen. (I6-8).

Det synes altså å være et kapasitetsproblem innenfor PPT. Dette inntrykket ble forsterket gjennom dialogmøtene hvor vi fikk anledning til å ta dette opp spesielt.

Foreldreinvolvering

Et sentralt spørsmål i forhold til barn med problemer, er om og hvordan foreldrene er involvert. Ikke minst om foreldrene samarbeider om å ivareta og følge opp barna.

Flertallet av informantene var enige i at foreldreinvolvering av begge foreldre/- foresatte var svært viktig, og essensielt for at foreldreveiledning skulle ha en nytteverdi. Dersom barnet mottok helsehjelp for sin egen del, ble det også fremhevet viktigheten at foreldrene ble involvert sammen og fikk informasjon om det som angikk barnet. Dette var uavhengig av hvorvidt de foresatte bodde i samme husstand.

Deltaker: Jeg synes det er helt essensielt at begge foreldrene er involvert. For vår del, så hadde barnet delt bosted lenge, og diagnosen medfører at barnet har behov for struktur. Det skjærer seg i utgangspunktet når du skal fordele deg på to plasser, noe som gjør at det blir enda viktigere for vår del at begge foreldrene får hjelp. Det er veldig liten effekt om bare den ene skal ta imot veiledning og den andre ikke (I6-8).

I de tilfeller der barnet hadde delt eller delvis delt bosted, ble det fremhevet som ekstra viktig at tjenestene jobbet for å involvere begge parter, slik at de fikk samme informasjon. Dersom kun den ene parten mottok veiledning, ble det erfart at støttetilbudet ikke hadde ønsket resultat. Dersom den ene forelderen ikke ønsket å være involvert, mente en deltaker at hjelpeapparatet burde pålegge begge foreldre å ta imot hjelp dersom det var åpenbart at behovet var stort. Dette gjaldt også dersom samarbeidet mellom mor og far ikke alltid var godt.

Deltaker:» Når det har gått så langt som det har hos oss, så burde det være pålagt at begge foreldrene er involvert. Nå har det ikke vært et problem at den andre foresatte ikke ønsker, for nå ser han at ting ikke fungerer. Men hvis man tenker at barna og foreldrene er avhengig av hjelp for at dette skal gå bra, da burde man pålegges å ta imot hjelp. (TI-18)

Samtidig som de fleste informanter var klare på at foreldreinvolvering var et sentralt element for å få til et best mulig samarbeid og et godt hjelpetilbud for barnet, var dette ikke alltid riktig. Eksempler på dette kunne være at barnet ikke hadde kontakt med den ene forelderen. Ved vold i nære relasjoner der en av foreldrene var voldsutøver, ble det erfart problematisk at parten skulle være involvert i foreldreveiledning dersom det ikke var ønsket.

En deltaker fortalte hvordan en av tjenestene hadde ønsket å involvere begge foreldre til tross for at den ene parten hadde utøvd vold i hjemmet, og at deltakerens reaksjon under et samarbeidsmøte ikke ble møtt eller forstått av tjenesten.

Jeg synes det var merkelig at de ikke kontaktet meg etterpå, og spurte hvorfor jeg var så taus, eller hvorfor det var en underlig stemning i rommet. Når den andre forelderen dro før meg, ble jeg igjen for å fortelle hvorfor jeg ikke sa noe, og da var det som om de ikke ville høre på meg. Liksom ... det snakker vi ikke om. (TII3-16)

Det fremkom også noen forskjeller når det gjaldt i hvilken grad foreldreinvolvering var ønsket. De fleste foresatte med norsk bakgrunn la vekt på at begge foresatte burde være involvert så langt det lot seg gjøre. Blant innvandrere fremstod dette annerledes. Dette kan handle om kulturelle og religiøse forskjeller?

En deltaker som var innvandrere av 1. generasjon ønsket ikke fars involvering når det gjaldt barna, da hun mente at dette i hovedsak var mors ansvar. En deltaker som var født og oppvokst i Norge, men hadde foreldre som var fra et annet land, hadde andre tanker om fars involvering og ønsket i større grad at barnas far også deltok i veiledning eller annet som omhandlet barna, men mente dette ikke var akseptert i like stor grad i deltakeres sosiale miljø.

Deltaker: Jeg har jo giftet meg med noen som er fra et annet land, så integreringen hans er annerledes, han er jo ikke født og oppvokst her. Så det er jo annerledes. Jeg tenker at han kunne fått mer informasjon. Det er greit at vi mødre skal kunne mye, men jeg synes at fedre også kan. Nå har han mest kontakt med utenlandske fedre da, og de ligger litt langt tilbake. (I-17)

Det ble gitt klart uttrykk for at ansvar for omsorg, oppdragelse og oppfølging av barn var forskjellig ut fra kulturell bakgrunn, og at det var viktig at støttetjenesten bidro til å trekke fedrene med.

I: Har både du og faren til barnet vært involvert?

K: Ja.

I: Ja. Tenker du at det er viktig at begge er med?

K: Ja, det tenker jeg. Ja.

I: Hva tenker du at tjenesten kan gjøre for å få til å involvere begge like mye?

K: ... ja ... hva skal jeg svare på det? Nei, altså, det er jo at begge er tilgjengelige. Det har vi jo vært fra starten av. Vi har jo byttet på ting. Ja. Men så ble det jo en periode der far bare, det var bare han som virket, det var han som fikk hen av gårde og litt sånn. Ja. Men at vi fikk støtte og veiledning da, i måten vi jobbet på, det hjalp veldig. (I-14-15)

Det var vanskelig å få noen konkret oppskrift på hvordan tjenestene skulle jobbe med dette, annet enn være aktiv og fremme forventninger om at både far og mor deltar i samarbeidet.

Sykemelding og økonomi

Et annet viktig område som ble avdekket i undersøkelsen, var hvordan man måtte håndtere en problematisk økonomi, så ansvar og oppfølging av barna tok mesteparten av kapasiteten.

K: Ja, ja det er, ja, jeg skjønner jo det. Men vi har fått det til. Vi har jo måttet sykemelde oss innimellom fra jobb for å få det til. Men ja, det har gått greit. Vi har jo to andre barn og, så det beste hadde jo, er jo på dagtid, ikke på kveld. De trenger ikke å være involverte i alt. (I-14-15)

Noen foreldre må faktisk bli sykemeldt i lange perioder for å ivareta barna sine. Det virker heller ikke som det er et tilfredsstillende sosialt sikkerhetssystem for hvordan man skal kunne "overleve" økonomisk i krevende situasjoner med barn som trenger mye omsorg og oppfølging.

M: For hen har vært hjemme fra skolen bare et år. Jeg har vært sykemeldt av og på. Og sykemeldt 50 %. Og sykemeldingen min går jo ut i sommer. Da må jeg jobbe et halvt år fullt før jeg kan få ny, nytt år. Og jeg vet jo ikke hvordan ... skal på ungdomsskolen hen, til høsten, hvordan det blir. Og hen må jo følges opp. Jeg kan ikke ha hjemmeundervisning, da må du være til stede, jeg er pliktet å være der, det skulle skje et eller annet. Så jeg er liksom sånn: ok, hva skal jeg gjøre da?

Og videre

M: Selge hytta? Det er litt sånn. Du har hørt litt om det i media, sant? For at det er ikke, hvilket alternativ har jeg? Arbeidsavklaringspenger? Lønna går jo sånn. Så det er ikke noe nett som fanger meg for det. For det året, liksom. Så jeg kunne jo bare vært 100 % sykemeldt, men jeg må gå på jobb, for jeg må ha arbeidskollegaer, jeg må snakke med dem, sant? Du føler at du godt kan være på jobb, for å si det sånn. Så det er jo en stor utfordring vi har. Rett og slett. Og vi får jo langt i fra, vi får jo ... kompensasjon for han er 2000,- hver måned eller noe sånt.

M: Ja, for jeg tror, jeg føler at den diagnosen er jo ... det er mer og mer unge folk som får diagnose, det krabber opp gjennom, blir mer og mer diagnoser. Og da føler jeg at systemet må ivareta foreldrene sine, altså, helsa og den belastningen, den økonomiske belastningen. Og jeg føler jo at de som gjerne har, får en med Downs syndrom eller andre diagnoser gjerne har, får mer tilrettelagt ting. Økonomisk og alt.

I2: Når at det er ... du ikke kan være sykemeldt lenger, så står dere i et helt sånt grunnleggende praktisk økonomisk problem, ikke sant?

M: Ja, ja.

At det ikke finnes ordinære ordninger, som foreldre kan dra nytte av i slike situasjoner, og at de i stedet for må benytte "sykemelding" på en måte som ordningen egentlig ikke er tiltenkt, er et tankekors.

M: Jeg må jo sykemelde meg på grunn av at jeg er utslitt. Det er jo feil. Ja, jeg er utslitt. Men jeg kunne godt klart å jobbe 100 %. Og legen og jeg er innforstått med det. Systemet med NAV, hun var inne hos min arbeidsgiver, og hun og skjønner jo det. Så det er jo ikke lov, men alle vet jo at det er sånn. Så da må det jo noe politisk inn her også fikse, ordne opp i det, altså. Sant? For vi lyver jo.

I: Mmm. Ja, for det er ikke noe som ivaretar den biten? Nei. (TI5-15)

Praktisk tilrettelegging

I undersøkelsen har vi lagt vekt på finne ut mer om hvordan foreldrestøtte best mulig kan tilrettelegges slik at foreldrene skal kunne dra nytte av den.

I: «Er det noe annet tjenestene kunne ha gjort for at det skal bli mer praktisk for dere å få hjelp? Jeg tenker for eksempel på hvor hjelpen foregår eller tidspunkt, fleksibilitet ...»?

K: «Vanskelig å svare på, nå er jo jeg, fordi at det har vært så mye styr, så er jeg jo sykemeldt, så da har jeg jo plutselig tid til overs, nei, ikke tid til overs, tid til rådighet». (TI5-19).

Men for at man skal kunne vurdere hvordan det kan tilrettelegges, må man også kjenne til hva man har krav på av tjenester.

M: Nei, det er vanskelig å si, det med ... jo av og til. Når det gjelder helse- og sosialkontoret, i tidlig fase så var det snakk om hvilke støtteordninger, hvis vi kan snakke litt om det?..... Men det er litt sånn slitsomt for oss foreldre å lete og finne ut: hva har vi krav på og ikke krav på. Og for vår del da, skal du begynne å lete og grave i systemet med hvilke krav du har, og til og med at (?) vet du ikke helt selv. Sliter med å finne ut ting. Så det har nok litt med opplæring av de som jobber på sosialkontoret. Og mye av de søknadene mot Oslo, sant. Hvis jeg går på NAV-kontoret her, så har jo ikke de peiling. De vet jo ikke. (I5-6))

Og videre trenger foreldre som står i en anstrengt omsorgssituasjon tilgang til avlastning.

I2: Får dere avlastning?

M: Får avlastning. Det er broren min som har en bondegård, så hen er der hver tredje helg. Så det funker jo. Men det er litt sånn bekymring på det økonomiske planet etter hvert. Så lenge du kan være sykemeldt et år så er det greit. Utover det så sliter vi.

I: Ja, det høres ut som det oppstår, det oppstår noen utfordringer da.

M: Ja. Så det er ikke ... vi vet ikke helt hvordan vi skal løse det da, for å si det sånn. Så det er en bekymring vi får etter hvert. I og med at hen er hjemme da. Og må klare seg selv. Det er jo en belastning. Ja. (TI5-14)

Det synes som om denne gruppen faller mellom to stoler i hjelpeapparatet.

I2: Hvis ikke du da kan være hjemme og ta deg av hen, da må jo eventuelt kommunen da, være hjemme hos deg og ta seg av –

M: Nei, det er ikke sånn. Hvis hen var sengeliggende og satt i rullestol, ja. Men så lenge hen er oppegående og, holdt på å si, kan fungere normalt sånn sett, så ... det er jo mer den psykiske biten, sant? Hadde hen sittet her, så hadde du tatt hen som et helt normalt barn. Du ser ingen ting på hen. Men klart hen er stresset. Og etter hvert som du utfordrer hen, så vil du sitte og: oi, her er det et eller annet. Det er jo det som er så tungt. Hadde du møtt hen på gata, så hadde du tatt hen som en normal person. Sant? Så vi har en lang vei å gå der. (I5-6)

Og videre..;

M: Ja, det er det. Ja. Ja. Men ok, kan ikke annet enn å ta ting som det kommer, så ... så man må jo bruke besteforeldre og svigerforeldre og, sant? Til å stå på litt.

(I2): Men det er ikke bare spørsmål om hvor viktig det er at du får informasjon om rettighetene, du mener at det er for lite rettigheter? (I5-6)

M: Ja.

I: Det høres jo litt ut som at det er et gap der, altså, hvordan skal man ivareta når den sykemeldingsperioden går ut, da?

M: «Ja. I og med du har et barn med diagnose, jeg kan jo ikke, jeg går ikke og sykemelder meg på grunn av mitt barn». (I5-6))

Det burde være en kommunal støtte- og avlastningsordning for foreldre med barn med slike omsorgsbehov, slik at foreldrene slapp å bruke sykemelding og familie for å klare hverdagen. Også økonomiske støtteordninger bør vurderes.

Samordning

I svært mange tilfeller, kanskje de fleste, er man avhengig av hjelp fra flere hold. Hvordan samordning av tjenestene fungerer, blir derfor viktig. For foreldrene kan det bli svært anstrengende å være den som skal koordinere og følge opp.

M: For stressnivået er så høyt, det går jo fra selvmordstanker til ja, altså sant, det er jo ekstreme utfordringer.

I: Ja, det er klart. Har du noe som du kunne tenkt noe at kunne vært gjort bedre?

K: Eh.. nei, eh.. det er vel litt sånn som jeg sa sist jeg snakket med deg, at sånn som det og samarbeidet mellom de forskjellige instansene burde vært mye bedre og det burde vært mye mer automatisk ... (FI-5)

Det virker å være personavhengig med hensyn til hvordan brukerne opplever at systemet fungerer

I: Hvordan opplever du det fungerer? Med det helse- og sosialkontoret og hun koordinatoren?

M: Hun som jeg har fått, er bra. Igjen så tror jeg det er veldig avhengig av personen du møter i døra. (I5-6)

Flere av foreldrene som har barn med diagnoser, opplyser om at de er helt utslitt når diagnosen omsider blir satt, og at det da i tillegg er mange følelser som må bearbeides.

M: «Ja. For vi foreldre er jo utslitt før diagnosen. Og etter diagnosen så får du sånn, masse følelser, sant? Hva er det vi ikke har sett her? Men vi har jo ikke noe grunnlag for å mene eller tro noe mer. Vi har jo en sønn som er eldre, og han er jo, holdt på å si, normal. Også er det jo, det og skal jo balanseres. Sant? Det går jo utover hele familien». (I5-12)

Inntrykket mange foreldre sitter igjen med er at hjelpeinstansene ikke snakker så mye sammen. Dette er svært krevende for foreldrene, som må fortelle samme historien flere ganger til hver instans de må forholde seg til.

K: De vet jo at hverandre finnes, men jeg vet ikke om de snakker så mye sammen, eller om det bare ... det som vi går gjennom på inntakssamtalen på PPT, for eksempel, må vi gå gjennom en gang til på BUP, og igjen, altså, for hver ny instans du skal gjennom, så må du, på en måte, gjennom alt en gang til.

De opplever også at kunnskapen om de andre tilbudene som finnes er mangelfull, spesielt hos PPT, kan det synes som;

Og ... det er ikke alltid de vet om alle tjenestene som finnes hos hverandre, har jeg erfart. De liksom har hørt at det finnes et eller annet i den duren, men de vet ikke helt hva det er. Du må lete veldig mye selv, og grave, for å finne fram til diverse.

Informanten nedenfor har god kunnskap om kommunen fra egen arbeidserfaring;

Men jeg har jo sånn rollekonflikt her, for jeg jobber i kommunen i tillegg, så jeg vet jo hvordan det systemet fungerer fra den siden og. Og det er veldig, veldig lite samarbeid, der er det ingen som snakker sammen. Så ja, de vet jo om hverandre, men i hvor stor grad de bruker hverandres ressurser, eller innhenter informasjon, ikke i forhold til enkelttilfeller, men jeg tenker arbeidsmetoder og sånne ting, så tror jeg det er veldig lite av det. Jeg tror de jobber hver for seg veldig mye. (16-8)

Også en annen informant mener at tjenestene har dårlig kunnskap om hverandre;

I: Har du inntrykk av at de ulike tjenestene vet av hverandre?

M: Nei, der er det litt utfordringer.

I: Kan du si litt om det?

M: Ja, altså ... jeg tror gjerne at vi har vært heldige, for vi har vært åpne og inkluderende, og vi har selv gått i bresjen og sagt at vi må ha statusmøter med alle instanser (?) har valgt.

M: Da har jo de (opplyst?) alle instanser, det er skrevet rapport, det gjør hun på helse- og sosialkontoret. Møtereferat blir sendt ut til alle. Det føler vi at har vært utrolig viktig. Og det er jo ikke alle foreldre som gjør det. Og da føler vi gjerne at de forskjellige delene, altså helse- og sosial, PPT, BUPA, leger, alt det her, sitter på hver sin kant. Så vi selv har vært litt bindeleddet som foreldre, sagt: nå må vi finne dato og samles. Hvordan, for vår del, så har det vært veldig bra, men hvordan det er for andre, det vet jeg ikke. Så det er litt opp til foreldrene selv. De må jo stå på litt selv. For helse- og sosialkontoret eller BUP, eller, ja, helse- og sosialkontoret kommer jo ikke selv og sier at nå må vi ha et samarbeidsmøte.

Men til tross for at de er fornøyd med hjelpen opplyses det om at de selv har måttet være aktiv i prosessen.

I: Nei, det har liksom vært litt lagt over på dere?

M: Ja, det føler jeg. (15-10)

Informanten presiserer at foreldrene må være svært aktive i prosessen for å oppnå tilfredsstillende tjenester;

I: Mmm. Opplever du at du eller partneren din da, har innflytelse på det tilbudet dere mottar?

M: Ja.

I: Du beskrev jo litt nå om det, hvordan dere samler til møter og –

M: Ja, og igjen så er det opp til foreldrene å stå i bresjen, faktisk. Men igjen så er det sikkert ikke alle som klarer det. For mye følelser inne i bildet. Stress. Personligheten til foreldrene, sant? Så mange ting spiller inn. (I5-11)

Så og si alle som er intervjuet hevder at de må være svært aktiv selv for å finne fram i tilbudene og for å oppnå tilfredsstillende tjenester. De etterlyser bedre koordinasjon og samarbeid mellom tjenestene og bedre informasjon om tilbudene i forkant, slik at prosessen med å få riktig hjelp går raskere og smidigere.

Informasjon, veien inn;

Å finne fram i hjelpeapparatet er ikke alltid like lett, og for flere av respondentene har veien vært lang og kronglete;

I: Hvordan fikk du vite at du kunne ta kontakt med de du var i kontakt med første gangen?

K: Nei, det var helsesøster.

K: Som ... ja, ga oss råd da, videre. Mmm. (I12-5)

Informanten opplyser om at det var vanskelig å få tilstrekkelig informasjon, og at prosessen var tidkrevende;

I: Fikk dere tilstrekkelig informasjon?

K: Nei, for det var vel ingen som visste helt da, hva som var galt. Så nei, gjorde ikke det. Nei (I12-6).

K: Alt sånt tar tid. Også er det jo det med hele den prosessen når dette starter, sant? Du vet jo ikke alltid hvor du skal begynne, hvem du skal ta kontakt med. Også er det jo å møte rette personene. Ja. Så ja, det har tatt tid. Det har det. (I12-13)

Avslutning av støtten

Selv om det er fint at foreldrene får støtte fra kommunene, og det er helt nødvendig, var det også av interesse å finne mer ut om hva som skulle til for at foreldre ikke lengre hadde behov for tilbud. Noe vi også spurte om. Noen få av informantene var også i en situasjon hvor de ikke lengre hadde behov for oppfølging, slik at denne var avsluttet f.eks. fra Familieveiledningsteamet ved Lenden.

I noen tilfeller vil avslutning ikke være aktuelt da barnet har/hadde for store utfordringer rus/psykisk helseutfordring/autisme/spesielle behov;

I2: Ja. Hva tenker du skal til for at du ikke lenger skal trenge støtte?

K: Hehe. Ja. Det må jo være at hen på 17 slutter og ruse seg og selv vil gå på skole og tar litt, holdt på å si, ansvar for eget liv. (TI-16)

Konklusjon andre

Når det gjelder de andre instansene er PPT trukket fram som det hjelpetilbudet foreldrene var mest kritisk til. De syntes det fungerte sånn noenlunde i barnehagen, men der gikk veiledningen direkte til barnehagepersonalet og foreldrene ble lite involvert.

De syntes at veiledningen av foreldrene var for dårlig og at de måtte forholde seg til for mange personer i prosessen slik at det ble for ustrukturert.

Generelt oppga foreldrene at de selv måtte ta ansvar for koordinering av tjenestene og dette gjaldt de fleste tjenestene. Det var lite samarbeid mellom de ulike tjenestene.

Mange av respondentene oppga at de hadde problemer med økonomien og uttrykte et ønske om en koordinator mellom de ulike tjenestene f.eks. mellom Helse- og sosial, PPT og BUP/BUPA, legetjenester m.v., slik at de kunne få den nødvendige hjelp uten å være nødt til å henvende seg til hver enkelt instans, samt at de selv slapp å undersøke hvilke rettigheter som fantes.

I forhold til dette med økonomi ble det nevnt som et problem at de måtte ta ut sykemelding for å kunne være til støtte for egne barn. Dette mente respondentene var problematisk da denne måten å løse problemene på ikke var tilfredsstillende. Den var også tidsbegrenset. De etterlyste en egen økonomisk støtteordning for foreldre som var i en slik situasjon.

Oppsummering av de kvalitative intervjuene

Samordning av tjenester og kommunikasjon.

Når det gjaldt de kvalitative intervjuene, kom det også fram mangel på kommunikasjon mellom de ulike hjelpetilbudene i kommunen. Det ble hevdet at ansatte ved de ulike hjelpetilbudene visste veldig lite om hva som foregikk ved andre hjelpetilbud, slik som en bruker uttrykte seg nedenfor;

«Og ... det er ikke alltid de vet om alle tjenestene som finnes hos hverandre, har jeg erfart Jeg tror de jobber hver for seg veldig mye.» (I6-8)

En annen ting som tyder på dårlig kommunikasjon og samarbeid er at brukerne må gjenta sin historie for hver avdeling de er innom;

«K: De vet jo at hverandre finnes, men jeg vet ikke om de snakker så mye sammen, eller om det bare ... det som vi går gjennom på inntakssamtalen på PPT, for eksempel, må vi gå gjennom en gang til på BUP, og igjen, altså, for hver ny instans du skal gjennom, så må du, på en måte, gjennom alt en gang til». (I6-8)

Og videre ble det uttrykt ønske om en eller flere koordinatore i systemet som man kunne henvende seg til og som hadde kunnskap om hva de ulike avdelingene driver med. De ønsket at denne koordinatoren kunne ordne med avtaler, sørge for at man ble henvist til riktig avdeling og som kunne informere slik at man slapp på innhente all informasjon selv;

I2: «Hva med i forhold til hvordan systemet fungerer?»

K: «Ja, det er jo der jeg kanskje skulle ønske at systemet fungerte sånn at det var lettere for brukere, sånn at systemet fungerte seg imellom, sånn at man slapp å selv måtte innhente så mye kunnskap rundt alt det. At man kunne ha en koordinator eller én eller to personer som var den som skrudde sammen et opplegg og som innhentet opplysninger og som avtalte møter og koordinerte alt, sånn at foreldre, at foreldrene slapp det. Fordi at man er jo vanligvis i full jobb og har de belastningene som det er å ha barn som ikke fungerer. Noen har friske barn ved siden av, vi har to som sliter. Det er mye å skulle ta den, altså, det å skulle innhente mye informasjon om systemet, det er veldig tungt å ta på toppen av alt det andre». (T111.04.19-25)

Hvor mye foreldre skal engasjere seg i barna hverdag er noe som opptar foreldrene i undersøkelsen.

De fleste med norsk etnisk bakgrunn mener at det er viktig at begge foreldre får informasjon, og at begge foreldre bør engasjere seg. Dette mener de også selv om far og mor ikke bor sammen. Unntaket er hvor den ene av foreldrene er en voldsutøver. Når det gjelder foreldre som ikke er etnisk norsk, er situasjonen en annen. Der mener de fleste foreldre at oppfølging av barna er mødrenes ansvar.

Oppsummering fra dialogmøtene

Dialogmøtene ga i store trekk det samme inntrykket som vi satt inne med fra Survey og kvalitative intervju.

På generelt grunnlag ble det nevnt som viktig at hjelpeapparatet kom tidlig inn med hjelp og støtte. Foreldrene mente at mange problemer kunne vært unngått med tidlig intervensjon, og at dette ville spare kostnader både for det offentlige og for foreldrene.

Det ble etterlyst kurs for nybakte foreldre, men også mer fellesmøter for foreldrene, blant annet for å diskutere seg imellom, og for å ufarliggjøre det å be om hjelp hvis det oppsto problemer. Dårlig informasjon om de ulike hjelpetiltakene gikk igjen også på dette møtet, foreldrene opplevde at de hele tiden måtte kjempe for å bli hørt. Noen foreldre opplevde også å ikke bli tatt på alvor når de meldte fra om en akutt situasjon.

For enkelte føltes det også ubehagelig å bli møtt med mistenksomhet når det oppsto akutte situasjoner ofte eller hyppige bekymringsmeldinger. De fikk følelsen av at det var de som var problemet.

«Et annet problem er jo at tjenestene ikke kommuniserer. Når det bare er meg som melder inn bekymring gjentatte ganger, blir det plutselig meg som blir antatt å ha problemer og er gal..»

En ting som ble nevnt som spesielt problematisk, var at dersom en sak ble slettet i Barnevernet ble all informasjon også slettet. Dersom det på nytt oppsto problemer måtte foreldrene gjennom hele prosessen på nytt med å hente inn og gi informasjon.

«Hvis saken blir henlagt, forsvinner alt bare. Det samme i BUP- barnet mitt ville ikke ha hjelp, man blir skrevet ut av systemet. Så å starte på nytt hver gang må du gjennom legen, osv, mange systemer»

Også i denne sammenheng ble det nevnt dårlig samarbeid mellom de ulike avdelingene og dårlig informasjon til foreldrene.

Økonomiske utfordringer var en gjenganger hos foreldre med utagerende barn med ulike diagnoser. Å følge opp barna på en tilfredsstillende måte krevde at foreldrene ofte måtte være borte fra arbeidet i perioder. Ettersom slike permisjoner og ferie er tidsbegrenset oppsto det ofte problemer i økonomien når ferie, sykemelding eller permisjon var brukt opp.

De fleste var i tillegg avhengig av familie slik som foreldre og søsken for å få hverdagen til å gå rundt. De etterlyste derfor et system som kunne fange opp og være til hjelp i forhold til disse utfordringene. Dette ønsket inkluderte økonomisk støtte over et lengre tidsrom enn det som finnes i dag. Noen etterlyste også informasjon om hvilke rettigheter som faktisk finnes.

Lenden skole og ressurscenter er et spesialtilbud til elever fra 1. til 10. klasse i tillegg til barnehagebarn.

For å få hjelp fra Lenden må barnet ha både et vedtak og diagnose. Ettersom det tar lang tid i det øvrige hjelpeapparatet å få dette på plass, opplyser de fleste foreldrene vi har intervjuet at de skulle ønske at Lenden hadde kommet inn tidligere, dvs. de mener at Lenden kom inn for sent.

De som har vært henvist til Lenden sier seg svært fornøyd med tilbudet, men at informasjonen om Lendes eksistens har vært for dårlig.

For øvrig kom det fram i dialogmøtene:

- Et problem som ligger en annen plass, er sen diagnostisering. For visse tilbud og støtte kommer først etter diagnose er satt, men når den kommer når barnet er 10-15 år er dette for sent.
- Med en diagnose er det enklere også som foreldre å vite hvordan man skal forholde seg til situasjoner med barnet selv, og hvor man kan finne riktig hjelp.
- Foreldrene mener at det er skremmende at det tar så lang tid uten at verken barnehager/skoler plukker opp atferden til barnet.
- Lenden blir også kontaktet av mange som ønsker deres tjeneste, og det er en vurderingssak når Familieveiledningsteamet skal komme inn, men de tilbyr ikke tjenesten for de som ikke har diagnose.
- Lenden ble stiftet for å ”Close the gap” fordi barn med diagnose er passende sak for Barnevernet, så Lenden ble opprettet for å fange opp disse. Derfor krever Lenden en diagnose for å hjelpe.
- Det er likevel et nytt hull og det er veiledning for foreldre med barn uten diagnose men som trenger veiledning og har vanskeligstilte barn.
- Ved utredning av diagnose skal familien i hht. loven ha rett på hjelp.
- Suksessen til Familieveiledningsteamet ved Lenden er kanskje fordi barnet har diagnose. Lenden får veiledning og har god kommunikasjon og møter med BUP angående diagnosen, og derfor kan de også veilede foreldre og gi informasjonen de får videre til foreldrene. Man kommer til bunnen av problemene når man har en diagnose å arbeide ut ifra, både som veileder, og som foreldre.
- Suksessen ser ut til å være mye grunnet gode samarbeid og informasjonsflyt mellom BUP og Familieveiledningsteamet ved Lenden, felles møter og veiledning. En god kommunikasjonsflyt.
- I motsetning kan man se på PPT- som trolig er overarbeidet med for mange saker og saksganger.

- PPT – bør være mer inne i bildet for å gi informasjon til foreldre og mulige hjelpetiltak som er tilgjengelig.
- En mangel er at PPT jobber mest med veiledning til skolen og dekker ikke så mange andre områder.

SAMLET OPPSUMMERING AV FUNN OG ANBEFALINGER

I evalueringen har vi lagt vekt på å få fram et balansert bilde av situasjonen for foreldrestøtte-tjenester i Stavanger.

Det ble gjennomført en survey til et utvalg av foreldre i Storhaug bydel, dvs. foreldre som hadde barn i 10. klasse i 2017 samt til foreldre ved 4 skoler og en barnehage. Surveyen rettet seg mot alle tjenester som kan innebære familiestøtte på et universelt nivå, jfr. vedlagt spørreskjema. Siden det i bydelen er mange foreldre med utenlandsk bakgrunn var spørsmålene i surveyen oversatt til 5 ulike språk utenom norsk.

Det ble videre gjennomført innsamling av kvalitative data fra foreldre i bydelen Storhaug som mottok eller tidligere hadde mottatt familiestøttetjenester fra Uteseksjonen, Barnevernet og/eller Familie-veiledningsteamet ved Lenden ressurscenter, dvs. tjenester på selektert og indikert nivå⁸. Dataene ble samlet inn gjennom intervjuer, fokusgruppe og dialogmøter. På dialogmøtene var også ansatte og ledelse av tjenestene til stede.

Resultatene viser et blandet bilde av situasjonen når det gjelder foreldrestøtte i tjenester fra Stavanger kommune. Det framkommer at foreldrene har stor tillit til tjenesteutøvernes kompetanse i form av kunnskaper og erfaringer, og at mange sider ved tjenestene fungerer tilfredsstillende.

Generelt får tjenestene mange positive tilbakemeldinger for støtten de gir til familier som har behov for dette når de først er inne i sakene. Kapasitet og ventetid, synes å være de mest kritiske faktorene. Det fremkom også at det kunne være betydelig variasjon i måten man ble møtt på og at hjelpen man fikk var avhengig av hvem man møtte i hjelpesystemet.

Noen foreldre ga uttrykk for at de hadde mange praktiske forhold de trengte hjelp til og som de var frustrerte over. Foreldre som hadde barn med store problemer, meldte om omfattende hjelpebehov, med blant annet behov for avlastning og økonomisk støtte.

Flere deltakere fortalte hvordan de hadde fått hjelp “for sent”, eller senere enn ønsket. Beskrivelser om at det kanskje ikke hadde trengt å komme så langt (ungdom, atferd- eller rus),

⁸ Som rettet seg mot de med et behov for familiestøttetjenester

eller at ting kunne vært tilrettelagt tidligere og gjort hverdagen enklere (barn med spesielle behov, diagnoser).

Det ble ikke avdekket markante forskjeller i forhold til foreldre som opprinnelig kom fra et annet land. Den største forskjellen her var at de ikke hadde samme kjennskap, informasjon om hjelpetilbudene eller kanskje forsto systemet noe dårligere (men det ble avdekket at systemet var vanskelig å forstå for alle). Det kunne være utfordringer i forhold til familier med annen språklig bakgrunn å få begge foreldrene like involvert, særlig gjaldt dette fedrene.

Likhetstrekk: Alle foreldrene måtte stå på for å få sine rettigheter, dårlig informasjon, mange må finne frem til ting på egenhånd. Deltakerne ønsker seg ei “smørbrødsliste” over hvilke tilbud som finnes i kommune- og spesialisthelsetjenesten.

Forøvrig viste surveyen at foreldrene hadde mest kjennskap til de universelle tilbudene, som helsestasjon, barnehage, skole og lege. De hadde mindre kjennskap til de mer “spesialiserte” tjenestene. To tredjedeler av foreldrene oppga at de hadde behov for veiledning.

Veiledningsbehovet var størst når barna var helt små og i tenårene. De fleste foreldrene uttrykte ønske om «individuell veiledning og støtte». Hjemmebesøk var det ikke så stor etterspørsel etter, men flere uttrykte ønske om at det burde finnes et treffsted for foreldre. Informasjon via internett og chat med fagfolk ble også foretrukket av en rekke respondenter.

Uteseksjonen

Uteseksjonen får positive tilbakemeldinger for evnen til å etablere relasjoner med ungdommene og bygge tillit til dem. Det var også nevnt som positivt at de hadde kveldsåpent flere kvelder i uka. Dette er noe de bør fortsette med.

Noen foreldre gir uttrykk for at kommunikasjonen med Uteseksjonen har vært mangelfull, spesielt i en tidlig fase av intervensjon mot barna deres. Funnene tyder på at Uteseksjonen har et forbedringspotensial i å ta foreldrene på alvor når de melder fra om rusproblemer. Noen foreldre påpekte at problemene hadde fått lov å utvikle seg for lenge før de ble grepet fatt i, samt at de mente at når barna nærmet seg myndighetsalder ble Uteseksjonen for avventende samtidig som foreldrene ble satt på sidelinjen når barna fylte 18 år. Dette siste ble også påpekt i forhold til Barnevernet.

Forslag til forbedringer:

- Tidlig informasjon til foreldrene om tilbudet.

- Samarbeid med foreldre til ungdommer som får tilbud.
- En bedre overgang mht. oppfølging av ungdommer som blir myndige og deres foreldre, anvende mulighetene i Barnevernloven, evt. anvende mer samtykke.
- Det kan være aktuelt med et brukerutvalg/brugerpanel av foreldre/ungdommer.

Barnevernet

Barnevernet får ros for et de er på tilbudssiden og er gode samtalepartnere for foreldre med problemer i forhold til barna sine. Det var lav terskel til å ta kontakt, men man måtte stå på mye selv for å få fortgang i sakene. Selv om Barnevernet var kjent, var det uklart innledningsvis for mange hva de kunne bidra med, spesielt var det uklart hva som var saksgangen.

Noen foreldre var en del kritiske til at saker ble henlagt, som de hadde forventet oppfølging i forhold til. Det var også et problem at barnevernvakta var stengt på ettermiddag, i helgene og i ferier.

Forslag til forbedringer:

- Bedre informasjon om tilbud og saksgang til foreldre, de ulike instansene må også få bedre kjennskap til hverandre.
- Tidligere innsats med vekt på forebygging, normalisering av at det kan være utfordrende å være foreldre, gjerne i samarbeid mellom ulike instanser (barnevern, helsestasjon, barnehager og skole).
- En bedre overgang mht. oppfølging av ungdommer som blir myndige og deres foreldre, utnytte muligheten i lovgivningen.
- Informere bedre om åpningstider, spesielt når det er utvidede åpningstider.
- Videreutvikle brukerutvalg/brugerpanel.
- Redusere ventetid.

Familieveiledningsteamet ved Lenden

Foreldre ga uttrykk for at de kan bli flinkere å informere i forkant om hva tilbudet går ut på. Familieveiledningsteamet ved Lenden fikk mange positive tilbakemeldinger for at de ga mange gode råd og hadde kunnskap på mange områder. Foreldrene var stort sett var fornøyd når det gjaldt fleksibilitet og samordning av tilbudet ved Lenden, og at Lenden la vekt på å være støttespiller for foreldrene.

Det ble imidlertid meldt om at Familieveiledningsteamet ved Lenden burde vært tidligere inne i bildet i flere saker. Teamet opplever at det kanskje er noen kulturelle forskjeller når det kommer til hvilken type hjelp folk ønsker. For foreldre med barn med f.eks. autisme er det

bedre med veiledning i det miljøet der problemene er, dermed i hjemmet. Dette er viktig for at den naturlige dynamikken/tilstanden kan bli observert.

Men for noen foreldre kan hjemmebesøk føles overveldende og litt truende når de blir observert. Dette kan også forstyrre den normale dynamikken og skape mistillit. Hjemmebesøk kan forbindes med Barnevernet og kan virke truende. Familieveiledningsteamet ved Lenden synes også å ha den effekten at det er en instans der foreldre føler de kan få lov til å prate ut. Dette oppleves veldig positivt fra foreldrenes side.

Forslag til forbedringer:

- Bedre informasjon om tilbudet i bydelen og overfor samarbeidsinstanser.
- Familieveiledningsteamet ved Lenden bør koples tidligere inn i saker hvor deres kompetanse er relevant.

Forbedringsforslag fra foreldrene

De ga uttrykk for at det var for lite info om hvordan man kan håndtere vanskelige tenåringer på en god måte. Det deles for lite erfaringer. Alle holder ting tett til brystet så alle tror alle har det helt fint. En skjerner ungdommen og sikkert seg selv. Det bør ikke være skambelagt at ens ungdom søker spenning. Hva bør en/må en følge med på og hvordan best håndtere dette, er erfaringer som bør deles. Som noen formulerte det; «Kommunen må ha som mål at foreldrene skal bli selvstendige og klare å ta avgjørelser som er til barnas beste».

Noen ønsker økonomisk hjelp og hjelp til å finne en jobb, spesielt aleneforeldre som forsørger barn alene, men også familier som har særdeles krevende omsorgssituasjoner.

Foreldrene ble også bedt om å komme med konkrete forslag om tilbud. Det kom fram en rekke forslag, blant annet ønsket de seg kurs om spedbarn og barn, som kan være til hjelp i foreldrerollen. De ønsket seg også mer kunnskap om hvordan man kan ivareta evnerike barn. Videre foreslo de at foreldrerollen kunne være tema på klassens foreldremøte med kompetent veileder (ikke hele skolen, da blir det ikke dialog) Et annet tema kunne være hvordan man utøver grensesetting på en god måte. Se forøvrig forslag som kom fram i surveyen.

Referanser

- Bjørger, D, Westerlund, H., Johansen, K.J. (2008). Psykisk helsearbeid i Oslo kommune.
- Bjørger, D. & Westerlund, H. (2009). Rollen som evaluatør med brukererfaring. I I. Borg & K. Kristiansen (red.), *Medforskning: Å forske sammen for kunnskap om psykisk helse*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Frechtling, J. A. (2007). *Logic Modeling Methods in Program Evaluation*. San Fransisco, Jossey- Bass.
- Krueger, Richard A. prof. and, Casey, Mary Anne; (2015) *Focus Groups, A Practical Guide for Applied Research*. SAGE Publications,
- Krueger, Richard A. (1998) *Analyzing and Reporting Focus Group Results (Focus Group Kit) 1st Edition* SAGE Publications.
- Leseth, A.B. & Tellmann, S.M. (2018). *Hvordan lese kvalitativ forskning?* Oslo, Cappelen Damm Akademisk.
- Merriam, S.B. (2009). *Qualitative Research*. San Fransisco, Jossey-Bass.
- Stavanger kommune (2018). *Strategi for foreldrestøtte «Trygge foreldre – trygge barn (2018-2021)*
- Stavanger kommune (2015). *Kommuneplanen for Stavanger 2014-2029*
- Stavanger kommune (2013). *Strategi for folkehelse i Stavanger 2013-2029*
- Bråten, B. & Sønsterudbråten, S. (2016). *Foreldreveiledning – virker det? Fafø-rapport 2016:29*.
- Stavanger kommune (2018). «Rask hjelp og riktig støtte i foreldrerollen»
- Bruker Spør Bruker (BSB): www.brukererfaring.no
- Bufdir: https://www.bufdir.no/Barnevern/Om_Barnevernet/Om_Barnevernet/
- Barnevernet i Stavanger: <https://www.stavanger.kommune.no/helse-og-omsorg/barnevern/>
- Lenden skole og ressurscenter: <https://www.minskole.no/lenden>
- Utseksjonen i Stavanger: <https://www.stavanger.kommune.no/kultur-og-fritid/ungdom-og-fritid2/Utseksjonen/>

Vedlegg

Vedlegg 1- Intervjuskjema individuelle intervjuer

Hensikten med intervjuet er å lære om erfaringene du har hatt med det å få støtte i rollen som forelder. Vi vil også spørre om ønsker du kanskje har, og ideer for å forbedre tjenestene. Vi skal altså ha fokus på *dine* erfaringer og behov som forelder, og ikke på barnet eller barna.

Innledningsspørsmål

1. Hva er din kulturtilhørighet eller nasjonalitet? Norsk ___ Annet _____
2. Far ___ Mor ___
3. Barnets alder _____
4. Hvem fikk dere støtte av første gangen?
 - a. Når var det?
5. Hvordan fikk dere vite at dere kunne få støtte?
 - a. Svarte tilbudet til forventningene dere hadde?
 - b. Fikk dere tilstrekkelig informasjon?
6. Vi vil gjerne snakke litt om alle dere har vært i kontakt med som tilbyr tjenester til foreldre, inkludert helsestasjon, barnehage, skole og andre. Vi vil derfor kan lage en liste over alle de dere har vært i kontakt med, og så snakke litt om dem. (Bruk liste, registrer tidsrom)
7. Kan du fortelle om hvordan det har vært å møte hver enkelt av disse i den tiden du har brukt tjenesten? (Ta for dere en og en):
 - a. Hva er det som har fungert godt?
 - i. (f.eks. holdninger hos støttepersonene, fleksibilitet, kunnskap, dialog, imøtekommenhet, gruppeprosess)
 - b. Hva er det som har fungert mindre godt?
 - i. (f.eks. holdninger hos støttepersonene, fleksibilitet, kunnskap, dialog, imøtekommenhet, gruppeprosess)
8. Hvis dere fremdeles har et tilbud i dag, hvordan fungerer dette?
9. Hva tenker du skal til for at du ikke lenger skal trenge støtte?
 - a. Hva tenker du har bidratt til at du fortsatt trenger det?
 - b. Har du noen formening om hvorfor du har måttet motta støtte så lenge?

Tilgjengelighet

10. Synes du at du fikk støtte da du trengte det? (eller var det vanskelig / tidkrevende å få hjelp?)
 - a. Hvordan er det nå? Får du støtte raskt nok når du trenger det?
11. Hvor foregikk støtten du fikk? (hjemme eller et annet sted) (hvis flere, gå gjennom de forskjellige instansene)
 - a. Hvordan fungerte det? Kunne du foretrukket at det foregikk et annet sted?
 - b. (Hvor foregår den støtten du får i dag?)
 - c. Hvor synes du det er best at støtten foregår? (hjemme, kontor, telefon, e-post, SMS, annet)
 - i. Hvorfor? Fordeler / ulemper...
12. Har både du og barnets (far / mor) vært involvert og mottatt støtte?
 - a. Er det viktig at begge foreldrene er involvert?
 - b. Hva tenker du tjenestene kan gjøre for å involvere begge mer?
13. Er det noe (annet) tjenestene kan gjøre for at det skal bli mer praktisk for dere?
 - a. (Hjemmebesøk, dagtid versus kveldstid, annet)

Samordning og fleksibilitet

14. Er inntrykket ditt at de forskjellige tjenestene vet av hverandre (slik at de kan

- samarbeide og referere til hverandre)?
- a. Hvordan har dette eventuelt påvirket kvaliteten på tjenestene dere har mottatt?
15. Opplever du å ha hatt innflytelse på hvordan du har mottatt tilbudet?
 - a. Hvordan legger støttepersonene til rette for medvirkning?
 16. I en ideell verden - hvordan hadde tilbudet sett ut?

Relasjonen med barna

17. Hvordan er forholdet ditt til din datter / sønn nå?
18. Hvordan synes du at forholdet til din datter / sønn har utviklet seg over tid?
 - a. Hva slags betydning tror du tjenestene har hatt i forhold til dette? (Hvis noen..)
 - i. Eksempler?
 - b. Synes du det er greit å korrigere når din datter / sønn vil noe som ikke passer?
 - i. Hva slags betydning tror du tjenestene har hatt når det gjelder dette? (Hvis noen...)
 1. Eksempler?

Relasjonen til støttepersonene

19. Hva har forholdet / ene til (de forskjellige) støttepersonen(e) betydd for deg?
 - a. Hva betyr forholdet til dagens støtteperson for deg?
20. Kan du trekke fram en person som har vært viktig for deg (trenger ikke nevne navn).
 - a. Hva var det han eller hun gjorde som var bra?
21. Er det andre ting som er viktig for deg hos en støtteperson?
 - a. Hva vil du at en støtteperson skal gjøre (mer av)?
 - b. Hva vil du at de ikke skal gjøre?
 - c. Har du ønsket deg tilbakemelding på ting som kanskje bør gjøres annerledes?

Gruppesamtaler og erfaringsutveksling

22. Kjenner du til andre foreldre som mottar (eller har mottatt) lignende støttetilbud?
23. Foregikk (foregår) noe av støtten du har fått i gruppe med andre foreldre?
 - a. Har du eventuelt savnet det? / kunne du eventuelt ønske deg det?
 - b. Hvordan fungerte det? (i hvert enkelt tilfelle)
 - c. Hva er viktig for deg for å få mest mulig ut av slike gruppesamtaler?

Faktakunnskap

24. Er det noe du kunne tenkt deg å ha mer kunnskap om:
 - a. I forhold til barna dine / barnet ditt?
 - i. (Ernæring, barneoppdragelse, spesielle behov)
 - b. I forhold til hvordan systemet (kommunen, og de forskjellige institusjonene) fungerer?
25. (For fremmedkulturelle): Er det noe ved det norske samfunnet du kunne tenke deg å vite mer om?

Avslutning

26. Hva vil du fremheve som særlig viktig i det vi har snakket om?
27. Er det noe annet du vil fremheve som vi **ikke** har spurt om?
28. Hvordan var det å bli intervjuet?

Institusjon:

- Barnehage(r) - Hvilke? _____
- Skole(r) - Hvilke? _____

Omtrent når?

- Ca. tidsrom _____
- Ca. tidsrom _____

☐ Skolehelsetjeneste(r) - Hvor? _____	Ca. tidsrom _____
☐ BUP	Ca. tidsrom _____
☐ Uteseksjonen	Ca. tidsrom _____
☐ Flyktningsseksjonen	Ca. tidsrom _____
☐ Johannes læringscenter	Ca. tidsrom _____
☐ Helse- og sosialkontoret NAV	Ca. tidsrom _____
☐ Lenden ressurscenter	Ca. tidsrom _____
☐ Barnevern	Ca. tidsrom _____
☐ Familiegruppe Kvaleberg / Vanassen barnehage	Ca. tidsrom _____
☐ PPT	Ca. tidsrom _____
☐ Ressurscenter for styrket barnehage tilbud	Ca. tidsrom _____
☐ Helsestasjonens familieresurser	Ca. tidsrom _____
☐ Krisesenteret	Ca. tidsrom _____
☐ Jordmortjenesten	Ca. tidsrom _____
☐ Familiekoordinator	Ca. tidsrom _____
☐ Pårørendesenteret	Ca. tidsrom _____
☐ KIA Velferd (Mestring / Kompetanse)	Ca. tidsrom _____
☐ Homestart	Ca. tidsrom _____
☐ PHBURA	Ca. tidsrom _____
☐ Psykisk helsevern barn (PHV), unge og rusavhengige	Ca. tidsrom _____
☐ Kriminalomsorgen	Ca. tidsrom _____
☐ A-senteret (KORUS)	Ca. tidsrom _____
☐ Familievern	Ca. tidsrom _____
☐ Foreldrehverdag (Bufdir.no)	Ca. tidsrom _____
☐ Annet _____	Ca. tidsrom _____

Vedlegg 2 - Intervjuguide - fokusgruppe

Introduksjonsrunde:

1. Alle presenterer seg selv

Informasjon

1. Hvordan oppleves informasjonen om veiledningstjenestene i kommunen?
2. Har informasjonen om tjenestene vært lett å forstå?
3. Hvilken informasjon er spesielt viktig for foreldre å få?
4. Hvordan kan man sikre seg at denne informasjonen blir formidlet og forstått?
5. Hva kan gjøres for å forbedre informasjonen?

Tilgjengelighet

1. Hvordan oppleves tilgjengeligheten til tjenestene?
2. Hvordan oppleves tilgang til tjenestenes når man trenger det?
3. Er alle tjenestene like tilgjengelig? Er det noen variasjoner?
4. Hva kan gjøres for å bedre tilgjengeligheten av tjenestene?

Kvalitet

1. Hvordan har dere erfart kvaliteten på tjenestene?
2. Hvordan vil dere vurdere kvaliteten på tilbudet til småbarnsforeldre?
 - a. Hva er viktig for kvaliteten?
3. Hvordan vil dere vurdere kvaliteten på tilbudet til tenåringsforeldre?
 - a. Hva er viktig for kvaliteten?
4. Hva kan gjøres for å bedre kvaliteten på tjenestene?
 - a.

Støttepersonene

6. Hva mener dere er viktig for støttepersoner å gjøre i møte med foreldre som trenger støtte?
 - a. Har dere eksempler på noe en veileder har gjort som har fungert bra?
 - b. Har dere eksempler på ting som kunne vært gjort bedre?
 - c. Hva tenker dere at bakgrunn (kulturell, helse, sosial) har å si for møtet med tjenestene?

Organisasjon

7. Noen ganger trengs det at forskjellige deler av kommunen snakker sammen og samarbeider. Har dere opplevd det? Hvordan har det fungert?
8. Har noen av dere opplevd å få motstridende informasjon fra forskjellige støttepersoner?
 - a. Var det et stort problem for dere?
9. Dersom dere selv skulle legge opp tjenestene for å støtte foreldre i kommunen.
 - a. Hvordan ville dere ha gjort det?
 - b. Hva er viktigst? (kompetansen til veilederne, tilgjengelighet)

Vedlegg 3 - Tabell over hvor foreldre har mottatt støtte

Tjenester	Mottatt støtte fra						Totalt %	Antall
	Mis- fornøyd	Lite fornøyd	Delvis fornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd	Ikke benyttet		
Jordmortjenesten	2,2	2,2	4,4	33,3	26,7	31,1	100	45
Helsestasjon		8,9	22,2	28,9	24,4	15,6	100	45
Barnehage	2,4	4,8	4,8	31	21,4	35,7	100	42
Skole (lærer e.l.)	4,9	7,3	19,5	12,2	14,6	41,5	100	41
Skolehelsetjeneste helsesykepl e.l.50	5	10	10	22,5	2,5	50	100	40
Flyktningsseksjonen					3,1	96,9	100	32
☐ Ikke benyttet andre tjenester		2,9	2,9	5,9	5,9	82,4	100	34
Johannes læringscenter					3,1	96,9	100	32
Fam.veil (Lenden skole&res.s)	3,2					96,8	100	31
Pårørende senteret					3,2	96,8	100	31
Barnevern	3,2	3,2		6,5	3,2	83,9	100	31
Fam gr. Humlene Kvaleberg BH						100	100	75
PP-Tjenesten		9,7		9,7	9,7	71	100	31
Ressurssenter for styrket bhage			3,2			96,8	100	31
Helsestasjonens fam.senter	3		3	3	12,1	78,8	100	33
Krisesenteret					3,2	96,8	100	31
Familiekoordinator	3,2					96,8	100	31
KIA Velferd (Mestring/kompet)						100	100	75
Homestart						100	100	75
Barne og ungdomspsykiatrien			6,5	3,2	6,5	83,9	100	31
Kriminalomsorgen		3,2				96,8	100	31
A-senteret (KORUS)						100	100	75

Familievernkontoret	3	12,1	12,1	72,7	100	33
Foreldrev.dag BUFDIR internetts	3,2	3,2		93,5	100	31
Uteseksjonen		3,3		96,7	100	30
Annet	1,3	1,3	1,3	96	100	3

Vi undersøkte også hvilke tjenester som var mest benyttet og hvor fornøyd foreldrene var med de enkelte tjenestene. Som vi ser av tabellen, var noen tjenester benyttet mer enn andre. Noen tjenester var benyttet svært lite og noen var ikke benyttet i det hele tatt.

Av de tjenestene som var mest benyttet er det tre tjenester som utmerker seg i forhold til tilfredshet, det er jordmortjenesten, helsestasjonen og barnehagen. Det er også de tjenestene som er mest benyttet. De fleste som hadde benyttet Jordmortjenesten var enten fornøyd (33,3%) eller svært fornøyd (26,7%) med tjenesten. Bare 2,2% var misfornøyd og like mange lite fornøyd. 4,4% var delvis fornøyd. 31,1% hadde ikke benyttet tjenesten. Ut fra disse tallene kan man slutte at Jordmortjenesten fungerer godt i de fleste tilfeller.

Også Helsestasjonen scorer høyt på tilfredshet. 28,9% er fornøyd og 24,4% er svært fornøyd. 22,2% er delvis fornøyd. 8,9% er lite fornøyd, men ingen var direkte misfornøyd. Det finnes likevel et forbedringspotensial i forhold til de som ikke var 100 prosent fornøyd. 15,6% hadde ikke benyttet helsestasjonen.

Barnehagen scoret totalt sett litt lavere enn de foregående, men det var fortsatt over 50%, som var fornøyd, 21,4% var svært fornøyd og 21% var fornøyd. Det var dessuten en høyere andel som ikke hadde benyttet barnehage 35,7%. 2,4% var misfornøyd med tilbudet, 4,8% lite fornøyd og 4,8% var delvis fornøyd.

Skole og lærere skåret lavere på tilfredshet enn de foregående, men hadde også betydelig færre som hadde benyttet seg av tjenesten.

Skolehelsetjenesten hadde også relativt sett fornøyde brukere, men bare 50% hadde benyttet seg av tjenesten. 22,5 prosent var fornøyd med tjenesten, 2,5 prosent var svært fornøyd og 10 prosent var delvis fornøyd.

Bare 5 prosent var misfornøyd og 10 prosent lite fornøyd med tjenesten.

Når det gjaldt flyktningsseksjonen var det bare 3,1 prosent som hadde benyttet den, men de som hadde benyttet den var svært fornøyd.

Familie veiledningen ved Lenden skole og ressurscenter var også bare benyttet av 3,2 prosent av de som besvarte spørreskjemaet, men disse brukerne var misfornøyd med tilbudet.

Pårørendesenteret var også benyttet av svært få, bare 3,2 prosent, men de som hadde benyttet det var svært fornøyd.

Barnevernet var benyttet av noen flere 16,1 prosent. Av disse var 3,2 prosent misfornøyd, 3,2 prosent lite fornøyd, 6,5 prosent fornøyd og 3,2 prosent svært fornøyd. Det var således en større andel brukere som var fornøyd med tilbudet enn misfornøyde brukere.

PP-tjenesten var benyttet av 29 prosent. Av disse var 9,7 prosent lite fornøyd, 9,7 prosent var fornøyd og 9,7 prosent svært fornøyd.

Ressurscenter for styrket barnehage var bare benyttet av 3,2 prosent og disse var delvis fornøyd.

Helsestasjonens familiesenter var benyttet av 21,2 prosent. Av disse var 3 prosent misfornøyd, 3 prosent var delvis fornøyd, 3 prosent var fornøyd og 12,1 prosent var svært fornøyd. Disse tallene viser en klar overvekt av fornøyde brukere av senteret.

Bare 3,2 prosent hadde benyttet krisesenteret, men disse brukerne var svært fornøyd med senteret.

3,2 prosent hadde benyttet familiekoordinator og var misfornøyd med tilbudet.

Barne og Ungdomspsykiatrien var benyttet av 16,1 prosent og alle disse var fornøyd med tilbudet i større eller mindre grad; 6,5 prosent var delvis fornøyd, 3,2 prosent var fornøyd og 6,5 prosent var svært fornøyd.

Bare 3,2 prosent av de som besvarte spørreskjemaet hadde benyttet kriminalomsorgen og disse var lite fornøyd med tilbudet.

27,3 prosent av respondentene oppga at de hadde benyttet familievernkontoret. Av disse var 3 prosent lite fornøyd, 12,1 prosent var fornøyd og 12,1 prosent svært fornøyd med tilbudet.

Også her var det en klar overvekt av fornøyde brukere.

6,4 prosent oppga at de hadde benyttet BUFDIRs tilbud Foreldre-hverdag på Internett. 3,2 prosent oppga at de var misfornøyd med tilbudet og 3,2 prosent oppga at de var fornøyd. Dvs. at halvparten av de som hadde benyttet tilbudet var fornøyd, mens halvparten var misfornøyd.

Av de som besvarte spørreskjemaet var det bare 3,3 prosent, som hadde benyttet Uteseksjonens tilbud, men de som hadde benyttet det oppga å være fornøyd med tilbudet.

Fam. gruppen Humlene Kvaleberg, KIA velferd (Mestring/Kompetanse), Homestart og A-senteret (Korus) var ikke benyttet i det hele tatt.

Annet

Under annet ble det tilføyd at noen er svært misfornøyd med rettssystemet og ATV. Andre trekker fram at de er svært fornøyd med sosialarbeidet på skolen.

Foreldreveiledning i Storhaug bydel, Stavanger kommune

Til deg som er forelder i Storhaug bydel!

Stavanger kommune ønsker tilbakemelding på sitt støtte- veiledningstilbud til deg i din foreldrerolle. Undersøkelsen vil ta ca. 10 minutter.

Kompetansesenteret for brukererfaring og tjenesteutvikling (KBT) utfører denne undersøkelsen på vegne av Stavanger kommune i forbindelse med den pågående områdesatsing på Storhaug. Undersøkelsen er anonym, og alle opplysninger blir behandlet konfidensielt.

Dine opplysninger er viktige bidrag for å forbedre tjenestene til foreldre!

* 1. Jeg er

Far

Mor

* 2. Mitt morsmål er:

Norsk

Annet (vennligst spesifiser):

* 3. Antall barn

* 4. Barnas alder

	0-1	1-4	4-12	12-18
Barn 1	☐	☐	☐	☐
Barn 2	☐	☐	☐	☐
Barn 3	☐	☐	☐	☐
Barn 4	☐	☐	☐	☐
Barn 5	☐	☐	☐	☐
Barn 6	☐	☐	☐	☐
Barn 7	☐	☐	☐	☐
Barn 8	☐	☐	☐	☐
Barn 9	☐	☐	☐	☐
Barn 10	☐	☐	☐	☐

5. Hvilke steder kjenner du til hvor man kan få veiledning som forelder?

* 6. Har du noen gang følt behov for veiledning, råd eller støtte som forelder

Ja

Nei

Ønsker om tilbud

7. I hvilken alder til barnet har behovet vært størst?

- 0-1 år
- 1-5 år
- 5-12 år
- 13-18 år

Eventuell kommentar

8. Hva ønsker du som forelder å ha tilbud om?

- Foredrag (skriv gjerne inn forslag tema i tekstboksen under)
- Individuell støtte/veiledning
- Hjemmebesøk
- Gruppeveiledning
- Treffsted for foreldre
- Informasjon via internett
- Chat med fagfolk

Kommentar eller andre forslag

9. Hvilke tjenester har du fått støtte fra i foreldrerollen og hvor fornøyd var/er du med støtten/veiledning?

	Misfornøyd	Lite fornøyd	Delvis fornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd	Ikke benyttet
Jordmortjenesten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helsestasjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barnehage	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skole (lærer e.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skolehelsetjeneste (helsesykepleier e.l.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ikke benyttet andre tjenester	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Flyktingeseksjonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Misfornøyd	Lite fornøyd	Delvis fornøyd	Fornøyd	Svært fornøyd	Ikke benyttet
Johannes læringscenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Familieveiledningsteamet (Lenden skole og ressurssenter)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pårørendesenteret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barnevern	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Familiegruppen Humlene (Kvaleberg barnehage)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
PP-Tjenesten	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ressurssenter for styrket barnehage tilbud	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Helsestasjonens familiesenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Krisesenteret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Familiekoordinator	☐	☐	☐	☐	☐	☐
KIA Velferd (Mestring / Kompetanse)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Homestart	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barne- og ungdomspsykiatrien	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kriminalomsorgen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
A-senteret (KORUS)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Familievernkontoret	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Foreldreverdager (Internettside på bufdir.no)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uteseksjonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Annet (vennligst spesifiser)

Forslag om tilbud

10. Dersom du ikke har et behov i dag. Hvilket tilbud kunne du tenke deg at kommunen allikevel bør ha tilgjengelig for eventuelle framtidige behov?

- Foredrag (skriv gjerne inn forslag tema i tekstboksen under)
- Individuell støtte/veiledning
- Hjemmebesøk
- Gruppeveiledning
- Treffsted for forelder
- Informasjon via internett
- Chat med fagfolk
- Kommentar eller andre forslag

Avslutning

11. Hva ønsker du at kommunen skal legge vekt på når det gjelder støtte til foreldre?

12. Har du andre kommentarer?

* 13. Jeg gir herved mitt samtykke til at KBT kan benytte mine svar til en evaluering av tjenestene i Stavanger kommune

Ja